

ÅRSREDOVISNING 2013

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Foto: Jörgen Israelsson

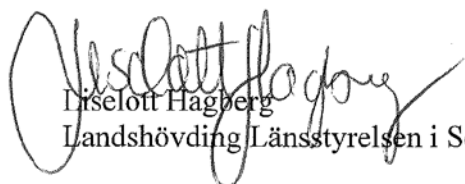
Naturum Stendörren

I oktober 2013 utnämnde Naturvårdsverket naturum Stendörren till Årets naturum. I motiveringen till priset lyfter juryn fram Stendörrens utveckling av utomhusaktiviteter för att nå nya målgrupper, den ökade satsningen på verksamhet för skolklasser samt arbetet med att hitta nya smarta samarbeten med lokala aktörer.

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2013

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Nyköping den 20 februari 2014

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Liselott Hagberg', written over the printed name and title.

Liselott Hagberg

Landshövding Länsstyrelsen i Södermanlands län

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Dnr 100-795-2014

Innehåll

Landshövdingen har ordet	5
Organisation	8
Resultatredovisning	9
<i>Länsstyrelseinstruktion 2 §</i>	11
<i>Övrig förvaltning</i>	20
<i>Trafikföreskrifter</i>	21
<i>Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor</i>	22
<i>Regional tillväxt</i>	28
<i>Infrastrukturplanering</i>	34
<i>Hållbar samhällsplanering och boende</i>	36
<i>Energi och klimat</i>	39
<i>Kulturmiljö</i>	50
<i>Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar</i>	54
<i>Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd</i>	57
<i>Lantbruk och landsbygd</i>	72
<i>Fiske</i>	89
<i>Folkhälsa</i>	94
<i>Jämställdhet</i>	98
<i>Integration m.m.</i>	104
<i>Personaluppgifter</i>	110
<i>Året i siffror</i>	116
Finansiell redovisning	131
<i>RESULTATRÄKNING (TKR)</i>	131
<i>BALANSRÄKNING (tillgångar)</i>	133
<i>BALANSRÄKNING (kapital och skulder)</i>	134
<i>ANSLAGSREDOVISNING (TKR)</i>	136
<i>REDOVISNING MOT INKOMSTITTEL (TKR)</i>	139
<i>Noter till resultaträkning m.m.</i>	144

Landshövdingen har ordet

Länsstyrelsen i Södermanland kan se tillbaka på ett spännande år

Länsstyrelsen har ett sektorsövergripande uppdrag. Vi verkar för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som vi tar hänsyn till våra regionala förhållanden och förutsättningar. Vår utgångspunkt är att vårt arbete ska gynna Södermanlands utveckling och framtid.

Södermanland blir en allt starkare spelare i det lag som utgör Stockholm-Mälardalsregionen. Länets närhet till Stockholm och etableringen av Ostlänken kommer att förbättra pendlingsmöjligheterna vilket kommer att innebära mycket för att höja länets attraktionskraft och en fortsatt positiv utveckling. Vår befolkning ökar mer än någonsin och uppgår nu till nästan 277 500 invånare. En ökning med omkring 2 800 invånare under 2013. Södermanland är ett av de län som i proportion till befolkningen tar emot flest nyanlända och så har det varit under hela 2000-talet.

En väl fungerande bostadsmarknad är av avgörande betydelse för länets fortsatta tillväxt. Många grupper har idag svårt att få bostad, i synnerhet flyktingar och ungdomar. En stor utmaning för länets kommuner är att ha ett bostadsbestånd som möter alla gruppers behov. Vi har därför startat en dialog med länets bostadsaktörer för att hitta möjligheter till ökat bostadsbyggande.

Det är glädjande att kunna konstatera att den sörmländska befolkningen och sysselsättningen ökar på landsbygden. Det finns därför stora möjligheter att utveckla den växande besöksnäringen och livsmedelsförädlingen i länet. För att skapa förutsättningar för tillväxt i hela länet är modern infrastruktur en nyckelfråga. Vi ser det som ett av de viktigaste områdena för Länsstyrelsen att arbeta med, inte minst när det gäller utbyggnad av bredband.

Miljö- och klimatfrågor är en förutsättning för en hållbar tillväxt och en av länets mest angelägna framtidsfrågor. Med innovativa och effektiva lösningar kan vi nyttja våra resurser på ett sätt som inte bara är bra för klimatet och miljön utan också ger jobb och tillväxt. Det är viktigt att kunna kombinera ett aktivt skydd med ett varsamt brukande under starkt tryck och nya förutsättningar. Det kan handla om ändrade brukningsmetoder, utbyggnaden av snabbjärnvägen Ostlänken, ett högt exploateringsstryck i våra städer, planering i attraktiva sjö nära lägen och förbättrad vattenkvalitet.

En modern myndighet i ständig utveckling

Länsstyrelsen spelar en viktig roll för länets utveckling. Vi arbetar hårt för att utveckla och effektivisera våra arbetsmetoder för att minimera handläggningstiderna och samtidigt behålla och höja kvaliteten i vårt arbete.

I arbetet med att utveckla myndigheten strävar vi efter att vara en effektiv och modern kunskapsmyndighet. En väl fungerande dialog med vår omgivning och bred förståelse för våra intressenters situation är utgångspunkten för vårt arbete. Därför fokuserar vi på tillgänglighet och tydlighet. För länets utveckling är ett gott samarbete mellan olika aktörer viktigt. Länsstyrelsen ska vara en opartisk mötesplats för olika frågor och aktörer. På regional nivå har vi ett välutvecklat samarbete med Regionförbundet Sörmland vilket sätter de regionala utvecklingsfrågorna i fokus.

Det finns flera goda exempel på hur vi inom Länsstyrelsen har förbättrat vårt sätt att arbeta. Landsbygdsenheten har förenklat kontakten med länets lantbrukare och kortat

handläggningstiderna, något som vi ser resultat av i den senaste brukarundersökningen. Vi har även arbetat med att förbättra och utveckla GIS-arbetet för att kunna förse kommunal planering, infrastrukturplanering och andra användare aktuella underlag med kvalitetsgranskad digital geografisk information. Ett annat exempel är att vi genom att prioritera ärendehanteringens kunnat förkorta handläggningstiderna för överklagade detaljplaner och bygglov enligt plan och bygglagen (PBL). Resultaten för 2013 visar på mycket väl godkänt för Länsstyrelsen i Södermanland i förhållande till de nationella målen.

Att utveckla, effektivisera och öka kvaliteten i det vi gör är nödvändigt för att nå våra ambitiösa mål och de krav som finns på myndigheten. En verksamhet som utvecklas och förbättras är också en stimulerande och attraktiv miljö att verka i. Den totala sjukfrånvaron har minskat marginellt och en sammanställning av avgångssamtal visar att de flesta anser att Länsstyrelsen är en bra arbetsgivare. Vår utmaning är att fortsatt utveckla det goda ledarskapet och medarbetarskapet.

Hur länets utvecklas och förändras har stor betydelse för inriktningen på vårt arbete framåt. Ambitionen är att sträva efter en god balans mellan uppgifter, kompetens och resurser som är grundad i en kvalificerad kunskap om länets förutsättningar och behov. För att fatta välgrundade beslut och säkra kvaliteten i det vi gör behövs kunskap och förståelse kring de drivkrafter som ligger bakom utvecklingen i Stockholm-Mälardalenregionen och i Södermanland.

Mycket att fira

2013 var ett år då det fanns mycket att fira. Stendörrens naturrum firade 20-årsjubileum och som gräddes på moset blev Stendörren utnämnt till Årets naturum 2013. Verksamheten har vuxit genom åren och lockar allt fler- och nya besöksgrupper. Den gångna säsongen (maj – september) besökte drygt 26 000 personer naturumet, en ökning med 3 000 från året innan.

I juli 2013 fick vi glädjande besked att vi tillsammans med länsstyrelserna i Östergötland och Kalmar fick tillgång till 42 miljoner kronor för åtgärder i värdefull skärgårdsnatur, genom projektet Life Coast Benefit från EU:s LIFE-fond. Projektet startade under hösten 2013 och kommer att pågå under sex år.

Mat är en av Södermanlands växande basnäringar och länet ser en stor potential för denna näring, att växa sig ännu starkare. I november samlades cirka 130 personer för att för första gången genomföra ”Den stora matdagen” i Sörmland. Dagen var ett samarrangemang Länsstyrelsen tillsammans med Sörmlands Sparbank, Sparbanken Rekarne, Regionförbundet Sörmland, Sörmlands Matkluster och LRF. Under dagen hade vi det stora nöjet att presentera Sveriges första regionala matstrategi ”Stolt mat i Sörmland”.

Mat, mångfald och miljö i fokus när Kungaparet gästade Södermanland

2013 firade HMK Carl XVI Gustaf 40 år på tronen med en eriksgata genom Sveriges alla län. Onsdagen 4 september besökte kungaparet Södermanland. Ledorden för besöket i länet var mat, mångfald och miljö. Tillsammans med de kommuner, organisationer och företag kungaparet besökte ville vi visa en bred bild av möjligheternas Södermanland. Länets gåva till Kungaparet var tre äppellundar med sörmländska äppelsorter. De planterades i Nyköping, Katrineholm och Eskilstuna i bostadsområden med hög andel invånare med ursprung i andra länder.

Landshövdingen blickar framåt

Matchningen mellan jobb och rätt kompetens blir ett allt mer akut problem som skyndas på av den generationsväxling som länet står inför. Bilden är komplex och förstärks ytterligare av att

den kvalificerade arbetskraften i hög utsträckning väljer att arbeta i Stockholmsområdet där löneläget är högre. En av länets största utmaningar är att ta vara på mångfalden och de kompetenser och resurser som de utlandsfödda som har med sig.

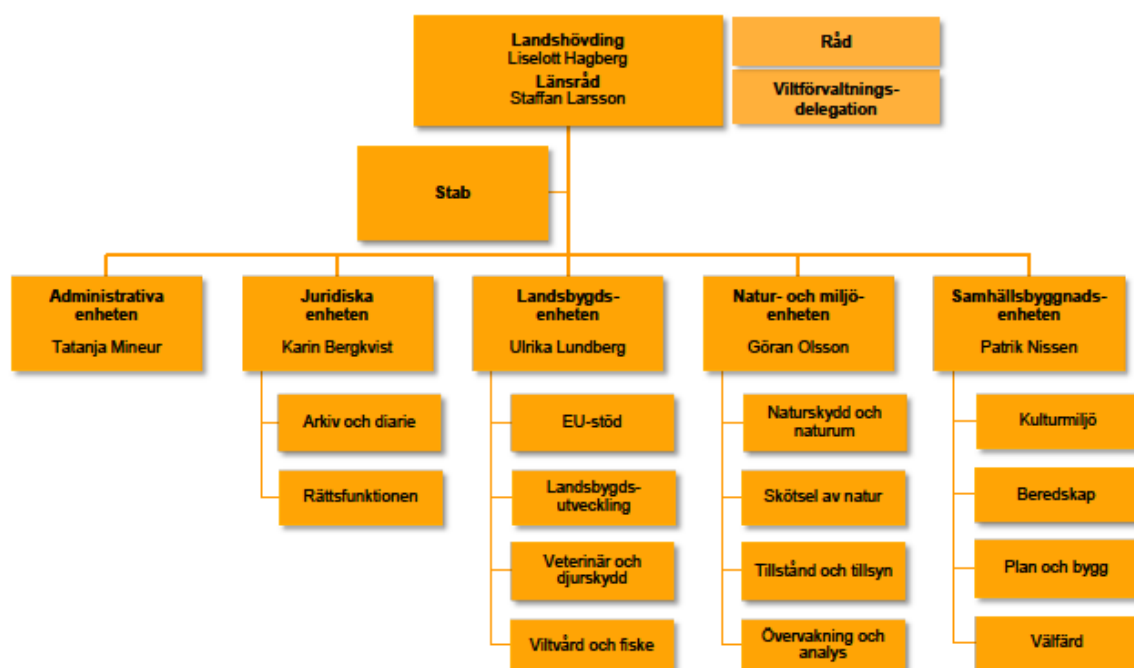
Länsstyrelsen har under året arbetat på flera områden för att stärka och utveckla dialogen med länets aktörer. Ett bra exempel är flera möten med representanter för lantbrukare, jägare och skogsägare för att diskutera lösningar på klövviltsproblematiken. Andra exempel på bra och utvecklad samverkan är integrationsrådet, länets tillväxtråd och processen med att ta fram regionala åtgärder för miljömålen som sker i bred samverkan. Detta är något som vi kommer att fortsätta utveckla under de kommande åren.

Det är glädjande att konstatera att Sörmland växer! Södermanland är det län efter Stockholms som växer relativt sett snabbast i Sverige och den trenden ser ut att hålla i sig under lång tid framöver. Länets är attraktivt vilket gör att allt fler väljer att bo och verka här. En av anledningarna till och förutsättningarna för detta är en god miljö som är långsiktigt hållbar, ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Södermanlands utmaning är att behålla och förstärka länets attraktivitet. Lyckas vi med det är möjligheterna oändliga!

Liselott Hagberg
Landshövding i Södermanlands län

Organisation

Bild på organisationen 2013-12-31.

Resultatredovisning

Resultatredovisningens ordningsföljd följer den av länsstyrelserna gemensamt beslutade verksamhets- och ärendestrukturen, (VÄS), som används för länsstyrelsernas ärende- och ekonomiredovisning.

Varje verksamhetsområde inleds med likvärdiga prestationstabeller där utvecklingen av årsarbetskrafter, verksamhetskostnader, ärendehantering och bidragsutbetalningar presenteras samt i förekommande fall utfall av brukarundersökningar. Tabellerna följs av kommentarer till de redovisade värdena samt kommentarer till andra väsentliga prestationer inom sakområdet. Därefter följer åiterrapporteringen av de regleringsbrevsuppdrag som ska åiterrapporteras i årsredovisningen och som avser det aktuella verksamhetsområdet.

Länsstyrelseinstruktionen (2007:825) 2 § första stycke avseende nationella mål åiterrapporteras genom indikatorerna som är placerade under respektive verksamhetsområde. Övriga delar av 2 § länsstyrelseinstruktionen åiterrapporteras under rubriken Länsstyrelseinstruktionen 2 §.

Länsstyrelseinstruktionen (2007:825) ändrades till en ny lydelse per 15 december 2013. Fr.o.m. 15 december 2013 gäller en ny skrivning för 5 § punkt 8 samt en helt ny 5a § i Länsstyrelseinstruktionen (2007:825). 5 § punkt 8 avser sakområde Energi och klimat och 5a § avser sakområdet Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd. Eftersom myndigheten arbetat efter Länsstyrelseinstruktionen som gällde t.o.m. 14 december 2013 under nästan hela året är det den som myndigheten skriver om i årsredovisningen.

Indikatorer

Länsstyrelsen i Örebro län fick genom regleringsbreven för 2011 och 2012 i uppdrag att samordna arbetet med att utarbeta enhetliga indikatorer. Indikatorerna ska beskriva hur resultat förhåller sig till målet att nationella mål ska få genomslag i länen samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Uppdraget redovisades till regeringskansliet i juni 2011 resp. juni 2012.

Därefter tog regeringen beslut om att de föreslagna indikatorerna skulle användas första gången i årsredovisningen för 2012. Länsstyrelserna arbetade in ett avsnitt om indikatorer i den årsredovisningsmall som gemensamt tas fram av länsstyrelserna.

Efter att årsredovisningarna för 2012 lämnats in till regeringskansliet har länsstyrelsen i Örebro gjort en uppföljning av erfarenheterna kring indikatorerna. Sammantaget är erfarenheterna relativt positiva. Det framkom synpunkter på några definitioner och benämningar varför vissa förändringar och justeringar har gjorts för 2013.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

I regleringsbrevet för 2013 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

Vid redovisning av länsstyrelsernas uppgifter som avses i 2 § första-tredje styckena förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktionen ska myndigheten inte tillämpa 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Vad gäller fördelningen av verksamhetens totala intäkter och kostnader i resultatredovisningen enligt 3 kap. 2 § jämfört med 3 kap. 1 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas, vilket innebär ett undantag från kravet att redovisa intäkter, i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Återrapporteringen av nationella mål görs genom indikatorerna som är placerade under respektive verksamhetsområde.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsens breda uppdrag inom många viktiga verksamhetsområden förutsätter en bred samverkan över sektorsgränser och med många aktörer. Uppdraget att samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser utformas på olika sätt och inom olika områden. Gemensamt är att Länsstyrelsen ska vara en samlande, opartisk och kunnig aktör inom alla områden. Inom de flesta verksamhetsområdena sker samverkan på regional och nationell nivå inom sektorsnätverk. Länsstyrelsen är också en mötesplats där skilda intressen samlas för överläggningar, på temamiddagar och på Öppet Hus.

Länsstyrelsen driver och deltar i flera regionala råd och partnerskap. Följande råd och partnerskap samlar många aktörer som Länsstyrelsen samarbetar med: Länsstyrelsens Insynsråd, Integrationsrådet, Tillväxtrådet, Miljö- och klimatrådet (under uppbyggnad), Bostadsnätverket, Vattenrådet, Partnerskap för landsbygdsfrågor och Jämställdhetsdelegationen. I dessa gruppen samlas länets kommuner, Landstinget Sörmland, Regionförbundet Sörmland, myndigheter och näringslivets intresse- organisationer, frivilligorganisationer.

Här beskrivs kortfattat exempel hur samverkan bedrivs inom verksamhetsområdena. I resultatredovisningen finns utförligare redogörelser för tillsynsarbetet.

Djurskydd och Livsmedelskontroll

Inom verksamhetsområdet finns många aktörer inom varje specialområde. Som exempel kan nämnas att Länsstyrelsen har bjudit in till möte med berörda aktörer inom slaktkyckling-uppfödningen med representanter för Svensk Fågel, Kronfågel, Livsmedelverket, uppfödare och SLU. Syftet var att redovisa och presentera resultatet av det projektinriktade arbetet med kontroll av slaktkyckling. Länsstyrelsen kommer att följa upp arbetet med förbättringar och då är samverkan en förutsättning.

Ett annat exempel är vår ambition att öka samsynen och effektivisera handläggningen av vissa djurskyddsärenden, som exempelvis omhändertaganden av djur. Här har Länsstyrelsen initierat möten med polismyndigheten i Södermanlands län.

Landsbygd

Länets Partnerskap för landsbygdsutveckling är ett nätverk av intressenter inom myndigheter och organisationer som arbetar för landsbygdens utveckling såsom kommuner, bygdegrupper, Leader, Skogsstyrelsen, Regionförbundet Sörmland. Länsstyrelsen är initiativtagare och drivande i partnerskapet. Mötena är en arena för erfarenhetsutbyte och gemensam

kompetensutveckling. Två möten har genomförts och frågor som behandlades var nya landsbygdsprogrammet och serviceprogrammet. Slutsatserna var att det behövs mer samverkan mellan olika aktörer för att hantera morgondagens behov på ett realistiskt sätt.

Arbetet med det nya Landsbygdprogrammet har även presenterats och diskuterats vid mässan Jordbrukets dag och träff med LRF.

För att skapa mötesplatser och arenor för process- och kunskapsutveckling anordnar Länsstyrelsen tillsammans med olika parter årligen ett Landsbygdsting. Temat var ”Landsbygd på lika villkor” och arrangerades av Leader Inlandet tillsammans med Länsstyrelsen och Länsbyggerådet. Över 120 deltagare från hela länet deltog.

Bredband är viktigt för utvecklingen på landsbygden. Länsstyrelsen samarbetar med kommunerna och bygdegrupperna för att förverkliga regeringens bredbandsstrategi som syftar till att öka utbyggnad av bredband i landet. Länsstyrelsen deltar i Länssamverkan bredband och där ingår länsstyrelserna, vissa regionförbund, Post- och telestyrelsen (PTS), Tillväxtverket, Jordbruksverket och bredbandsforum. I samarbete med PTS har bland annat en regional konferens om mobiltäckningen i länet genomförts av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har tagit fram länets matstrategi ”Stolt mat i Södermanland” i dialog med länets matambassadör, Regionförbundet Sörmland, Sörmlands Sparbank, Sparbanken Rekarne och Sörmlands matkluster. Länsstyrelsen har haft flera aktiviteter med anknytning till matstrategin. Ett av mötena fokuserade på den offentliga måltiden och mat som attraktionskraft under temat ”Mat som gynnar attraktion, hälsa och välmående”. Målgrupp var ledande politiker och tjänstemän i länets kommuner och Landstinget Sörmland.

Förvaltningen av klövvilt krävs samverkan mellan markägare, lantbrukare, jägare och arrendatorer. Länsstyrelsen har därför samlat representanter från respektive organisation för att diskutera samverkansmodeller för förvaltning av klövvilt. Representanter från Landsbygdsdepartementet, Jordbruksverket och SLU har också deltagit. Mötena har resulterat i att länsstyrelsen tillsammans med LRF och Jägareförbundet har påbörjat ett pilotprojekt kring dovhjort med målsättningen att öka samverkan mellan berörda inom ett större avgränsat område.

Länsstyrelsen har prioriterat arbetet med att samverka med länsstyrelserna i Östra Mellansverige för ökad effektivitet och likabehandling av brukarna i regionen. Några områden som utvecklats särskilt är förberedelser för det nya Landsbygdsprogrammet, förprovning av djurstallar, rutiner och handläggning av landsbygdsstöden, arbetssätt inom jordbrukarstöd, behörighetsutbildningar för bekämpningsmedel och att samordna arbetet med fiske.

Länsstyrelsen bildade ett partnerskap av intressenter i länet med representanter från yrkesfisket, fritidsfisket och miljövärden för att göra en SWOT-analys över länets fiske. Partnerskapet gjorde analyser inom områdena yrkesfiske, fritidsfiske, miljötillstånd och vattenbruk.

Regional tillväxt

Länet har sedan flera år tillbaka nära samverkan mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet Sörmland. Länsledningen och den operativa politiska ledningen för Regionförbundet träffas regelbundet ca en gång per månad för att diskutera samarbetsfrågor.

Tillväxtrådet initierades av Länsstyrelsen tillsammans med Regionförbundet Sörmland för att gemensamt arbeta med utvecklings- och tillväxtfrågor. Övriga ledamöter är Östsvenska Handelskammaren, representanter för banker och företag, Mälardalens Högskola och Eskilstuna fabriksförening.

Folkhälsa

Länsstyrelsen driver olika nätverk inom verksamhetsområdet. På den årliga samverkanskonferensen deltog regionala aktörer som polisen, Skatteverket och kommunala alkohol- och tobakshandläggare och utbytte erfarenheter samt diskuterade frågor kring samverkan.

Länsstyrelsen fortsätter arbetet med kommundialoger för att stötta kommunerna med samtal kring både det förebyggande arbetet och tillsynsfrågor. Länsstyrelsen har fortsatt att samarbeta med kommunerna för att bredda kommunernas arbete med ansvarsfull alkoholservering (AAS). En annan fråga handlade om rökfria skolgårdar, där Länsstyrelsen arrangerade möten, bjöds rektorer med personal samt kommunala tjänstemän och politiker in. Länsstyrelsen i Södermanlands län ingår i arrangörsgruppen ”Mellansverige” som anordnade en nationell konferens om ANDT-frågor. Deltagande i nationella konferenser ger mer kunskap och möjligheter att samordna verksamheter över länsgränserna.

Nätverket DrogSam är Länsstyrelsens främsta verktyg för regional samverkan med det gemensamma målet att förankra den nationella ANDT-strategin i länet. I nätverket, där Länsstyrelsen är ordförande och sammankallande, ingår samordnare/ folkhälsoplanerare i kommunerna, Sörmlandsidrotten, Landstinget, FoU Sörmland, IOGT/NTO, NTF och Polismyndigheten.

Jämställdhet

Inom Länsstyrelsens arbete med att ta fram en Jämställdhetsstrategi har möten genomförts med externa aktörer för att diskutera föreslagna mål och insatser för den jämställdhetsstrategi som är under utarbetande. De som deltog var kommunerna Eskilstuna, Gnesta och Katrineholm samt Landstinget Sörmland, Sörmlandsidrotten, Regionförbundet Sörmland, Företagarna, Länsföreningen kvinnojourerna, Polismyndigheten, Flens kommun, Resurscentra för kvinnor.

I länet finns en grupp som arbetar med att utveckla samverkan inom Våld i nära relationer. Här ingår länets kommuner och ideella organisationer som utför socialtjänstarbete.

Det har funnits ett behov att samordna länsstyrelsernas insatser inom uppdraget hedersrelaterat våld och förtryck samt att verka enhetligt. Därför bildades fyra arbetsgrupper år 2009. Ytterligare en grupp har bildats, Vuxna kvinnor, där Länsstyrelsen finns representerad.

Länsstyrelsen deltar i Länets Jämställdhetskommitté där följande aktörer ingår; polisen, Sörmlandsidrotten, Företagarna, Eskilstuna kommun, Katrineholms kommun, Gnesta kommun och Landstinget Sörmland.

Integration

För att förbättra samverkan i länet och öka beredskapen för ett ökat mottagande tog Landshövdingen initiativ till att bilda ett regionalt Integrationsråd. De som ingår i rådet är kommunernas kommunstyrelse ordföranden och representanter för Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Landstinget och Regionförbundet Sörmland. Inom Integrationsrådet lyfts bland annat för länet viktiga utvecklingsfrågor.

Ostlänken

Projektet är mycket omfattande och kommer att bli Sveriges största infrastrukturprojekt under kommande år. Länsstyrelsen har haft överläggningar med Regeringskansliet, Trafikverket och länsstyrelserna i Stockholms och Östergötlands län angående planeringen och tillåtlighetsprövningen för Ostlänken. Arbetet kommer att genomföras i nära samarbete med dessa aktörer.

Hållbar samhällsutveckling

Länsstyrelsen tar årligen fram en bostadsmarknadsanalys. Bostadsbyggandet är fortsatt lågt och därför har Länsstyrelsen samlat länets kommuner och ett antal representanter från bostadsbranschen med syfte att få till stånd ett gemensamt agerande. Arbetet fokuserar främst på effektivare projekt- och planprocesser samt byggkostnader.

Länsstyrelsen har tillsammans med länsstyrelsen i Östergötland arrangerat de årliga plan- och bostadsdagarna med drygt 200 deltagare. Mötet vände sig till länsstyrelsernas anställda som arbetar inom sakområdet Hållbar samhällsplanering och boende.

Energi och klimat

Inom arbetet med åtgärdsprogram för miljömål bildades en arbetsgrupp för klimat- och energi och där ingår: sex av länets nio kommuner, Regionförbundet Sörmland, SSAB Oxelösund, LRF Sörmland, Landstinget Sörmland, Kollektivtrafikmyndigheten samt Energikontoret i Mälardalen AB.

Länsstyrelsen har genomfört flera aktiviteter för att öka andelen vindkraft i länet samt ett seminarium om vindkraftens miljöpåverkan.

Länsstyrelsen har deltagit i de möten som anordnats av det nationella nätverket för klimatanpassning. En arbetsgrupp har startats för att överblicka den skyfallsproblematik som kan uppstå i städer där dagvattenfrågor inte beaktats i tillräcklig omfattning.

Länsstyrelsen har arrangerat en workshop om klimatanpassning och sårbarhet där kommunala företrädare från olika förvaltningar och verksamheter deltagit. Arbetet följs upp av kommundialoger under 2014.

Kulturmiljö

Sedan 2008 bedriver kulturmiljöverksamheterna vid länsstyrelserna tillsammans med Riksantikvarieämbetet ett gemensamt samverkansarbete. Syftet är att höja kvaliteten i och genomslaget för arbetet med kulturmiljöfrågorna genom att samarbeta kring gemensamma frågor, skapa effektiva rutiner och utnyttja tillgängliga resurser på bästa sätt.

Länsstyrelsen har samverkat med Trosa kommun där projektets kärna är ett gravfält som upptäcktes i samband med kommunens planläggning för bostadsbyggande. Kommunen ändrade sina planer och tillsammans med Länsstyrelsen arbetade de vidare med att iordningsställa området för skolundervisning. Skolan kunde använda barnens erfarenheter från gravfältet i nästan samtliga ämnen.

Länsstyrelsen samverkar med Skogsstyrelsen som i sin tur samarbetar med Arbetsförmedlingen. Tillsammans med Riksantikvarieämbetet finansierar Länsstyrelsen projektet Kulturarvslyftet.

Skydd mot olyckor

Länsstyrelsen har samverkat tillsammans med andra länsstyrelser inom militärregionen. Tre arbetsmöten med Militärregion Mitt (MRM) har genomförts. Länsstyrelsen har även deltagit vid informationsträffar och seminarium med Högkvarteret och MSB. Mötena har varit förberedande för kommande planering för civilt försvar och utgjort en del av underlaget för den rapportering som Länsstyrelsen lämnat till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Naturvård samt miljö- och hälsoskydd

Länsstyrelsen, Eskilstuna kommun, Landstinget Sörmland och Regionförbundet arrangerade tillsammans en konferens om Giftfri miljö. Drygt 120 deltagare träffades för att diskutera hur vi kan arbeta med att minska miljögifter och farliga ämnen i naturen. Uppslutningen var bred med såväl politiker, tjänstemän, företagare och ideella organisationer.

Samverkan för att ta fram årgärdsprogram för miljömålen med externa aktörer inleddes genom en workshop. Totalt deltog ca 70 personer från ca 30 organisationer. Nästan 400 åtgärdsförslag togs fram. Arbetsgrupperna kommer att träffas ytterligare några gånger innan åtgärdsförslagen ska vara klara i mitten av 2014.

Ett förslag till ett regionalt Miljö- och klimatråd har arbetats fram tillsammans med Regionförbundet. Rådet ska fungera som styrgrupp för åtgärdsprogram miljömål. Följande aktörer är hittills positiva till att delta; Regionförbundet, Landstinget, Skogsstyrelsen samt Energikontoret Mälardalen AB.

Länsstyrelsen höll ett slutseminarium för Kilaåprojektet, ett bra exempel på samarbete mellan flera berörda parter. Ett 40-tal deltagare däribland lantbrukare i Kiladalen, tjänstemän från länsstyrelsen och Nyköpings kommun samt kommunpolitiker deltog.

Inom arbetet med skydd av natur för Länsstyrelsen alltid dialog med sakägare i ett tidigt skede av processen. Länsstyrelsen eftersträvar att processen sker i en god och öppen dialog och bedömer att förhandlingsarbetet i allmänhet fungerar bra.

Länsstyrelsen har genomfört ett möte med den regionala samrådsgruppen för naturvård. Gruppen består av representanter från Skogsstyrelsen, kommuner, markägarorganisationer samt natur- och friluftorganisationer. Revideringen av riksintresse för friluftsliv och rovdjurspolitiken var två viktiga frågor på agendan.

Länsstyrelsen har genomfört en träff med länets kommunekologer där vattendragsrestaurering, problematik runt tjockskalig målarmussla och möjliga åtgärder för att gynna denna art diskuterades.

Länsstyrelsen deltar i projektet Hjälmärlandskapets lövskogar. Inom projektet har i år kommuner, skogsstyrelser, och länsstyrelser kring Hjälmaren tagit fram en gemensam strategi med syfte att samordna arbetet med att bevara och utveckla naturvärden, sociala värden och produktionsvärden inom Hjälmärlandskapets lövskogar.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Sörmland växer

Södermanlands befolkning ökar mer än någonsin och uppgår nu till ca 277 600 invånare. En ökning med omkring 2800 invånare under 2013. Befolkningen växer i alla kommuner i länet och till skillnad mot resten av Sverige ökar befolkning även på landsbygden. Södermanland är det län efter Stockholms som växer relativt snabbast i Sverige och den trenden ser ut att hålla i sig under lång tid framöver.

Drygt 8000 flyktingar har flyttat till länets under de senaste tio åren, varav nästan 5000 de senaste fem åren. En av länets stora utmaningar inför framtiden är att ta vara på de kompetenser och erfarenheter som de utlandsfödda som kommer till vårt land har med sig. Länsstyrelsen jobbar målmedvetet och ambitiöst med att långsiktigt öka mottagningskapaciteten och kvaliteten i mottagandet hos länets kommuner och med att förbättra samvekan i länet bland annat genom länets integrationsråd.

Ostlänken kommer närmare

Länets närhet till Stockholm och etableringen av Ostlänken kommer att förbättra pendlingsmöjligheterna vilket kommer att innebära mycket för att höja länets attraktionskraft och positiv utveckling. Ostlänken är Sveriges största infrastrukturprojekt och kommer att bidra till att underlätta regionförstoringen i Östra Mellansverige och kommer på sikt att öka tillväxtensmöjligheterna för hela regionen. Kravet på att banan ska prioriterats har funnits länge och Länsstyrelsen kommer att behöva göra en rad insatser fram till byggstart, bland annat i form av prövningar, myndighetsutövning och samordning.

Dålig balans mellan befolkningstillväxt och bostäder - trångboddheten ökar

Befolkningsökningen hade troligtvis varit ännu högre om bostadssituationen sett annorlunda ut. Även om det skett en viss ökning i nybyggnationen under 2013, särskilt när det gäller hyresbostäder, har befolkningsökningstakten medfört att Södermanlands bostadsekvation inte går ihop. En väl fungerande bostadsmarknad är av avgörande betydelse för länets fortsatta tillväxt.

Länsstyrelsen räknar med att det behöver byggas mellan 1 000 – 1 500 nya bostäder i länet varje år för att möta befolkningstillväxten under de senaste åren. Det är mer än dubbelt mot vad länet har byggt i snitt under 2000-talet. Höga produktionskostnader är ett stort hinder sedan flera år men även svårigheter att få lån väger tungt. En stor utmaning för länets kommuner är nu att försöka åstadkomma en ökad bostadsproduktion till lägre priser. En annan utmaning för kommunerna är att kunna ha ett bostadsbestånd som möter alla gruppers behov.

Landsbygdsutveckling och bredband

Till skillnad mot andra län så ökar den sörmländska befolkningen även på den rena landsbygden. Samtidigt minskar befolkningen i de mindre orterna och både den offentliga och kommersiella servicen minskar successivt. Infrastrukturfrågor är nyckelfrågor för att skapa förutsättningar för tillväxt i hela länet och är ett av de viktigaste områdena som Länsstyrelsen arbetar med, inte minst när det gäller utbyggnad av bredband. Här ligger Södermanland långt framme. Ett väl utbyggt bredbandsnät är en förutsättning för företagande och boende på landsbygden och av stor vikt för länets utveckling.

Länsstyrelsen driver och stödjer utvecklingen av landsbygden på flera olika sätt, bland annat genom Partnerskapet för landsbygdsutveckling och det årliga Landsbygdstinget.

Södermanland har nu undertecknat en avsiktsförklaring om att ta fram en regional digital agenda. Arbetet kommer främst att fokusera på fortsatt utbyggnad av IT-infrastruktur och på att stödja utbyggnad av effektiva e-tjänster.

Arbetsmarknad och kompetensväxling – två stora utmaningar för länet

Södermanland har en av landets mest besvärliga arbetsmarknad. Södermanlands arbetslöshet låg i januari 2014 på 11,2 procent jämfört med motsvarande siffror för riket som låg på 8,6 procent. Spridningen i länet är stor. Från Trosa med låga 4,8 procent till Eskilstuna som har den högsta arbetslöshetssiffran på 14,3 procent. Situationen ser olika ut för länets kommuner. De höga arbetslöshetssiffrorna hänger samman dels med länets generellt sett låga utbildningsnivå och dels med de strukturella förändringarna på den sörmländska arbetsmarknaden. Under hösten 2013 har konjunkturläget förbättrats avsevärt, betydligt starkare än riket i helhet och förväntningarna inför kommande år är positiva.

Trots länets höga arbetslöshet riskerar de positiva tendenserna att bromsas av bristen på kompetent arbetskraft. Småföretagarna uppger att det är bristen på arbetskraft som är det främsta hindret för deras fortsatta positiva utveckling. Matchningen mellan jobb och rätt kompetens blir ett allt mer akut problem som skyndas på av den generationsväxling som länet står inför. Bilden är komplex och förstärks ytterligare av att den kvalificerade arbetskraften i hög utsträckning väljer att arbeta i Stockholmsområdet där löneläget är högre.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen bedriver tillsynsarbete inom många områden. Här beskrivs kortfattat hur tillsyn bedrivs inom verksamhetsområdena. I resultatredovisningen finns utförligare redogörelser för tillsynsarbetet.

Kameraövervakning

Tillsyn av kameraövervakning har genomförts enligt den nationella tillsynsplanen över gallerior och köpcentra.

EU-stöd

Jordbruksverket fastställer kontrollfrekvenser i Sverige för alla länsstyrelser. Frekvensen beräknas med föregående års kontrollresultat som underlag. Det finns ett antal olika stöd som har olika frekvenser och allt styrs av EU-förordningar. Länsstyrelsen har genomfört alla fältkontroller som beslutats av Jordbruksverket inom de tidsramar som reglerna föreskriver.

Uppföljningen har visat att Länsstyrelsen följer SUSS (Styr och Uppföljnings System i Samverkan) tidplan som Jordbruksverket och Länsstyrelserna tagit fram gemensamt. Länsstyrelsen i Södermanlands län lägger ner runt 5 000 timmar varje år på dessa kontroller. Sammanlagt 1118 kontroller är genomförda.

Veterinär verksamhet

Livmedel

Länsstyrelsen har utfört revision av Vingåkers kommun, gjort uppföljning av Oxelösunds kommun samt medverkat vid Livsmedelsverkets revision av Eskilstuna kommun.

Verksamhetens mål är därmed uppfyllt. Länsstyrelsen arbetar mot målet att samtliga av länets

kommuner ska ha kontrollplaner i enlighet med kontrollförordning 882/2004.

Målen som satts upp för kontroll av livsmedel i primärproduktion har varit att kontrollera 20 primärproducenter foder samt 22 primärproducenter foder och livsmedel som är uttagna genom tvärvillkorskontrollerna. Målsättningen är att utföra kontroll på mellan 1-3 procent av primärproducenterna i länet. Länsstyrelsen har uppnått målen.

Djurskydd

Länsstyrelsen har uppnått målet att över 50 procent sak vara planerade kontroller.

Länsstyrelsen uppnådde målet att kontrollera 10 procent av länets kontrollobjekt. Antalet djurskyddskontroller ligger dock fortfarande inte i närheten av Jordbruksverkets mål om att 20 procent av länets kontrollobjekt ska kontrolleras årligen. Målsättningen att genomföra 259 kontrollobjekt har uppnåtts.

Naturvård samt miljö-och hälsoskydd

Miljöskyddstillsyn

Hela miljöbalkstillsynens planering och resurstilldelning hanteras i en tillsynsplan baserad på Miljösamverkan Sveriges projekt Optimal tillsynsplan.

Länsstyrelsen arbetar med en egen modell för värdering av tillsynsbehov som bygger på att anläggningar får poäng utifrån vissa parametrar, exempelvis den fasta tillsynsavgiften, kemikaliehantering, eget reningsverk. Vi bedömer att alla IED-anläggningar (IED industriutsläppsdirektivet) får tillsyn enligt föreskriven frekvens. Planerad tillsyn uppgick till 1200 timmar för tillsyn av tillståndspliktiga anläggningar, vilket motsvarar ca 50 besök inklusive för och efterarbete. Händelsestyrd tillsyn och tillsyn enligt Sevesolagen utförs utöver planerad tillsyn.

Naturvårdstillsyn

Optimering och formalisering av planerad och händelsestyrd tillsyn inom naturvårdsområdet, 7-8 och 11 kapitlet Miljöbalken, har fortsatt. Naturvårdsvakternas tillsyn inom fågel- och salskyddsområden har samorganiserats med Länsstyrelsens egen tillsyn.

Länsstyrelsen har för avsikt att genomföra egeninitierad tillsyn på alla länets dammanläggningar under 2012-2014. Detta medför 50 dammar per år. Tillsyn genomfördes på 17 st dammar, färre antal dammar än enligt plan.

Reaktiv tillsyn, baserad på inkomna klagomål, gällande raserade stenmurar, åtgärder i alléer etc. genomfördes och resulterade ett antal åtalsanmälningar.

Tillsynsvägledning

Tillsynsvägledningsbesök har genomförts hos sex av nio kommuner i länet. Tillsynsvägledningen har fokuserat på tillsynsplan och behovsutredning, jävsfrågor i tillsynen och på överlåten tillsyn. Ett övergripande intryck är att ytterligare ökat fokus på specifika frågor är önskat både från kommuner och från Länsstyrelsen.

Vatten

Länsstyrelsens främsta uppgift för åtgärder i vatten är som tillståndsgivare och rådgivare. I några fall drivs projekt av Länsstyrelsen, men målet är att kommuner ska vara huvudmän. Tillsynsvägledning är också en viktig del i Länsstyrelsens arbete eftersom kommunerna efterfrågar hjälp med prioriteringar i vattenfrågor.

Förorenade områden

Länsstyrelsen satsar mycket på tillsynsvägledning för länets kommuner för att kunna upprätthålla kompetens inom förorenade områden.

Skydd mot olyckor

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn i länets samtliga nio kommuner och ett räddningstjänstförbund. Tillsynen skedde genom besök i varje kommun och inriktades på att bedöma uppnådda resultat mot nationella mål och mål i egna handlingsprogram. Resultaten kommunicerades och diskuterades vid respektive besök med inriktning på att främja utveckling och förbättring. Generellt gör Länsstyrelsen bedömningen att samtliga kommuner och räddningstjänstförbundet har god förmåga att leva upp till nationella och egna mål.

Kulturmiljö

Inom ramen för samverkansarbetet har en nationell kampanj bedrivits på tillsynsområdet, varvid samtliga län deltagit i tillsyn av kyrkliga inventarier och arkeologi kopplat till skogen. Kampanjen är ett led i att hitta gemensamma former för tillsynen, där tillgängliga resurser kan utnyttjas effektivt och där insatserna kan få ett större genomslag genom gemensamma rapporter etc. Arbetet är även ett led i att diskutera frågor kring gemensam praxis i handläggningen.

Folkhälsa

Tillsynsarbetet på alkohol- och tobaksområdet utgår från de intentioner och det material som togs fram inom ramen för det nationella tillsynsutvecklingsprojekt som genomfördes under 2011. Länsstyrelsen har genomfört löpande granskning av de beslut som kommunen enligt alkohol- och tobakslagarna tillsänder myndigheten. Den löpande granskningen syftar till att snabbt upptäcka eventuella systemfel, men även bidra till att ge Länsstyrelsen en bättre kännedom om kommunernas arbete på de aktuella områdena. Länsstyrelsen har dessutom genomfört fem verksamhetstillsyner där kommunens samtliga delar inom alkohol- och tobaksområdet går igenom.

Övrig förvaltning

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 20* och 21*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,20	0,91	1,88
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,75	2,87	3,33
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,80	2,71	3,53
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 252	3 970	4 356
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,42	3,15	3,55
Antal ärenden, inkomna och upprättade	604	987	1 435
Antal beslutade ärenden	618	1 058	1 419
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	0	5
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	60	13 264	34 243

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.
--

Kommentarer till tabellen

Minskningen av antal ärenden beror på att 13 verksamheter koncentrerats till 7 länsstyrelser. Dessa ärenden var företrädesvis av enklare beskaffenhet.

Länsstyrelseinstruktion 4§

1. De allmänna valen

Förberedande arbete har påbörjats inför Europaparlamentsvalet och det allmänna valet 2014. Med anledning av dessa val har en översyn av valdistriktens och valkretsarnas storlek utförts. Beslut om ändring av valdistrikt har fattats för tre av länets kommuner. Härutöver har totalt 80 st. eftervalssammanräkningar genomförts.

Trafikföreskrifter

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 25*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,02	0,08	0,08
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,84	0,85	1,03
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,61	0,66	0,75
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	694	707	767
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,56	0,56	0,63
Antal ärenden, inkomna och upprättade	115	110	111
Antal beslutade ärenden	130	97	113
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.
--

Kommentarer till tabellen

Inga större förändringar jämfört med tidigare år.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 28*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,47	1,29	1,81
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	8,85	8,82	8,11
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	7,32	7,24	6,73
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	9 458	9 643	9 028
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	7,60	7,66	7,36
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 489	1 434	1 236
Antal beslutade ärenden	1 704	1 752	1 401
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	78	38
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.
--

Kommentarer till tabellen

Ärendemängden har ökat under de senaste två åren. Ärenden med handläggningstid mer än två år har arbetats bort.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Prioriterade områden:

Inom området **livsmedel (RB1)** har Länsstyrelsen prioriterat kontroll av

- revisioner/uppföljning av två kommuner i länet enligt verksamhetens mål.
- primärproduktion.

Revisioner/uppföljning

I jämförelse med tidigare år kan Länsstyrelsen se att utvecklingen livsmedelskontrollen fortsätter att gå åt rätt håll. De förbättringar som skett ser Länsstyrelsen som en direkt följd av revisionerna. Länsstyrelsen bedömer, i och med att flertalet av kommunernas kontrollplaner uppfyller de krav som ställs för en likvärdig och effektiv kontroll, att effektiviteten och ändamålsenligheten förbättrats. Länsstyrelsen har utfört revision av Vingåkers kommun, gjort uppföljning av Oxelösunds kommun samt medverkat vid Livsmedelsverkets revision av Eskilstuna kommun. Verksamhetens mål är därmed uppfyllt. Länsstyrelsen arbetar mot målet att samtliga av länets kommuner ska ha kontrollplaner i enlighet med kontrollförordning 882/2004.

Länsstyrelsen har haft två fortbildnings/möten för livsmedelsinspektörerna, deltagarantalet var cirka tjugo personer.

Primärproduktion

Målen som satts upp för kontroll av livsmedel i primärproduktion har varit att kontrollera 20 primärproducenter foder samt 22 primärproducenter foder och livsmedel som är uttagna genom tvärvillkorskontrollerna. Målsättningen är att utföra kontroll på mellan 1-3 procent av primärproducenterna i länet vilket är svårt att beräkna då det fortfarande är många

primärproducenter som inte är registrerat sig. Registret över primärproducenterna är fortfarande ofullständigt men Länsstyrelsen arbetar med att öka anslutningen genom upprepade informationsinsatser. Inom området har Länsstyrelsen uppnått målen.

Primärproduktion livsmedel

De viktigaste iakttagelserna av kontrollen har varit bristande hygienrutiner, bristande smittskyddsrutiner, bristande märkning på ägg gällande bäst före datum. Effekten av kontrollerna har varit positiv på så vis att bristerna har åtgärdats snabbt. Kontrollerna har ökat medvetenheten hos primärproducenterna som fått en ökad kunskap om vilka skyldigheter och risker som finns i primärproduktionen. Vid Livsmedelsverkets revision av Länsstyrelsen påtalades dock vikten av att Länsstyrelsen ska ta mer prover under kontrollerna (provtagningsanalyser). I årets verksamhetsplanering hade provtagning planerats men omfördelning av resurser bidrog till att detta flyttas framåt till nästa år.

Fem objekt kontrollerades avseende spannmål. Samtliga är utvalda enligt riskklassningen och alla är större livsmedelsproducenter av spannmål. Två är utvalda för att de inte var anmälda i primärproduktionsregistret. Samtliga objekt har varit utan anmärkning och överlag haft bra ordning på sin dokumentation och förvaring.

Primärproduktion foder

Länsstyrelsen ska kontrollera foder i primärproduktionen på 20 objekt i länet. Kontrollerna är viktiga för både människor och djur då syftet med dessa kontroller är att säkerställa att djuren inte utfodras med olämpliga eller otillåtna fodermedel vilket kan resultera i sjuka djur och otjänliga/farliga livsmedel. Genom kontrollerna har bland annat brister i förvaring av fodermedel upptäckts och krav på åtgärder kunnat ställas. De vanligaste bristerna har varit att fodermagasinen stått ”öppna”/otäckta på något sätt. Uppföljning av framför allt en gård kommer ske under 2014.

Inom området **djurskydd (RB3)** har Länsstyrelsen prioriterat kontroll av

- normala planerande kontroller
- slutföra kontroll av gris- och värphönsbesättningar
- slutföra kontroll av djurförbud
- beteskontroller
- djurtransporter
- hästpass (**RB9**)

Länsstyrelsen har lyckats genomföra målet att över 50 procent är planerade kontroller. Länsstyrelsen lyckades nästan uppnå sitt eget uppsatta mål att kontrollera 10 procent av länets kontrollobjekt. Antalet djurskyddskontroller ligger dock fortfarande inte i närheten av Jordbruksverkets mål om att 20 procent av länets kontrollobjekt ska kontrolleras årligen. Målsättningen att genomföra 259 kontrollobjekt har uppnåtts.

Under 2012 påbörjades projektinriktad kontroll av gris och värphöns/slaktkyckling samt djurförbud. Genom att prioritera återstående objekt inom dessa verksamheter har projekten nu avslutats. Resultaten samt analyser och åtgärder redovisas i respektive projektsammanställning.

Under 2012 påbörjades ett projekt att kontrollera samtliga personer med djurförbud i länet. Syftet var att fastställa hur efterlevnaden av djurförbuden följs. Av tjugonio personer hade tjugoen personer inte skaffat några nya djur och åtta personer skaffat nya djur. Några av dessa har fått sina djur omhändertagna andra har fått djurförbudet till viss del upphävt. Projektet är

avslutat. Djurförbudskontroller kommer fortsättningsvis att ske inom ramen för planerade kontroller.

Beteskontroller har genomförts i 10 besättningar under sommaren. I en av besättningarna har Länsstyrelsen konstaterat att beteskravet inte följs vilket resulterat i en åtalsanmälan samt föreläggande med vite inför betessäsongen 2014.

Kontroll av djurtransporter har i huvudsak genomförts vid slakteri och i samband med hästtävling. Totalt genomfördes 27 kontroller. De brister som framkom var bland annat bristfällig märkning av transporterna och avsaknad eller bristfälligt ventilationssystem. Muntlig informationen i samband med kontrollerna ger en ökad medvetenhet hos transportörer och djurägare vilket i förlängningen leder till ett bättre djurskydd.

På grund av revisionskritik från Livsmedelsverket har Länsstyrelsen valt att prioritera kontroll av hästpass. De brister som framkom var bland annat i stallar med inackorderingsverksamhet där passen inte förvarades på anläggningen. Informationen i samband med kontrollerna ger en ökad medvetenhet hos hästägare och verksamhetsutövare om vilka regler som gäller runt hästpass. Länsstyrelsen har kontrollerat 80 hästpass. Verksamhetens mål är därmed uppfyllt.

Andra insatser som Länsstyrelsen gjort för att likrikta och effektivisera djurskyddet

- Utbildning "Kalibreringsutbildning för får". Kursen anordnas och finansieras av Jordbruksverket. Syftet är att stärka och utöka kompetensen om får och fårhållning ur ett djurskyddsperspektiv.
- Två djurskyddshandläggare har deltagit i Jordbruksverkets kalibreringsgrupp för fjäderfä. Gruppen arbetar med att belysa och diskutera djurskyddsfrågor, öka samsynen mellan aktörer inom området, ta fram underlag för utbildningar av djurskyddshandläggare och veterinärer samt ta fram underlag för revidering av kontrollvägledningar.
- Länsstyrelsen har hållit ett möte med berörda aktörer inom slaktkycklinguppfödningen såsom representanter för Svensk Fågel, Kronfågel, Livsmedelverket, uppfödare och SLU. Syftet med mötet var att redovisa och presentera resultatet av det projektinriktade arbetet med kontroll av slaktkyckling. Resultatet från kontrollerna visar att det pågår ett ständigt arbete för att åstadkomma förbättringar inom samtliga områden. Exempel som kan nämnas är åtgärder för att komma till rätta med blöta ströbäddar och blöta transportlådor. De flesta brister som konstaterades har redan åtgärdats men några kvarstår, däribland problemen med att kycklingarna blir blöta och kalla under transport. Länsstyrelsen kommer att följa upp att förbättringar sker.
- Möten med polismyndigheten i Södermanlands län i syfte att öka samsynen och effektivisera handläggningen av vissa djurskyddsärenden såsom exempelvis omhändertaganden.
- Då försöksdjursverksamheten i länet är relativt liten har Länsstyrelsens mål varit att uppdatera verksamheten samt utföra en kontroll. Länsstyrelsen har även gjort en uppföljande kontroll. Länsstyrelsens mål är därmed uppnått.
- Länsstyrelsen har deltagit i informationsmöten om sambandet mellan våld mot människor och våld mot djur.
- Med anledning av att det inkom flera anmälningar mot Parken Zoo och att det i samband med kontroller av dessa anmälningar konstaterades brister, har Länsstyrelsen prioriterat kontroll av anläggningen. Ett mycket stort antal ansökningar om tillstånd till offentlig förevisning har granskats och godkänts. I samband med handläggningen

av dessa har flera kontroller på anläggningen genomförts. Insatsen har tagit mer tid i anspråk än vad som planerades och andra områden har fått prioriterats bort eller ned.

- Länsstyrelsen har förordnats av Länsstyrelsen i Stockholms län att ta över kontrollområde Skansen. Förordningen gäller från och med 21 november 2013.

Övriga prioriterade områden

- Epizooti
- BTSF-kurser

Länsstyrelsen har arbetat med uppdatering av epizootiberedskapsplanen. **(RB8)**

Länsstyrelsen har deltagit i utbildning inom området som hållits av Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA och Jordbruksverket.

Jordbruksverkets och länsstyrelsernas projekt ”Samverkansformer mellan länsstyrelserna och Jordbruksverket” samt övningen ”Smittsam” som hållits av Livsmedelsverket.

Länsstyrelsen genomförde en utbildningsdag för Länsstyrelsen (och angränsande län). Syftet var att ge berörd personal vid Länsstyrelsen förutsättningar att klara av/hantera en kris orsakad av ett utbrott av epizootisk sjukdom.

EU- kommissionen har utbildnings/kursprogram (Better Training for Safer Food, BTSF) för kontrollpersonal inom livsmedels- och foderlagstiftning, djurhälsa, djurskydd och växtskydd. Varje medlemsstat är tilldelad minst en plats. Sverige har fått kritik för att inte fylla platserna och från och med januari 2014 har Jordbruksverket satt upp nationella mål om att dessa platser ska fyllas. Förra årets utbildning/kurs gällande fjäderfä har utfallit mycket positivt och handläggarna har deltagit i möten som till exempel i Jordbruksverkets kalibreringskurs, se ovan under djurskydd.

Länsstyrelsen har deltagit i årets BTSF-kurs om grisproduktion i Italien.

Nedprioriterade områden.

- kontroll av insamling och transport av animaliska biprodukter **(RB3)**
- kontroll enligt förordning om kontroll av husdjur m.m., inklusive hälsokontrollprogram och avelskontroll samt lagen (2006:806) om provtagning på djur **(RB9)**
- remissvar

Tabell 1.1: Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer

Länsfakta	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31
Antalet verksamma veterinärer i länet (st)	92	59	55
varav antal män (st)	36	17	14
varav antal kvinnor (st)	56	42	41
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	10	24	14
Inspektörer inom djurskyddskontroll (åa)	5,46	6,4	6,15
varav män, (åa)	0,33	1	1
varav kvinnor, (åa)	5,13	5,4	5,15
Inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen (åa)	0,24	0,16	0,5
varav män, (åa)	0,09	0,8	0,1
varav kvinnor, (åa)	0,15	0,8	0,4
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	0	0	0
Antal kontroller av hästpass	55	46	82

Se bilaga för definition och framtagande av uppgifterna.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, ärendehanteringssystemet Platina, Vet@bas, Djurskyddskontrollregister

Kommentar tabell 1.1

Djurskyddskontrollen har minskat med 1 årsarbetskraft. Vissa av verksamhetsplanens mål har inte uppnåtts på grund av att omfattande resurser lagts på oförutsedda händelser som till exempel Parken Zoo.

Tabell 1.3: Djurskyddskontroller

Länsfakta	2013
Antal beslut enligt § 26 djurskyddslagen	26
Antal beslut om omhändertagande enligt 31 § respektive 32 § djurskyddslagen	14
Antal prövade djurförbud	3
Antal beslutade djurförbud	3
Antal prövningar om upphävande djurförbud	5
Antal beslut om upphävande av djurförbud	3
Antal åtalsanmälningar	4

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina

Kommentar tabell 1.3

Antalet beslut enligt 26 § djurskyddslagen har ökat med 50 procent sedan 2012 medan antal beslut om omhändertagande och djurförbud har minskat något. En orsak skulle kunna vara att föreläggandena följs i större utsträckning så att beslut om omhändertagande och förbud inte anses vara befogade.

Länsstyrelseinstruktion 4§

2. tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Länsstyrelsen har omprioriterat Verksamhetsplanens mål rörande kontroll av veterinärer som föreskriver läkemedel till livsmedelsproducerade djur utan villkorad läkemedelsanvändning samt kontroll av ”övrig djurhälsopersonal”.

Kontrollen har i huvudsak omfattat veterinärer som medger villkorad läkemedelsanvändning med delegation till enskilda djurägare. Kontrollen har omfattat både kontroll av de enskilda veterinärerna (besättningsveterinärer) och kontroll av de djurägare som medgivit villkorad läkemedels- användning. Tio veterinärer har kontrollerats genom direkt- eller telefonintervjuer. Vid kontrollerna har veterinärerna bland annat besvarat frågor om rutiner och journalföring. Veterinärernas föreskrivning har dessutom kontrollerats genom kontroll av centrala dataregister (DAWA) och genom gårdsbesök hos djurägare med delegation.

Inom området djurhälsopersonal/läkemedel på gård och allmänna veterinära frågor har Länsstyrelsen prioriterat kontroll efter Jordbruksverkets vägledning och efter en egen regional bedömning.

- Djurhälsopersonal (10 objekt)
- Läkemedel på gård (10 objekt)

Länsstyrelsens verksamhetsmål har uppnåtts. De vanligaste avvikelserna har varit brister i behandlingsinstruktionerna till djurägarna. Åtgärderna har varit att informera om omedelbara rättelser samt uppföljning.(RB2)

Regional tillväxt

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 30*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,19	1,26	2,53
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,82	2,67	1,66
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,71	2,81	2,83
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 465	6 137	4 420
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,18	4,88	3,60
Antal ärenden, inkomna och upprättade	31	33	25
Antal beslutade ärenden	6	23	35
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	1	5
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	5 096	4 245	3 505

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Minskningen i årsarbetskrafter förklaras av den omorganisation som genomfördes årsskriftet 2012/13 och av minskningen av insatserna inom programmet Främja kvinnors företagande. Omorganisationen innebar att de delar av regional tillväxt som kan hänföras till landsbygdsutveckling fördes över från Samhällsbyggnad till Landsbygdsenheten och att verksamheten kopplades starkare till övriga landsbygdsutvecklingsinsatser.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har prioriterat följande insatser inom regional tillväxt:

- Näringslivsutveckling
- Landsbygdsutveckling
- Integration

Prioriteringarna har gjorts med utgångspunkt i länets behov av tillväxt inom näringslivet, landsbygdsens behov av utveckling av företag och tillgång till samhällsservice som en förutsättning för att bo och verka på landsbygden och utlandsfödda som en delvis outnyttjad näringslivs- och arbetsmarknadsresurs.

Länsstyrelsen hade 2011-2012 uppdraget från Regionförbundet att genomföra programmet *Främja kvinnors företagande*. Under 2013-2014 fortsätter uppdraget att slutföra och slutredovisa det påbörjade arbetet med projekten i länet. Länsstyrelsen har även medfinansierat 2013 års projekt inom Främja kvinnors företagande som administreras av Regionförbundet. Av projekten kan Väg 223 och Äkta sylt lyftas fram, projekt som har uppmärksammats nationellt.

Landsbygdstinget genomfördes av Leader Inlandet. Intresset för landsbygdstinget var liksom föregående år stort med ca 120 deltagare. Initiativet från Länsstyrelsen med att genomföra årliga landsbygdsting har ökat intresset för och uppslutningen kring landsbygdsfrågor bland landsbygdsboende och organisationer. Se uppdrag 30.

Två projekt som har genomförts med inriktning *kommersiell service* har uppmärksammats av Tillväxtverket; Lokalt driven landsbygdsutveckling och Innovativa servicelösningar i Vingåker. Se vidare uppdrag 30.

Seminariet *Den stora Matdagen* genomfördes av länsstyrelsen i samverkan med Sörmlands Sparbank, Rekarne Sparbank, Regionförbundet och LRF där även matstrategin för Södermanland presenterades.

Södermanland är ett inflyttningslän och en stor andel av de som flyttar till länet är födda utanför Sverige. I två forskningsrapporter utvärderar Remeso, Linköpings universitet, effekterna av etableringsreformen i länet på uppdrag av Länsstyrelsen.

Mathantverkets, miljöns och utlandsföddas betydelse för länet utveckling har lyfts av Länsstyrelsen i flera olika sammanhang. Ett exempel är att genomgående tema för *Kungaparets besök* i länet var Mångfald, Miljö och Mat.

Seminariet Framtidens arbetsmarknad anordnades av Länsstyrelsen och Regionförbundet med inbjudna från näringslivets organisationer, Mälardalens Högskola, personalorganisationerna och regionens politiker. Syftet var att diskutera hur arbetsmarkanden ser ut för sörmlänningen och rollfördelning och ansvar för fortsatta insatser.

Återrapportering regleringsbrev

RB 18. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur denna samverkan utvecklats.

Samverkan sker med statliga myndigheter nationellt, regionalt och lokalt. Länsstyrelsens roll varierar men är ofta samordnande, koordinerande eller kunskapsförmedlande. Länsstyrelsen är efterfrågad som neutral part som i olika sammanhang bidrar med bred kunskap och tvärssektoriellt tänkande.

Inom Integrationsrådet lyfts bland annat för länet viktiga utvecklingsfrågor som behovet av bostäder, kompetensförsörjning m.m. Behovet av samverkan med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket ökar alltmer. Södermanland är ett stort mottagarlän för nyanlända och har hög inflyttning av utlandsfödda, framför allt i länets västra delar. Detta sammanfaller med höga arbetslöshetstal och bostadsbrist i dessa länsdelar.

Inom ramen för kampanjen ”Anställ kompetensen – Sörmland” besökte representanter för Tillväxtrådet företag tillsammans med länsstyrelsen, Arbetsförmedling och kommun. Den rapport av arbetet med Anställ kompetensen Södermanland som har presenterats har väckt stort intresse.

I det Partnerskap för landsbygdsutveckling som är kopplat till länets Regionala serviceprogram ingår kommuner, bygdegupper, Leader, Skogsstyrelsen, Regionförbundet med flera.

Det nationella initiativet Länssamverkan Bredband har utvecklats på ett positivt sätt och Länsstyrelsen har valt att aktivt delta i arbetet. I Länssamverkan bredband ingår länsstyrelserna, vissa regionförbund, Post- och telestyrelsen, Tillväxtverket, Jordbruksverket

och bredbandsforum. I samarbete med PTS har bland annat en regional konferens om mobiltäckningen i länet genomförts av Länsstyrelsen.

RB 22. Länsstyrelserna ska bistå Regeringskansliet i förberedelserna av programperioden för 2014–2020 för EU:s sammanhållningspolitik samt landsbygds-, havs- och fiskerifonden inklusive arbetet med en partnerskapsöverenskommelse med EU-kommissionen.

Länsstyrelsen har arbetat aktivt för att på övergripande nivå bistå Regeringskansliet när det gäller sammanhållningspolitiken och partnerskapsöverenskommelsen.

Länsstyrelsen har deltagit på två av Regeringskansliets möten om partnerskapsöverenskommelsen och deltagit på en webbsänd hearing.

Länsstyrelsen har haft två möten med Regionförbundet angående fondsamordning på regional nivå. Samordning kring programskrivning för EJFLU, EFF, ERUF och ESF har diskuterats. Ett utbyte under skrivandeprocesserna har skett, och förutsättningarna för hur de olika fonderna kan samverka under programperioden har undersökts. En särskild diskussion om samarbete mellan regionförbundet och Länsstyrelsen har förts om landsbygdsfrågor och fondsamordning. Länsstyrelsen har tagit del av och lämnat synpunkter på det operativa programmet för regionalfonden för Östra Mellansverige för 2014-2020. Regionförbundet deltar i länets partnerskap inför nästa landsbygdsprogram och har varit remissinstans för nulägesbeskrivning och SWOT-analys.

Länsstyrelsen har varit Jordbruksverket behjälplig i arbetet inför införandet av det nya programmet. Bland annat genom deltagande på stormöte för ProCAP och genom att framföra synpunkter på projekt förändring.

RB 27. Berörda länsstyrelser ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet samt hur denna samverkan utvecklats.

Länsstyrelsen ledning och Regionförbundet Sörmlands operativa och politiska ledning har sedan flera år haft en nära samverkan. Frågor som varit aktuella är att stödja ett projekt om den sörmländska industrins styrkor samt andra insatser, utbyggnad av bredband på landsbygden, intensifiera och effektivisera insatser för näringslivsutveckling på landsbygden, stödja kommunernas ambitioner att öka bostadsbyggandet samt Främja kvinnors företagande. Planerna för att starta ett Miljö- och klimatråd är ytterligare ett exempel på samarbeten mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet.

Två exempel är samarbetet inom det nystartade Integrationsrådet och ett gemensamt ansvar för engagemanget och aktiviteterna inom länets Tillväxtråd. Samverkan på tjänstemannanivå har bland annat genomförts inom programmet Främja kvinnors företagande, där Länsstyrelsen har genomfört insatser på uppdrag av Regionförbundet och i styrgruppen för Landstingets projekt Kulturella och kreativa näringar. Samverkan har även skett i form av gemensamt jämställdhetsstatistik – fickfakta Statistik om kvinnor och män i Södermanlands län.

RB 28. Berörda länsstyrelser ska bistå det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet i dess uppdrag att genomföra en handlingsplan för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet under perioden 2013–2014.

Samarbetet med Regionförbundet inom jämställdhetsområdet har utvecklats. Bland annat har regional jämställdhetsstatistik tagits fram tillsammans med Regionförbundet. Regionförbundet har tagit fram en handlingsplan för att jämställdhetsintegrera tillväxtområdet. Länsstyrelsens roll har varit att bistå Regionförbundet i arbetet. Som ett led i detta har Länsstyrelsen tillsammans med Regionförbundet deltagit i två workshops som anordnats av Tillväxtverket i syfte att underlätta arbetet med genomförandet av handlingsplanen.

Länsstyrelsen har genomfört en kartläggning av jämställdhetsintegreringen av kommunerna och landstinget i länet (se vidare under avsnittet Jämställdhet) och presenterat preliminära resultat av kartläggningen för en representant för Regionförbundet.

Länsstyrelsen utarbetar en jämställdhetsstrategi och som ska gälla för perioden 2014-2016. I strategin ska andra väsentliga regionala dokument beaktas. Regionförbundet har deltagit i en workshop där föreslagna mål och eventuella gemensamma insatser diskuterades.

Länsstyrelsen har inbjudit Regionförbundet att ingå i länets Jämställdhetskommitté men de har valt att inte ingå i kommittén.

RB 30. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera vilka insatser som genomförts, resultaten av dessa och vilka aktörer som deltagit samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet. Redovisningarna ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

I länets regionala serviceprogram 2010 – 2013 har följande insatser prioriterats:

- Mötesplatser
- Nya lösningar
- Lokala initiativ

Insatserna i programmet har successivt preciserats som kunskapsuppbyggnad, servicepunkter och lokal service samt bredband. De insatser som genomförts är partnerskapsmöten, Landsbygdsting 2013 och innovativa servicelösningar på landsbygden.

Befolkningen på den sörmländska landsbygden ökar samtidigt som den minskar på de mindre orterna i länet. Södermanland är ett inflyttningslän med en attraktiv storstadsnära landsbygd men trots detta minskar succesivt den kommersiella och offentliga servicen på landsbygden.

Partnerskapet för landsbygdsutveckling är ett nätverk av intressenter inom myndigheter och organisationer som arbetar för landsbygdens utveckling. Länsstyrelsen är initiativtagare och drivande i partnerskapet som träffas två gånger per år. Dessa möten är en arena för erfarenhetsutbyte och en gemensam kompetensutveckling. Det har genomförts ett möte med temat lokalt ledda servicelösningar. Medverkande var bland andra de tre stora livsmedelsaktörerna, lokala handlare från länet och betaltjänstleverantörer på nationell nivå.

Leader Inlandet hade uppdraget att anordna det årligt återkommande Landsbygdstinget med tema "Landsbygd på lika villkor". Hundra deltagare samlades från hela länet. Inriktningen var bygdeutveckling, service och småskalig mat som drivkraft.

För att främja nya innovativa servicelösningar genomförde Länsstyrelsen en utlysning av projektmedel. Ett kriterium var att projekten skulle kombinera servicelösningar med att ta tillvara bredbandssatsningarna. Två projekt fick medel från Länsstyrelsen och dessa hade kommunal medfinansiering. Projektet ”Lokalt driven landsbygdsutveckling” drivs av kommunbygderådet i Nyköping, ett samverkansorgan för 11 lokala bygdegrupper. ”Innovativa servicelösningar i Vingåker” drivs av Vingåkers kommun i samarbete med lokala aktörer från föreningar, detaljhandel m fl. Projekten har bland annat uppmärksammats av Tillväxtverket som intressanta och innovativa.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007 - 2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	0	0	0
varav Förvaltande myndighet	0	0	0
varav Attesterande myndighet	0	0	0
varav Kontroller i territoriella program	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 3.1

Länsstyrelsen har inga kostnader för strukturfondsadministration

Tabell 3.2: Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2013	2012	2011
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	399 842	425 295	431 404
Fiskeriprogrammet	0	0	0
Landsbygdsprogrammet	139 918	165 119	156 701
varav Leader	11 465	11 263	12 039
varav miljöersättningar	95 374	113 615	103 280
varav kompensationsbidrag (LFA)	365	344	437
varav företagsstöd	14 649	24 569	20 581
varav projektstöd	13 139	12 593	835
varav miljöinvesteringar	4 926	2 735	871
Gårdsstöd	259 924	260 176	274 703

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Jordbruksverket

Kommentarer Tabell 3.2

Utbetalningsbeloppen varierar mellan åren och det beror på hur många ansökningar om utbetalning som kommer in och den stödnivå som råder det året.

Länsstyrelseinstruktion 5§

7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag.

Länsstyrelsen har i sin verksamhet bland annat aktivt arbetat för att verkta för att korta handläggningstider genom att utveckla e-tjänster och e-handläggning samt förbättrat tillgängligheten via webben, e-post och telefon. Länsstyrelsen följer och får stöd i arbetet med att förenkla genom projektet Förenkla på riktigt som samordnas av Länsstyrelsen i Kronoberg.

E-tjänster och e-handläggning

För att öka effektiviteten i handläggningen har Länsstyrelsen prioriterat att öka andelen ansökningar av jordbrukarstöd som skickas in med e-legitimation. Länsstyrelsen har tagit upp frågan om e-legitimation i alla kontakter med de sökande. E-tjänster utvecklas och används även inom miljöskydd och djurskydd.

Brukarundersökningen

Syftet med den gemensamma brukarundersökningen är att följa upp utvalda verksamheter och få in underlag till förbättringsarbetet. Genom att undersökningen genomförs i samverkan skapas möjligheter till jämförelse mellan länsstyrelserna och ett tillfälle att identifiera goda exempel. Länsstyrelsen har analyserat resultatet av undersökningen och använt det som ett underlag i arbetet med ständiga förbättringar.

Förenklad planprocess

En bostadsberedning för att bidra till ett ökat byggande tillsattes 2012. I beredningen ingår både offentliga och privata aktörer och den leds av landshövdingen. Bostadsberedningen har pekat ut förenklad planprocess som en viktig fråga att arbeta vidare med.

Det största hindret för ett ökat bostadsbyggande är visserligen kopplat till höga kostnader, men att effektivisera planprocessen enligt PBL har ändå stor betydelse. Under 2014 kommer en arbetsgrupp att fokusera på hur planprocessen enligt PBL kan förenklas och effektiviseras.

Infrastrukturplanering

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER) Avser verksamhet 34*	2013	2012	2011
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,58	1,01	0,44
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,09	0,18	0,11
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,47	0,85	0,38
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	736	1 371	653
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,59	1,09	0,53
Antal ärenden, inkomna och upprättade	23	21	25
Antal beslutade ärenden	21	20	24
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	390	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskravet. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Inga större förändringar jämfört med tidigare år.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har prioriterat arbetet med

- Ostlänken
- IT infrastruktur

Ostlänken

Länsstyrelsen har haft överläggningar med Regeringskansliet, Trafikverket och länsstyrelserna i Stockholms och Östergötlands län angående planeringen och tillåtlighetsprövningen för Ostlänken. Projektet är mycket omfattande och kommer att bli Sveriges största infrastrukturprojekt under kommande år. Länsstyrelserna har bedömt vilka arbetsvolymer som kommer att krävas under den kommande femårsperioden för att klara myndighetsarbetet när det gäller Ostlänksprojektet. Det kommer att krävas särskilda resursinsatser för att inte Länsstyrelserna ska utgöra en flaskhals i planeringsarbetet.

IT-infrastruktur

Länsstyrelsen Södermanland arbetar aktivt för att förverkliga regeringens bredbandsstrategi att år 2020 ska 90 procent av befolkningen ha tillgång till minst 100 Mbit.

Totalt har Länsstyrelsen inom ramen för landsbygdsprogrammet beslutat om bredbandsprojekt för drygt 30 miljoner kronor. Cirka 4 200 hushåll har fått möjlighet till fiberbaserat bredband. Eftersom Länsstyrelsen Södermanland kräver att den sökande finansierar hälften av bredbandsprojektet själv har bredbandsinvesteringar för totalt 60 miljoner kronor gjorts i länet.

Ansökningar har kommit från sju av länets nio kommuner. Fördelningen mellan kommuner och byalag har varit ungefär jämn, med något fler kommunala ansökningar. Detta bevisar att

Länsstyrelsens strategi att jobba tillsammans med kommunerna givit önskad effekt. Denna strategi skapar i "nästa steg" förutsättningar för många byalagsansökningar.

Länsstyrelsen uppmanar alla kommuner att uppdatera sina IT-infrastrukturprogram och göra en bredbandsstrategi. IT-infrastrukturfrågan är idag lika viktig som övriga infrastrukturfrågor. Länsstyrelsen har på uppdrag av Post- och Telestyrelsen varit värd för ett regionalt dialogmöte om mobiltäckning. Deltog gjorde län och regioner i östra Mellansverige samt representanter för de stora mobiloperatörerna. Dialogmötet fokuserade på hur offentliga och privata aktörer gemensamt kan förbättra de brister som finns i mobiltäckningen. Arrangemanget uppskattades av både deltagare och PTS.

Länsstyrelsen har fortsatt sin aktiva medverkan inom länssamverkan bredband. Länsstyrelsens bredbandsansvarige har arbetat inom den sakfrågegrupp som ger förslag till PTS hur bredbandsstöden kan utvecklas.

Länsstyrelsen har tagit fyra beslut om kanalisationsstöd på knappt två miljoner kronor. Intresse för kanalisationsstöd finns från både kommuner, stadsnät och byalag. Länsstyrelsen tillämpar även här modellen med 50 procent projektstöd, varför den faktiska investeringen i kanalisation under 2013 blir knappt 4 miljoner.

Länsstyrelsen har lyft bredbandsfrågan i flera olika sammanhang. Framförallt vid de partnerskapsmöten för landsbygdsutveckling som arrangeras två gånger per år, men även vid det årliga landsbygdstinget.

Länsstyrelsen har således fortsatt hög prioritet på bredbandsutbyggnaden då detta är en nyckelfråga för utvecklingen på landsbygden. Modernt företagande blir alltmer beroende av en stabil och snabb internetuppkoppling och modern IT-infrastruktur kan vara avgörande för etablering av boende och företag på landsbygden.

Hållbar samhällsplanering och boende

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 40* och 41*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,02	2,96	3,36
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	4,11	4,40	4,91
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	5,06	5,27	5,60
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 365	8 124	8 510
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,92	6,45	6,94
Antal ärenden, inkomna och upprättade	750	944	1 025
Antal beslutade ärenden	710	993	1 034
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	2	4
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	11	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Inga större förändringar jämfört med tidigare år.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Ärendehantering har prioriterats och det länsstyrelsegemensamma målet på högst 30 dagars handläggningstid för detaljplaner har kunnat uppnås. En effekt som delvis kan bero på detta är att ingen av länets nio kommuner i Länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys anger att andra allmänna intressen enligt plan- och bygglagen utgör hinder för bostadsbyggande.

GIS-arbetet har utvecklats ytterligare och genomförs i enlighet med beslutad GIS-policy. Arbetet med att förse kommunal planering, infrastrukturplanering och andra användare av aktuella underlag med kvalitetsgranskad digital geografisk information är av central betydelse för samhällsbyggandet. Resultatet av arbetet är att länets kommuner, Trafikverket samt övriga aktörer löpande hämtar geodata från länsstyrelsernas GIS-system.

Den årliga bostadsmarknadsanalysen har redovisats. Problemet med lågt byggande kvarstår. De senaste åren har bostadsproduktionen legat på cirka 600 bostäder per år. Länsstyrelsen bedömning är att produktionen bör fördubblas. Inte minst finns ett stort behov av fler hyresrätter. Av analysen framgår att de största hindren för bostadsbyggandet är höga produktionskostnader och svårigheter att få lån. Länsstyrelsen har samlat länets kommuner och ett antal representanter från bostadsbranschen med syfte att få till stånd ett gemensamt agerande. Arbetet fokuserar främst på effektivare projekt- och planprocesser samt byggkostnader. Problembilden när det gäller det låga bostadsbyggandet är komplex och resultatet av insatserna är svårbedömda. Länsstyrelsens bedömning är dock att de berörda aktörerna i länet är positiva till arbetet och därmed efterfrågar Länsstyrelsens initiativ och samordnande roll.

Brukarundersökningen från 2012 visade på ett behov av ökad samverkan med kommunerna, t ex genom flera gemensamma träffar. Mellan 20 och 25 samrådsträffar med kommunerna har genomförts. Vidare har vi ordnat en planträff för länets planhandläggare och en byggträff för länets bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer. På programmet för plandagen stod

bland annat information om pågående översyner av riksintressena, havsplaneringsarbetet, länsstyrelsens arbete med klimatanpassningsfrågor, webbGIS, projektet Räkna q samt genomgång av några avgjorda överklagade detaljplaner.

En tillsynsvägläddningsplan har tagits fram och arbete har genomförts enligt planen, som följer det länsstyrelsegemensamma upplägget för tillsynsvägläddningsarbetet som togs fram 2012. På byggdagen stod tillämpningen av reglerna om förelägganden och om byggsanktionsavgifterna i plan- och bygglagen i fokus.

En rapport Aktuella översiktsplaner – sammanfattande redogörelse – del 1 har tagits fram och skickats till länets kommuner. I redogörelsen ingår sammanfattande redogörelse för den översiktliga planeringen i länets kommuner samt regionalisering av nationella mål, planer och program (uppdrag 42).

Vi har tillsammans med länsstyrelsen i Östergötland arrangerat de årliga plan- och bostadsdagarna med drygt 200 deltagare, i Norrköping. Mötet vänder sig till länsstyrelsernas anställda som arbetar inom sakområdet Hållbar samhällsplanering och boende. Aktuella planerings- och byggfrågor togs upp både i plenum och i ett antal parallella seminarier. Från Socialdepartementet och Boverket gavs aktuella lägesbilder över de väsentligaste frågorna.

Indikatorer

Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik utgiftsområde 18¹⁾

Detaljplaner	2013	2012	2011	2010
Antal överprövade detaljplaner		2	0	1
Antal upphävda detaljplaner		1	1	0
Strandskyddsdispenser	2013	2012	2011	2010
Antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har överprövat		25	11	13
Antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har upphävt		13	4	4

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Boverket, Naturvårdsverket

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Detaljplaner

Under 2013 har inga detaljplaner överprövats eller upphävts.

Strandskyddsdispenser

Något entydigt svar kan inte ges varför ökningen av överprövningar ökat 2012-2013 jämfört med tidigare år. Under 2013 överprövades 17 kommunala dispenser varav 9 beslut upphävdes. Det är en minskning från 2012 både avseende överprövningar som upphävanden. Det kan delvis förklaras med att antalet kommunala dispenser var något färre 2013 än föregående år.

Åtterrapportering regleringsbrev**Tabell 4.1**

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2013	2012	2011
Boverket: Engångsbidrag	8 523	21 537	8 519
Boverket: Periodiska bidrag totalt	0	323	3 368
Totalt	8 523	21 860	11 887
varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år	0	0	0

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen

Kommentarer Tabell 4.1

Utbetalning har gjorts med närmare 5,3 miljoner kr avseende äldreboende, drygt 2 miljoner kr till solcellsanläggningar, lite över 1,1 miljon kr till åtgärder mot radon i småhus samt drygt 100 tkr till solfångaranläggningar.

Utbetalning av stöd till äldreboende och trygghetsboende varierar naturligt över åren i takt med att dessa byggs och färdigställs ute i länets kommuner. År 2012 avsåg 16,4 miljoner kr utbetalning av stöd till fem då färdiga projekt i länet. Detta framgår av underlag till årsredovisning gällande år 2012. Under år 2013 gjordes utbetalning för endast ett sådant projekt, därav variationer mellan åren.

Tabell 4.2

Beslut om stöd (antal första beslut)	2013	2012	2011
Reguljära stöd			
Radonbidrag egnahem	115	142	136
Tillfälliga stöd			
Investeringsstöd äldrebostäder, m.m.	0	6	1
Investeringsstöd till solceller	59	24	56
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	33	41	47
Beslut om avslag/avskrivning	12	18	25
Beslut om återkallande	16	10	38
Beslut om utbetalning	136	179	217
Beslut om omprövning efter utbetalning	0	1	3

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen

Kommentarer Tabell 4.2

Totalt har 371 beslut tagits i byggstödsärenden under år 2013, en minskning med 12 % jämfört med året innan.

Energi och klimat

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 42*			
Årsarbetskrafter män 1)	0,40	0,02	0,01
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,34	0,76	0,80
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,23	0,56	0,55
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 958	794	898
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,57	0,63	0,73
Antal ärenden, inkomna och upprättade	11	4	8
Antal beslutade ärenden	10	4	8
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	1	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	217	314	275

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.
--

Kommentarer till tabellen

Energi- och klimatarbetet har prioriterats under 2013. Personalkostnaderna har tidigare varit låga, men har nästan dubblats mellan 2012 och 2013. Även för verksamhetskostnaderna ses samma ökning. Ökade personalresurser har lagts både på det strategiska energi- och klimatarbetet samt klimatanpassningsarbetet. Inom det strategiska klimat- och energiarbetet har samverkan med regionala aktörer om åtgärder samt samarbeten om projekt prioriterats. Inom klimatanpassning har insatser prioriterats utifrån både kommunala behov i länet och frågor som behöver belysas i ett storregionalt sammanhang.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Samtliga prioriterade insatser, liksom väsentliga prestationer och resultat, beskrivs under uppdragen nedan.

Indikatorer

Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾

Förnybar energi	2013	2012	2011	2010
Installerad effekt i vindkraftverk (MW)		4,4	3,5	1,4
Producerad el som kommer från vindkraft (GWh)		8	s	s

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Statens energimyndighet

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Installerad effekt i vindkraft och producerad el från vindkraft har ökat i Södermanlands län. Vindkraft är dock fortfarande en mycket liten del i Södermanlands energibalans.

Producerad el från vindkraft ökar mycket snabbt i Sverige. Den installerade effekten i vindkraft i Sverige har ökat kraftigt särskilt de senaste åren och uppgick vid årsskiftet 2012/2013 till 3 607 MW. Produktionen av el från vindkraft har ökat med 263 procent sedan 2008 till 7,2 TWh under 2012. I Södermanland byggdes det första vindkraftverket 2008. Sedan dess har några verk tillkommit varje år. Länet följer alltså den nationella utvecklingen, men på en låg nivå.

De nationella mål som finns för förnybar energi baseras dels på EU:s gemensamma mål för förnybar energi och de mål som finns inom elcertifikatsystemet. EU:s mål för förnybar energi har fördelats på medlemsländerna och för Sverige gäller att "andelen förnybar energi bör år 2020 vara minst 50 % av total energianvändning". Inom elcertifikatsystemet gäller att "den förnybara elproduktionen ska öka med 25 TWh från år 2002 till år 2020". Sverige och Norge har kommit överens om en gemensam elcertifikatmarknad. Tillsammans med Norge ska ytterligare 13,2 TWh förnybar el produceras mellan åren 2012 och 2020. En stor del av den förnybara elproduktionen i Sverige utgörs av vattenkraft, men vindkraftens andel ökar stadigt.

För vindkraft finns också en planeringsram motsvarande en årlig produktion på 30 TWh år 2020, varav 20 TWh på land och 10 TWh till havs. Planeringsramen är inte ett mål, men ger signaler om hur mycket vindkraft som bör kunna hanteras i kommunernas fysiska planering. Planering sker i kommunerna genom att lämpliga områden för vindkraft identifieras och fastläggs i de kommunala översiktsplanerna.

Länsstyrelsen har genomfört flera aktiviteter för att öka andelen vindkraft i länet. Aktiviteterna beskrivs nedan under uppdrag 37. Resultat från aktiviteterna har t.ex. varit en diskussion om intern samverkan kring vindkraftsärenden, kompetensutveckling för länsstyrelsens och kommunernas handläggare om vindkraftens miljöpåverkan, uppdaterade uppgifter om aktuella vindkraftsärenden i länet samt ökad samverkan mellan olika aktörer i länet, inklusive vindkraftsbranschen.

Åtterrapportering regleringsbrev

RB 37. Länsstyrelserna ska redovisa:

Länsstyrelsen har prioriterat arbetet att i samverkan med externa aktörer ta fram åtgärdsprogram för miljömålen. Arbetet bedrivs inom fyra områden varav ett är klimat och energi. Detta åtgärdsprogram kommer att ersätta nuvarande åtgärdsprogram kopplat till klimat- och energistrategin. Till skillnad från tidigare åtgärdsprogram ska åtgärderna nu vara förankrade samt godkända i berörda organisationer.

Dessa aktiviteter har genomförts inom ramen för arbetet med åtgärdsprogrammet:

- en kartläggning av pågående åtgärdsarbete inom de fyra områdena
- ett underlagsmaterial till de fyra arbetsgrupperna
- workshop med deltagande från ca 30 organisationer för att ta fram åtgärdsförslag
- fyra arbetsgruppsmöten där åtgärdsförslagen bearbetats ytterligare
- påbörjad process för att etablera ett regionalt Miljö- och klimatråd

Arbetet har (för klimat- och energiområdet) resulterat i:

- att en arbetsgrupp med ca 20 deltagare, och bred extern representation, har startats
- ett stort engagemang hos flera regionala och lokala aktörer

- att ca 75 åtgärdsförslag har tagits fram, ytterligare bearbetning av förslagen har påbörjats
- att ett regionalt Miljö- och klimatråd är på väg att etableras
- ett kunskapsunderlag som beskriver pågående åtgärder, tillstånd i miljön samt förslag till nya åtgärder

De insatser och resultat som nämns här beskrivs nedan, under respektive rubrik enligt regleringsbrevet, tillsammans med övriga aktiviteter inom klimat- och energiområdet som genomförts. Arbetet med åtgärdsprogram miljömål beskrivs dessutom utförligare under regleringsbrevsuppdrag 45.

Flera insatser/aktiviteter inom klimat och energi har bäring på flera strecksatser i regleringsbrevet. För att undvika dubbelrapportering har varje aktivitet endast redovisats på ett ställe.

– insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan,

Följande aktiviteter har genomförts under året för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet:

- Samverkan om att etablera ett regionalt Miljö- och klimatråd
- Inom ramen för åtgärdsprogramarbetet börjat utforma ett system för uppföljning
- Stöd till projektet Framtidsveckan

Regionalt miljö- och klimatråd

Ett förslag om att bilda ett regionalt Miljö- och klimatråd har arbetats fram tillsammans med Regionförbundet. Rådet ska fungera som styrgrupp för åtgärdsprogram miljömål. Länsrådet är ordförande i rådet. Den 28 november hölls ett möte med Regionförbundet, Landstinget, Skogsstyrelsen samt Energikontoret Mälardalen AB om utformningen av rådet. Diskussionerna om miljö- och klimatråd har resulterat i en ökad samverkan mellan regionala aktörer om miljöfrågor på regional nivå.

Uppföljning åtgärdsprogram samt klimat- och energiarbetet

Åtgärdsprogrammet för miljömålen ska gälla till 2020. När programmet antas hösten 2014 ska en struktur för uppföljning av åtgärderna finnas på plats. Det är dock inte bara åtgärderna i programmet som behöver följas upp. Länsstyrelsen har börjat utforma en sådan struktur. Uppföljningsstrukturen ska kopplas till, och samordnas med, miljömålsuppföljningen.

Projekt Framtidsveckan

Länsstyrelsen har lämnat bidrag till Studieförbundets projekt Framtidsveckan. Projektets syfte är att skapa mötesplatser där miljön, klimatet och hållbar utveckling står i centrum. Projektet vill synliggöra de resurser som finns i länet genom att visa på positiva lokala exempel på hållbarhetsarbete. Ca 2000 personer besökte aktiviteterna i Eskilstuna, Katrineholm, Flen och Vingåker. Studieförbundet upplever att deras nätverk inom miljöfrågor ökat. Projektet fick god uppmärksamhet i tidningar, radio och regional-TV.

Genom fokus på att skapa mötesplatser, nätverk och öka engagemang och kunskap kring bl.a. småskaliga lösningar för energibesparing och förnybar energi hos framförallt allmänheten och mindre föreningar kan projektet "Framtidsveckan Sörmland" kopplas till flera av klimat- och

energistrategins insatsområden, t.ex. Energieffektivisering i bostäder och lokaler samt Förnybar energi.

– insatser för att utveckla och genomföra regionala åtgärdsplaner för det klimat- och energistrategiska arbetet i samverkan med berörda lokala och regionala aktörer i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder med särskilt fokus på innovativa och resurseffektiva lösningar för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning,

Följande aktiviteter har genomförts för att utveckla och genomföra regionala åtgärdsplaner:

- Arbete åtgärdsprogram miljömål (se detaljerad redovisning i inledning samt nedan)

Arbete åtgärdsprogram miljömål

En kartläggning har genomförts av dels de åtgärder Länsstyrelsen genomför inom områdena, dels de åtgärder som genomförs av externa aktörer. I den externa kartläggningen har fokus legat på kommunernas arbete.

Kartläggningen är en del i ett kunskapsunderlag som tagits fram. I underlaget sammanfattas det viktigaste från kartläggningen, samt åtgärdsförslag från andra länsstyrelser och från olika aktörer i länet. Sedan arbetet med åtgärdsprogrammet startade 2012 har det funnits möjlighet för externa aktörer och allmänheten att lämna förslag på åtgärder. Man har bl.a. kunnat lämna förslag på länsstyrelsens hemsida samt när Länsstyrelsen ordnade Öppet Hus. Vi har även återupptagit ett nyhetsbrev för kommunikation i miljömålsarbetet.

Samverkan med externa aktörer inleddes under året genom en workshop 26 september. Totalt deltog ca 70 personer från ca 30 organisationer. Under workshopen inleddes diskussionerna i de fyra arbetsgrupperna. Drygt 70 åtgärdsförslag inom klimat- och energiområdet togs fram. Ytterligare ett möte har därefter hållits i respektive arbetsgrupp. Arbetsgrupperna kommer att träffas ytterligare några gånger innan åtgärdsförslagen ska vara klara i mitten av 2014.

I arbetsgruppen för klimat- och energi ingår: sex av länets nio kommuner, Regionförbundet Sörmland, SSAB Oxelösund, LRF Sörmland, Landstinget Sörmland, Kollektivtrafikmyndigheten samt Energikontoret i Mälardalen AB.

– insatser för att stärka samverkan såväl inom respektive länsstyrelse som mellan länsstyrelserna för att gemensamt utveckla länsstyrelsernas arbete med att förverkliga regeringens politik för minskad klimatpåverkan och energiomställning,

Följande aktiviteter har genomförts för att stärka samverkan inom Länsstyrelsen och mellan länsstyrelserna.

- Sex möten under året med länsstyrelserna i Stockholm, Västmanland, Uppsala
- Deltagit i tre seminarier ordnade av länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning
- Klimat- och energifrågorna har tagits upp i en tvärsektoriell intern styrgrupp
- En intern projektgrupp för klimat- och energiarbetet finns (samordnas med miljömålsarbetet)

Samverkan Mälardalslänen Klimat och energi

Länsstyrelsen har ingått i ett nätverk med klimat- och energistrateger på länsstyrelserna i Stockholm, Västmanland och Uppsala. Vi har under året haft sex möten där vi diskuterat gemensamma projekt, utbytt erfarenheter och goda exempel. Två större projekt har diskuterats

i gruppen – transportprojektet och matprojektet. Transportprojektet pågår sedan 2011 och beskrivs nedan under insatser för att stödja näringslivet och kommunerna. Matprojektet är en ny projekttid som utvecklats. Arbetet har resulterat i att en projektplan tagits fram och kontakter tagits med kommuner i länet om medverkan.

Seminarier LEKS

Länsstyrelsen har deltagit i utbildningen om processledning som anordnades av Energimyndigheten, pilotlänsdagarna i maj (anordnade av Energimyndigheten och pilotlänen) samt LEKS workshop för energisamordnarna i november. Deltagande i träffarna har stärkt länsstyrelsens nätverk med övriga länsstyrelser klimat- och energisamordnare och bidragit till vår kompetensutveckling.

Tvärsektoriell intern styrgrupp

I styrgruppen ingår länsrådet (ordförande) samt enhetscheferna för Natur- och miljöenheten, Landsbygdsenheten samt Samhällsbyggnadsenheten. Styrgruppen träffas med ca fyra veckors mellanrum. Styrgruppens funktion är att tolka direktiv och uppdrag, föreslå beslut i frågor av större betydelse.

Intern projektgrupp klimat och energi

En intern tvärsektoriell arbetsgrupp på handläggarnivå etablerades under 2012. I gruppen ingår handläggare från Samhällsbyggnadsenheten, Landsbygdsenheten och Natur- och miljöenheten. Den interna organisationen beskrivs i en intern projektplan för klimat- och energiarbetet för 2012-2014.

– insatser för att klimat- och energimålen får ökat genomslag inom olika sakområden såsom miljöprövning och -tillsyn, den lokala och regionala samhällsplaneringen, regionalt utvecklings- och tillväxtarbete och infrastrukturarbete,

För att få genomslag för klimat- och energimålen inom olika sakområden har följande aktiviteter genomförts:

- Länsstyrelsen har prioriterat att lämna synpunkter utifrån klimat- och energiperspektiv i planfrågor
- Internt seminarium om vindkraftsfrågor
- Lämnat underlag om klimat- och energifrågor till framtagande av nytt landsbygdsprogram
- Möten med Regionförbundet Sörmland om nytt regionalt strukturfondsprogram samt samarbete om klimat- och energifrågor och stöd till näringslivet.

Synpunkter klimat- och energi i planärenden

Länsstyrelsen har i klimat- och energiarbetet under året prioriterat att delta i planärenden. Länsstyrelsen har bl.a. deltagit i samrådsmöten om ny översiktsplan för Strängnäs och Katrineholms kommuner, samt lämnat synpunkter när förslag till ÖP skickats på samråd. Länsstyrelsen har även lämnat synpunkter på Regionförbundets remiss av förslag till Regionalplan för transportinfrastruktur 2014-2025.

Internt seminarium om vindkraft

Ett internt seminarium om vindkraft har genomförts. Ca 20 personer deltog. Syftet med seminariet var att:

- stämma av enheternas roller i olika typer av vindkraftsärenden
- diskutera hur ärendehantering har fungerat sedan beslutet togs 2010 om vem som gör vad när det gäller vindkraft

- få en gemensam lägesbild av vindkraftsutbyggnaden i länet
- diskutera Länsstyrelsens fortsatta arbete kring vindkraft

Seminariet resulterade i ett antal punkter att tänka på i olika skeden av processen

- t.ex. att det behövs breda remisser (särskilt internt), såväl i tidiga som sena skeenden av processen,

samt flera förslag till förbättringar

- t.ex. att det inför samråd ibland kan vara bra att ordna ett internt beredningsmöte, så att flera aspekter av ärendet kan belysas innan själva mötet, och eventuella frågetecken kring ärendet och processen kan klaras ut.

Underlag klimat- och energi Landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen har i klimat- och energiarbetet deltagit i interna möten om framtagande av nytt Landsbygdsprogram. Ett skriftligt underlag till Landsbygdsprogrammet har också tagits fram.

Möten med Regionförbundet

Länsstyrelsen har på flera sätt haft en dialog med Regionförbundet om klimat- och energifrågorna, bl.a. i samband med framtagandet av ett nytt regionalt strukturfondsprogram. Ett separat möte om samarbete för att stödja näringslivet har också genomförts.

– insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete,

För att stödja kommunernas och näringslivets klimat- och energiarbete har länsstyrelserna genomfört följande aktiviteter: Flera av dessa är kopplade till kommunernas och Landstingets arbete med energieffektiviseringsstrategier.

- Två nätverksträffar med de kommuner som får energieffektiviseringsstödet
- Två utbildningar inom ramen för energieffektiviseringsstödet
- Projekt för att stödja kommunerna att effektivisera sina transporter
- Utformat ett förslag till workshop om klimatsmart affärsutveckling
- Stöd till projekt Fler väljer cykeln
- Stöd till projekt Miljö- och säsongsanpassad mat
- Godkänd slutredovisning projekt Energioptimering Åkers Sweden

Nätverksträffar energieffektiviseringsstödet

Länsstyrelsen har anordnat två nätverksträffar med de kommuner i länet som får stödet.

Nätverksmötet den 12 mars hölls i Eskilstuna och där diskuterade vi inrapporteringen till Energimyndigheten samt Energimyndighetens utlysningar och utbildningar.

Energimyndigheten var med på mötet och presenterade resultat och erfarenheter från EES. På nätverksträffen deltog projektledare för EES från Nyköping, Oxelösund, Trosa, Strängnäs, Eskilstuna, och Vingåkers kommun samt Länsstyrelsen.

Nätverksmötet den 3 september hölls i Strängnäs. Frågor som diskuterades var hållbara måltider inom den kommunala verksamheten, uppföljning av energiförbrukning i fastigheter och solceller på tak. På nätverksträffen deltog projektledare för EES från Trosa, Flen, Vingåker, Strängnäs, Katrineholm och Eskilstuna samt Länsstyrelsen.

Utbildningar energieffektiviseringsstödet

Under året har Länsstyrelsen i Södermanland tillsammans med Länsstyrelsen i Östergötland och Energimyndigheten anordnat två utbildningar inom energieffektivisering. En av

utbildningarna hölls i Norrköping och handlade om Systematiskt arbete med energieffektivisering (del 2). Från Södermanland kom representanter från Nyköping, Eskilstuna och Strängnäs. Utbildningen i Nyköping handlade om Energioptimering utan investering och från Södermanland deltog representanter från Nyköping, Eskilstuna, Trosa, Flen, Oxelösund och Katrineholm.

Utöver dessa utbildningar har vi även anordnat utbildningar tillsammans med länsstyrelserna i Stockholm, Uppsala och Västmanland. Länsstyrelsen i Stockholm anordnade utbildning i LCC (livscykelkostnad) där flera av kommunerna i Södermanland deltog.

Transportprojektet

Tillsammans med länsstyrelserna i Västmanland och Uppsala har Länsstyrelsen utformat ett projekt för att ytterligare stödja kommunernas arbete med transporter. Även Trafikverket Region Öst samt Regionförbunden i Sörmland och Uppsala finansierar projektet. Syftet är att på olika sätt stötta utvalda kommuner i länet att effektivisera sina transporter. Kommunerna erhåller inom projektet expertstöd för att lyckas bättre med de åtgärder de planerar. En viktig del är också erfarenhetsutbyte mellan deltagande kommuner. Totalt deltar 13 kommuner från de tre länen. Från Södermanland deltar Strängnäs, Trosa och Flen. Projektet startades under 2011 och kommer att pågå till våren 2014.

Resultat är att Strängnäs kommun fattat beslut om ny fordons- och resepolicy, arbetat med ruttoptimering i hemtjänsten och sett över bilbokningsprogram. Trosa kommun har antagit en resepolicy, personalen har erbjudits utbildning i sparsam körning, kommunens poolbilar har delvis bytts ut och hanteringen av dessa har effektiviserats. Flens kommun har sammanställt antalet fordon och dess körsträckor samt diskuterat resor med privat bil i tjänsten. Flera möten för deltagande kommuner har också arrangerats under året.

Workshop klimatsmart affärsutveckling

Klimatsmart affärsutveckling innebär att se energieffektivisering och klimatarbete som en affärsmöjlighet i företaget. Länsstyrelsen har utarbetat ett program för ett seminarium med företagsexempel och konkreta förslag på hur företaget kan kombinera lönsamhet och klimatsmarthet i praktiken. Seminariet har utarbetats i samarbete med Energikontoret Mälardalen AB och Eskilstuna kommun. På grund av för få anmällda fick dock seminariet ställas in. Arbetet har dock resulterat i värdefulla lärdomar kring konceptet klimatsmart affärsutveckling samt vad företagen är intresserade av att delta i och hur man ska göra för att på ett bra sätt etablera ett samarbete.

Projekt Fler väljer cykeln i Katrineholm

Länsstyrelsen har lämnat bidrag till projektet Fler väljer cykeln i Katrineholm. Projektets mål är att inspirera fler katrineholmare att välja cykeln som transportmedel. Kommunen arbetar under 2013-2014 med en cykelplan samt med en ny översiktsplan där "en nära stad" är ett mål. Projektet syftar till att uppmärksamma kommunens evenemang kring cykel.

Projektet Fler väljer cykeln i Katrineholm har en tydlig koppling till insatsområdet Hållbart transportsystem i Klimat- och energistrategin. Projektet främjar även folkhälsa vilket är ett av Länsstyrelsens kriterier för prioritering av projektansökningar.

Projekt Miljö- och säsongsanpassad mat i Gnesta

Länsstyrelsen har lämnat bidrag till projektet Öka andelen miljöanpassad mat med fokus på säsongsanpassade livsmedel. Projektet har tre syften; att dra ned på sortimentet i matsalarna och fokusera på färre rätter men mer miljöanpassade varor, att lära skolmåltidspersonal och

måltidspersonal på äldreboende att laga riktigt läcker mat baserad på säsongsanpassade råvaror, samt att popularisera konceptet med klimatanpassad mat bland dem som äter i matsalarna och hos den personal som tillagar måltiderna.

Projektet Öka andelen miljöanpassad mat med fokus på säsongsanpassade livsmedel har en tydlig koppling till insatsområdet Hållbar konsumtion i Klimat- och energistrategin. Genom fokus på säsongsanpassade livsmedel stimuleras även närodlade produkter, varvid även insatsområdena Energieffektivisering och nya affärsidéer samt Hållbara transporter blir aktuella. Projektet främjar även folkhälsa vilket är ett av Länsstyrelsens kriterier för prioritering av projektansökningar.

Projekt "Energioptimering Åkers Sweden"

Projektet Energioptimering Åkers Sweden har slutredovisats. Projektet har identifierat besparingsmöjligheter på totalt 7 GWh/år. 2,5 GWh/år kan sparas genom förändringar utan investeringar. Med investeringar kan ytterligare 4,5 GWh/år sparas.

En framgångsfaktor i projektet var att personal från flera delar av företaget involverades. Projektledningen arbetade tillsammans med de anställda i produktionen för att kartlägga energiförbrukningen i de olika ugnarna och vilken effekt man kunde nå med olika åtgärder.

– insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft, samt

Föra att verka för en ökad andel förnybar energi har Länsstyrelsen genomfört följande aktiviteter:

- Seminarium för handläggare på kommuner och länsstyrelser om vindkraftens miljöpåverkan
- Deltagit i referensgrupp i projektet Vindkraft Öst
- Sammanställning av samtliga länsstyrelseras vindkraftsunderlag
- Uppdatering av Vindbrukskollen i samverkan med länets kommuner
- Stöd till projekt Tillståndprocess biogas
- Stöd till projektHandledning offentlig upphandling gasdrivna transporter
- Godkänd slutredovisning projekt Provanläggning Solvärme

Seminarium vindkraftens miljöpåverkan

Länsstyrelsen ordnade ett seminarium om vindkraftens miljöpåverkan tillsammans med Länsstyrelsen i Västmanlands län och Energikontoret i Mälardalen AB. Seminariet vände sig till handläggare och beslutsfattare på kommuner och länsstyrelser. Nätverket för vindbruk i samarbete med Vindval stod för program och föreläsare.

Projekt Vindkraft Öst

Länsstyrelsen har deltagit i referensgruppen för projektet Vindkraft Öst. Projektet har drivits av Energikontoret i Mälardalen AB. Vindkraft Öst riktar sig till alla aktörer i Mälardalen som är intresserade av att utveckla det hållbara vindbruket och vill vara med att skapa förutsättningar för ökad tillväxt, innovation och entreprenörskap inom vindbruksområdet. Vindkraft Öst samlar både privata och offentliga aktörer och erbjuder korta kontaktvägar till kunskap och information om lokala och regionala förutsättningar. Länsstyrelsen deltog under året i två referensgruppsmöten. Projektet har resulterat i en ökad samverkan mellan regionala aktörer inom vindbruk.

Sammanställning vindkraftsunderlag

Länsstyrelsen har sammanställt samtliga länsstyrelseras vindkraftsunderlag. Sammanställningen ska utgöra underlag för beslut om eventuell revidering av vindkraftspolicyn i länet.

Uppdatering Vindbrukskollen

GIS-skiktet Vindbrukskollen har uppdaterats i samverkan med länets kommuner. Skiktet visar befintliga och planerade vindkraftsanläggningar och är tillgängligt för allmänheten. Arbetet har resulterat i att det nu finns ett aktuellt underlag som visar vindkraftsärenden i länet.

Projekt Tillståndprocess biogas

Projektet Tillståndprocess biogas syftar till att underlätta tillståndprocessen genom ett ökat erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan olika länsstyrelser samt mellan tillståndshandläggare och sökanden. Inom projektet genomförs workshops för erfarenhetsutbyte. Projektet avslutas med en rapport som innehåller goda exempel, tips och råd samt mallar/checklistor till dem som söker tillstånd för biogasproduktion samt till dem som handlägger ansökningarna. Projektet har en tydlig koppling till klimat- och energistrategins insatsområde Förnybar energi.

Inom projektet har ett stort antal telefonintervjuer samt fyra workshops genomförts. Ett vägledningsdokument har tagits fram som skickats på remiss. Feedbacken från remissrundan användes som diskussionsunderlag på slutseminariet. I projektet återstår att ta fram slutversion av det vägledande dokumentet samt resultatspridning och utvärdering.

Projekt Handledning offentlig upphandling gasdrivna transporter

Länsstyrelsen har lämnat bidra till projektet Handledning för offentlig upphandling av gasdrivna transporter. Syftet med projektet är att ta fram och sprida en handledning som underlättar för upphandlande enheter/aktörer att premiera gasfordon/fordonsgas vid upphandling av fordon, resor, transporttjänster eller varor/tjänster som medför transporter, inom ramen för LOU.

Länsstyrelsen bedömer att projektet har en tydlig koppling till Klimat- och energistrategins insatsområden Förnybar energi, Hållbart transportsystem och Hållbar konsumtion. Projektet stämmer väl in i de prioriteringar som gjorts i Klimat- och energistrategins åtgärdsprogram under fokusområdet Förnybar Energi, där ökad biogasproduktion, utökad infrastruktur för biogas samt ökad kunskapsspridning ses som väsentliga.

Projekt "Provanläggning Solvärme Katrineholm"

Projektet Provanläggning solvärme Katrineholm har slutredovisats. Möjligheter att kombinera solvärme med solel, och att ansluta till fjärrvärme har undersökts. Resultaten från utredningarna har spridits genom tre föreläsningar för allmänhet och intresserade. Totalt har 95 personer varit med under föreläsningarna. Ett miniseminarium kring hybridanläggningar har också genomförts. Hybridanläggningar är paneler som kombinerar solceller med solvärme. Man kommer också att ta fram en informationsbroschyr om inkoppling av uppvärmning av tappvarmvatten till fritidshus.

– insatser för att bidra till regeringens arbete med Färdplan 2050.

Länsstyrelsen lämnade yttrande över Regeringens remiss av Naturvårdsverkets Underlag till Färdplan för ett Sverige utan klimatutsläpp 2050.

RB 38. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och användningen av medel från anslag 1:10 *Klimatanpassning* inom utgiftsområde 20 med anledning av uppgiften att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Länsstyrelsen har fördelat insatserna för att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet utifrån både kommunala behov i länet och frågor som behöver belysas i ett storregionalt sammanhang.

Planeringsunderlag: Skyfall, lokal avrinning och extrema havsvattenstånd

Klimatanpassningsarbetet fokuserar på att ta fram angelägna planeringsunderlag för främst kommunerna. Under året har arbetet fortsatt med att utreda risker för och konsekvenser av skyfall i länets större tätorter. SMHI har anlåtats för att i samverkan med Länsstyrelsen utföra arbetet.

Förutom skyfallsberäkningar i ett framtida klimat innehåller planeringsunderlaget också en detaljerad redovisning av hur extrema havsvattenstånd i ett förändrat klimat väntas påverka hela sörmalandskusten. Beräkningarna har kompletterats med den nya nationella höjddatamodellen (NNH) samt fastighetskartan och redovisas som GIS-skikt på ett antal kartor. Projektet kommer tillsammans med tidigare publicerade planeringsunderlag (Riskbild Södermanland) och relevanta kommunala planer och program utgöra underlag till den regionala planen för klimatanpassningsarbetet som ska rapporteras under 2014.

Under framtagandet av planeringsunderlaget har de preliminära resultaten diskuterats med representanter från kommunernas planeringskontor, räddningstjänster och tekniska kontor. Planeringsunderlaget redovisas slutgiltigt i form av en tryckt rapport som också kommer göras tillgänglig som pdf-rapport för nedladdning från länsstyrelsens hemsida.

Klimatanpassningsnätverket

Länsstyrelsen har deltagit i de träffar och konferenser som anordnats av det nationella nätverket för klimatanpassning. En arbetsgrupp har startats för att överblicka den skyfallsproblematik som kan uppstå i städer där dagvattenfrågor inte beaktats i tillräcklig omfattning, arbetet pågår. Övrig samverkan med andra länsstyrelser inom nätverket sammanfattas nedan under regionala projekt.

Regional handlingsplan: workshops, enkäter och kommundialoger

Länsstyrelsen har lämnat in en delredovisning avseende uppdrag om regionala planer för klimatanpassningsarbetet (uppdrag 39). Inom nätverket för klimatanpassning har länsstyrelserna utformat länsgemensamma enkätfrågor till Sveriges kommuner. Samtliga kommuner i Södermanland har besvarat enkäten. Länsstyrelsen har arrangerat en heldags workshop om klimatanpassning och sårbarhet där kommunala företrädare från olika förvaltningar och verksamheter deltagit. Workshopen och enkätsvaren följs upp och återkopplas med kommundialoger-ett arbete som kommer fortsätta under våren 2014.

Regionalt projekt: Mälarens och Saltsjöns framtid i ett brett perspektiv

Södermanlands Länsstyrelse har gemensamt med länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala, Stockholm och Örebro fullföljt en kartläggning av vilka analyser och kompetenser som behövs för att utreda de framtida förutsättningarna för Mälaren som dricksvattentäkt. Arbetet har sammanfattats i en rapport, "Mälaren och Saltsjöns framtid i ett brett perspektiv" som publicerades i samband med årets Mälarkonferens i Stockholm.

Regionalt projekt: Nya riktlinjer för bebyggelse längs Mälarstränderna

Ytterligare ett länsgemensamt arbete som involverar Västmanland, Uppsala, Stockholm och Södermanland är att ta fram nya riktlinjer för bebyggelse längs Mälarstränderna. Arbetet har initierats av de konsekvenser som en nybyggd sluss förväntas medföra utifrån olika tidshorisonter. Arbetet pågår och samordnas av Länsstyrelsen i Stockholm.

Mälarkonferensen

Länsstyrelsen medverkade vid den årliga Mälarkonferensen där Länsstyrelsen i Stockholm var huvudarrangör.

Medelanvändning

Medlen *Klimatanpassning i anslag 1:10* har använts enligt följande:

Konsulttjänster	332 000 kr
Lönekostnader	431 000 kr
Omkostnader	23 000 kr

Summa	786 000 kr
--------------	-------------------

Kulturmiljö

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 43*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,73	4,26	4,85
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,77	2,88	3,53
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	4,61	5,11	5,68
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	6 780	8 273	8 740
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,45	6,57	7,13
Antal ärenden, inkomna och upprättade	592	538	586
Antal beslutade ärenden	495	460	519
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	95	74	89
Bidragsubbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4311, Ärenden enl. 2 kap. Kulturmiljölagen ³⁾	49		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 4311 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 20 deltagande länsstyrelser är 60.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.
--

Kommentarer till tabellen

Den högst prioriterade insatsen har varit myndighetsutövning i form av ärendehandläggning. Mot bakgrund av det exploateringsstryck som finns i länet prioriteras ärendehandläggningen och medverkan i det löpande samhällsbyggandet, inte minst gäller det byggande av infrastruktur och bostäder, samtidigt som hänsyn tas till kulturarvet. Kulturmiljögruppen handlägger 500-600 egna ärenden per år. Därutöver medverkar gruppen med bedömningar i ytterligare 700-1000 ärenden som andra sakområden driver.

Genom att Riksantikvarieämbetet delegerar rätten till länsstyrelserna att fatta beslut om kulturmiljöanslaget 7:2, så utgörs en viktig, strategisk del av arbetet av bidragsfördelning inom verksamhetsområdena byggnadsvård, kulturlandskapsvård samt arkeologi/fornvård. Närmare tio miljoner kronor har betalats ut. Effekterna av bidragsgivningen är bl a att den höga kvaliteten på det bebyggda och vårdade kulturarvet bibehålls, att den fysiska tillgängligheten ökar, att lokalt och regionalt verksamma hantverkare stimuleras och allmänheten har tillgång till en god miljö.

Resultatet av prioriteringen av myndighetsutövningen är att godtagbara handläggningstider har kunnat uppnås i de flesta fall. Prioriteringen medför dock att andra angelägna uppgifter får stå tillbaka.

Nöjd-kund-index är lägre än för riksgenomsnittet. Nivån beror främst på tillgängligheten samt lång handläggningstid. Även webbplatsen funktionalitet får dåliga betyg. Övervägande goda omdömen fick informationsrelaterade frågor såsom bemötande, lättförståeliga beslut och yttranden och direktinformation angående det egna ärendet, liksom vår kompetens.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Arbete med kulturmiljöprogrammet har pågått under ett par år och ett slutförande har prioriterats för att slå fast den långsiktiga inriktningen av arbetet med kulturmiljöfrågor. Färdiga skrivningar och kunskapsunderlag föreligger för det kyrkliga kulturarvet, fördelning av bidrag, uppdragsarkeologi, fornvård, miljömål och kulturvärden. En väsentlig del i arbetet har varit en översyn och revidering av länets riksintresseområden för kulturmiljö. Arbetet har huvudsakligen fått mycket positivt mottagande från länets kommuner och förslagen ligger nu hos Riksantikvarieämbetet för beslut. Effekten förväntas bli att kvaliteten på den egna verksamheten, såväl som kommunernas planläggning, höjs och underlättas. Resultatet finns tillgängligt på Länsstyrelsens hemsida under våren 2014.

Projektet Räkna Q har genomförts. Räkna Q är en metod för att registrera bebyggelse som är skyddad enligt plan- och bygglagen. Den har ett nationellt perspektiv och utgör en del av Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS). Arbetet har bestått i en genomgång av analogt material som sedan digitaliserats i relevanta delar. Registreringen sker främst i syftet att framställa data för tillsyn och uppföljning av miljömålet God bebyggd miljö. Resultatet blir en tydlig lägesbeskrivning för det bebyggda kulturarvet och tillgång till ett register som kan användas i samhällsplaneringen. Resultatet finns tillgängligt på Länsstyrelsens hemsida våren 2014.

Återrapportering regleringsbrev

RB 70. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur man verkar för att förnya och utveckla kulturmiljöarbetet. Länsstyrelsen ska också redovisa exempel på och kommentera hur samverkan, t.ex. med statliga myndigheter och kommuner, sker inom kulturmiljöarbetet samt hur samverkan har utvecklats.

Sedan 2008 bedriver kulturmiljöverksamheterna vid länsstyrelserna tillsammans med Riksantikvarieämbetet ett gemensamt samverkansarbete. Syftet är att höja kvaliteten i och genomslaget för arbetet med kulturmiljöfrågorna genom att samarbeta kring gemensamma frågor, skapa effektiva rutiner och utnyttja tillgängliga resurser på bästa sätt. Arbetet bedrivs på flera nivåer, omfattande såväl lednings- som mer konkreta verksamhetsperspektiv. Samverkan sker enligt den samverkansmodell som utarbetats, och omfattar arbete i fyra länsgrupper samt kontinuerliga samrådsmöten mellan länsstyrelserna och mellan länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet.

Samverkansarbetet har fortsatt och fördjupats. Inom länsstyrelserna har den tidigare yrkesföreningen Sveriges Länsantikvarier ombildats till ett nätverk, Kulturmiljöforum. Nätverket är auktoriserat av länsråden, och ska fungera som plattform för sakområdesdiskussioner och som stöd till länsrådsgruppen i frågor som rör kulturmiljö. Nätverkets form och funktionalitet har inordnats i samverkansmodellen. Genom ombildningen tydliggörs roller, ansvar och mandat, och den strategiska kraften i arbetet kan därmed öka.

Inom ramen för samverkansarbetet har en nationell kampanj bedrivits på tillsynsområdet, varvid samtliga län deltagit i tillsyn av kyrkliga inventarier och arkeologi kopplat till skogsärenden. Kampanjen är ett led i att hitta gemensamma former för tillsynen, där tillgängliga resurser kan utnyttjas effektivt och där insatserna kan få ett större genomslag

genom gemensamma rapporter etc. Arbetet är även ett led i att diskutera frågor kring gemensam praxis i handläggningen.

Vidare har länsstyrelserna påbörjat arbete med att tillsammans med Riksantikvarieämbetet utveckla handläggarstödet på kulturmiljöområdet. Arbetet omfattar processanalyser, gemensam praxis i handläggningen samt diskussioner om utveckling av it-stöd. Inom ramen för arbetet har även samarbete med Skogsstyrelsen inletts kring omhändertagandet av resultaten från projektet En dörr in.

Länsstyrelserna har deltagit aktivt i Riksantikvarieämbetets arbete med vägledning för hanteringen av kulturmiljövårdens riksintressen, genom medverkan vid kontinuerliga dialogmöten kring arbetet och genom ett flertal seminarier runt om i landet.

Samverkansarbetet har lett till en större samsyn i frågor som rör kulturmiljöarbetet. Viktiga frågor har genom arbetet kunnat lyftas och hanteras gemensamt genom diskussioner eller fokuserade arbetsinsatser. Informationen om viktiga frågor inom sakområdet har förbättrats. Sammantaget upplevs arbetet som ett naturligt steg mot en modernare organisation inom sakområdet, där frågor hanteras gemensamt, med kunskap och effektivitet.

Kommunsamverkan har bl.a. skett i Trosa kommun med utveckling av ett förmedlingsprojekt. Projektets kärna är ett gravfält som upptäcktes i samband med kommunens planläggning för bostadsbyggande, varefter kommunen ändrade sina planer och tillsammans med Länsstyrelsen arbetar vidare med att iordningsställa området för bl. a. skolundervisning. Skapande Skola-projektet har påbörjats i samverkan med Sörmlands Museum. Skolan kunde använda barnens erfarenheter från gravfältet i såväl Svenska-, Historia-, Idrott och hälsa-, Biologi- Geografi- och Särskoleundervisning. Planen är att projektet ska fortlöpa och att Kyrkskolan varje år ska förlägga en vecka per läsår med såväl utgrävningar på gravfältet som andra verksamheter. All verksamhet kommer att dokumenteras och arkiveras på Sörmlands museum. Barnperspektivet tar tillvara barnets intresse och verkar för barnets bästa. Barnkonventionen uttrycker ett förhållningssätt till barn som sätter barnet i fokus vid beslut eller åtgärder och kan beröra ett enskilt barn eller en grupp av barn. Projektet bidrar till detta mål.

Kulturarvslyftet: Länsstyrelsen i Södermanlands län samverkar med Skogsstyrelsen som i sin tur samarbetar med Arbetsförmedlingen. Tillsammans med Riksantikvarieämbetet finansierar länsstyrelsen projektet. Skogsstyrelsen står som arbetsgivare och bidrar till att förverkliga satsningens syften. Länsstyrelsen i Södermanlands län ger direktiv för arbetets omfattning och Arbetsförmedlingen föreslår deltagare. Projektet går ut på att kartlägga och registrera de befintliga informations- och hänvisningsskyltarna i länets kulturmiljöer.

Representanter för kulturmiljövården deltar regelbundet i de regionala länsstyrelsenätverken för samverkan rörande sakområden såsom arkeologi och byggnadsvård liksom Strängnäs' stifts samverkansgrupp angående det kyrkliga kulturarvet.

Kontinuerliga diskussioner har också förts med representanter för flertalet av länets kommuner för att utveckla bättre och smidigare samrådsrutiner i plan- och exploateringsärenden.

Tabell 5.1

Länsfakta kulturmiljö	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	20 570	20 544	20 410
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	58	55	54
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	101	101	101
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	61	61	61
Riksintresseområden för kulturmiljövården, yta (ha)	840	840	840
Kulturresevat, antal	0	0	0
Kulturresevat, yta (ha)	0	0	0
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	33,3	33,3	33,3

Källa: FMIS Riksantikvarieämbetet (RAÄ), Bebyggelseregistret (RAÄ), RAÄ:s beslut om områden av riksintresse för kulturmiljövården den 5 november 1987 (RAÄ dnr 6348/86), Kulturresevat och kulturmiljöprogram - Länsstyrelsen

Kommentarer Tabell 5.1

Antal fornlämningar har justerats efter senaste statistiken i FMIS. Samtliga fornlämningar exklusive fartygs- och båtlämningar är medtagna, trots att det kan finnas fler lämningstyper som kan bedömas som marina.

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2013	2012	2011
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	9 895	9 425	12 617

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Riksantikvarieämbetets handläggarsystem KÄLLA

Kommentarer Tabell 5.2

Inga större förändringar jämfört med tidigare år.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar
--

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 45*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,63	2,64	2,61
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,13	0,77	1,13
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,96	2,44	2,53
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 336	4 990	4 726
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,48	3,96	3,85
Antal ärenden, inkomna och upprättade	314	304	200
Antal beslutade ärenden	315	300	174
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	710	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Ingen kommentar.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har under året prioriterat följande områden:

- Samordnad tillsyn och uppföljning av kommunerna (RB 67 och 68)
- Fortsatt utvecklingsarbete för samverkan vid kris i Södermanland
- Förberedande aktiviteter med försvarsmakten inför kommande planering för civilt försvar (RB 69)

Ett urval av väsentliga aktiviteter:

- Länsstyrelsen har genomfört samordnad tillsyn och uppföljning; enligt RB 67 och RB 68, lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO), lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) samt överenskommelsen mellan staten och SKL; av länets samtliga kommuner samt ett kommunalförbund för räddningstjänst. Redovisas under respektive uppdrag.
- Länsstyrelsen har, tillsammans med andra länsstyrelser inom militärregionen, haft tre arbetsmöten med Militärregion Mitt (MRM). Länsstyrelsen har även deltagit vid informationsträffar och seminarium med Högkvarteret och MSB. Mötena har varit förberedande för kommande planering för civilt försvar och utgjort en del av underlaget för den rapportering av uppdrag 69 i regleringsbrevet som länsstyrelsen lämnat till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- En regional samverkanskurs har genomförts. Deltagare från beredskapsfunktioner i kommunerna, länets räddningstjänster, polisen, landstinget (katastrofledning och ambulansverksamhet), samt försvarsmakten (MRM).
- En regional samverkansanalys för ledning i Rakel har upprättats och presenterats vid ett Rakelseminarium, anordnat i samarbete med Polisen. Analysen kommer att utgöra

del i en utvecklingsprocess (Regional samverkan och inriktning, RSI) tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap under 2014-15.

Utvecklingsprocessen ska leda till en ny struktur för samverkan vid en kris i länet, innebärande bland annat en revidering av nuvarande råd för skydd mot olyckor och krisberedskap.

Återrapportering regleringsbrev

RB 67. Länsstyrelsernas tillsyn av kommunerna inom området skydd mot olyckor syftar till att främja och bedöma kommunernas förmåga att leva upp till nationella mål, verksamhetsmål och särskilda skyldigheter enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn i länets samtliga nio kommuner och ett räddningstjänstförbund. Tillsynen skedde genom besök i varje kommun och inriktades på att bedöma uppnådda resultat mot nationella mål och mål i egna handlingsprogram. Som underlag för länsstyrelsens bedömning användes resultat hämtade från databaser från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt från Sveriges kommuner och landsting. Resultaten kommunicerades och diskuterades vid respektive besöket med inriktning på att främja utveckling och förbättring.

Generellt gör länsstyrelsen bedömningen att samtliga kommuner och räddningstjänstförbundet har god förmåga att leva upp till nationella och egna mål i respektive handlingsprogram. Man följer intentioner och de särskilda skyldigheterna i lagen och det går att se en positiv resultattrend över de senaste tio åren vad gäller insatser, särskilt brand i byggnad. Utvecklingsmöjligheter finns och länsstyrelsen rekommenderar generellt alla att

- förbättra egenkontrollen för att ansvarig nämnd under mandatperioden ska kunna reagera på effekter av beslutade prestationer,
- genomföra fler olycksundersökningar för att få bättre erfarenhetsåterföring samt
- i högre grad använda föreläggande i stället för rekommendationer vid kommunens tillsyn enligt lagen. Detta för att skapa större rättssäkerhet och tydlighet och ge möjlighet för prövning vid ett överklagande.

RB 68. Länsstyrelserna ska inom ramen för det geografiska områdesansvaret göra en värdering av de risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som kommuner och landsting sammanställer enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma kvalitén på analyserna och hur dessa kan användas i de regionala risk- och sårbarhetsanalyserna. Länsstyrelserna ska följa upp i vilken utsträckning åtgärdsbehov som tidigare har identifierats i kommunernas och landstingens risk- och sårbarhetsanalyser har tillgodosetts samt i vilken utsträckning eventuellt inträffade extraordinära händelser har utvärderats. Uppföljningen ska inriktas så att den kan samordnas med uppföljningen av kommunernas användning av utbetalade medel enligt avtal mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om kommunernas uppgifter i samhällets krisberedskap.

Länsstyrelsens bedömning är att kommunerna kommer att klara av att hantera en krishändelse på ett tillfredsställande sätt. Krishanteringsförmågan är god med vissa brister av främst administrativ karaktär.

Kommunerna behöver höja kvaliteten på risk- och sårbarhetsanalyserna. Process- och metoddelen beskrivs allt för knapphändigt i merparten av analyserna och innehåller i flera fall ingen redovisning av vilken metod som har använts i arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen.

Utbildnings- och övningsplaner är ett annat område där flera av kommunerna inte har en färdig och kommunicerad plan för de kommande åren. Kommunerna behöver även se över sina rutiner för rapportering till länsstyrelsen.

Den generella bedömningen av krishanteringsförmågan i samhällsviktig verksamhet besvaras ofta otydligt och utan att ge en klar bild av hur förmågan egentligen ser ut. Det brister även i bedömningen av fortsatta åtgärder som behövs i kommunen i syfte att höja krishanteringsförmågan och förmågan att stå emot allvarliga störningar. Det behövs en tydlig och uttalad planering för hur och när dessa åtgärder ska genomföras och vem som bär ansvaret för att det sker.

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd
--

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 5*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	22,26	22,27	23,89
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	24,08	21,00	23,06
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	32,87	30,96	31,82
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	54 303	52 328	52 718
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	43,64	41,58	42,98
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 706	1 622	1 513
Antal beslutade ärenden	1 590	1 560	1 586
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	126	114	129
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	5 971	14 316	9 889
Varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet, VÅS 555*			
Beslutade tillsynsärenden, (st)	192	198	204
Totala verksamhetskostnader inkl. OH vht 555*, (tkr)	1 667	1 624	2 112
Kostnad per tillsynsärende, (kr/st)	8 681	8 200	10 354
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 535, Tillsyn av vattenverksamhet (Anmälningssärenden). ³⁾	56		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 535 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 66.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.
--

Kommentarer till tabellen

Antalet inkommande och upprättade ärenden fortsätter att öka. Ökningen sker generellt med 10 % i alla grupper utom i 52 där en kraftig minskning kunde ses under det sista kvartalet. Antalet beslutade ärenden har inte ökat i samma omfattning vilket gör att antalet ej beslutade ärenden, både på kort och lång tid har ökat under både 2012 och 2013. Detta beror på en kombination av antalet ökade ärenden och på personalsituationen (byte av handläggare). En större andel ärenden bedöms ligga öppna trots att de aktuella ärendenas handläggning i praktiken är avslutad. Fokus på denna effekt av hårt handläggningstryck med inkommande ärenden har inte varit lika stort under 2013 som tidigare år, vilket kommer att korrigeras.

Bidragsutbetalningarna var mindre än 2012 och 2011. Det beror på att Svärtaå projektet är avslutat, därför betalades inga bidrag ut. Det beror också på att inga nya LOVA-projekt fick medel, endast utbetalningar till kvarvarande projekt gjordes.

Handläggningstiderna har varit långa men i stort inom uppsatta mål, delvis beroende på ökat antal ärenden och på grund olika störningar i handläggningen.

Bidragsutbetalningarna var mindre än 2012 och 2011. Det beror på att Svärtaå projektet är avslutat, inga bidrag betalades ut under året. Det beror också på att inga nya LOVA-projekt fick medel, endast utbetalningar till kvarvarande projekt gjordes.

Brukarundersökningen visar på ett behov av att förbättra bemötande på telefon då betyget på framför allt "Öppen för dialog" är lågt. Hemsidans information och innehåll behöver förbättras, då den uppfattas som svår att hitta och har låg funktionalitet. En total översyn och förändring av hemsidans information gällande vatten är påbörjad, med syftet att fokusera på kundnytta och enkelhet. Detta arbete förväntas att avslutas under andra kvartalet.

Andra väsentliga prestationer och resultat

LOVA (Lokala vattenvårdsprojekt)

Inga nya LOVA-stöd har utbetalats. Däremot har samtliga av länets kvarvarande 16 projekt avslutats. De flesta av dessa projekt har genomfört olika typer av åtgärder på jordbruksmark, som också är den största källan av både fosfor och kväve till havet. Ett stort antal lantbrukare har kontaktat Länsstyrelsen och frågat om eventuell fortsättning av LOVA-stödet.

Lantbrukarna har också berättat att LOVA resulterat i ett större miljömedvetande och att stödet varit en förutsättning för att kunna genomföra åtgärder i jordbruket. Erfarenheterna av genomförda åtgärder har varit mycket goda med t ex ökade skördar, mindre åtgång av diesel, bättre upptorkning av marken på våren, jämnare mognad och skörd på hösten.

En nationell LOVA konferens anordnades i Nyköping. Flertalet län och Havs- och vattenmyndigheten deltog och diskuterade framtiden för LOVA. Resultatet blev en lyckad konferens med engagerade deltagare och värdefull information.

Fria vandringsvägar i Buskhyttebäcken är ett projekt som utförts tillsammans med Nyköpings kommun. Syftet med projektet är att skapa möjligheter för havslevande fisk att leka i den tidigare oåtkomliga bäcken. I bäcken finns fina lekmiljöer på naturliga bottnar väl skyddade av skog för t ex havsöring och flodnejonöga. I projektet har bland annat vandringshinder öppnats upp som har hindrat fisk från att simma upp i bäcken. Arbetet är en del i att uppfylla miljökvalitetsmålen för Levande sjöar och vattendrag samt Hav i balans samt levande kust och skärgård.

Inom den lokala naturvårdssatsningen, LONA, har Länsstyrelsen beviljat medel till åtta nya projekt i fyra olika kommuner till ett totalt värde av 1 042 400 kronor. Tre av projekten riktar sig till skola/förskola, två syftar till att öka tillgängligheten till tätortsnära natur och resterande tre projekt har naturvårdsinriktning. I sex av länets kommuner pågår nu LONA-projekt. De tre övriga kommunerna har inte ansökt om bidrag sedan LONA återinfördes år 2010.

Länsstyrelsen har arbetat med revideringen av riksintresse för friluftsliv och sett över befintliga områdes avgränsningar och områdesbeskrivningar. Förslaget skickades på remiss under slutet av året. Uppdraget slutredovisas 2014.

Indikatorer

Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾

Biologisk mångfald	2013	2012	2011	2010
Andel av Länsstyrelsen skyddad produktiv skogsmark av den totala arealen produktiv skogsmark (%)	1,69	1,65	1,59	1,58
Förekomst av rovdjur i länet	2013	2012	2011	2010
Antal vargrevir med föryngringar		0	0	0
Vattenmiljö	2013	2012	2011	2010
Andel ytvattenförekomster som uppnår hög eller god ekologisk status (%)	20	24	24	24
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kvantitativ status (%)	100	100	100	100
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kemisk status (%)	98	99	99	99
Mark	2013	2012	2011	2010
Antal objekt i riskklass 1		26	26	21
Antal sanerade objekt i riskklass 1 (ack)		7	7	8
<i>varav sanerade med statliga medel (ack)</i>		7	7	7

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Metria, Viltskadecenter, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Biologisk mångfald

Andelen produktiv skog som skyddas i naturreservat ökar ständigt och ligger nu på 1,69 %. Siffran omfattar endast skog som länsstyrelsen skyddat som naturreservat. Skogsstyrelsens biotopskydd och naturvårdsavtal samt kommunala naturreservat ingår inte i siffran.

Förekomst av rovdjur i länet

Länet hyser ingen fast stam av varg, och därmed inga föryngringar enligt tabellen. Mellan en och tre lodjursföryngringar har konstaterats årligen i länet.

Vattenmiljö

Indikatorn för ytvatten har försämrats med 4 %. Åren 2010-2012 bygger på den statusklassning som gjordes 2009, vilket gör att den löpande utvecklingen av status för ytvatten inte kan visas. En ny statusklassning har gjorts för samtliga vattenförekomster, med delvis nya bedömningsgrunder. De nya gränsvärdena har framförallt påverkat gränsen mellan god och måttlig status för övergödning i vattendrag, vilket är den största anledningen till försämringen av indikatorn. Det finns ett bättre underlag än 2009, eftersom vattenförvaltningen och miljöövervakningen har utökat provtagningen under åren sedan 2009. Sörmlands län har inte hunnit med att göra klassningen för hydromorfologisk påverkan och det är sannolikt att statusen kommer att sjunka när den klassningen är utförd.

Det nationella målet är att samtliga vattenförekomster ska nå minst god ekologisk status till 2015, även om många förekomster har ett undantag till 2021. Miljöproblem i vatten tar ofta väldigt lång tid att åtgärda, eftersom det är långsamma processer som måste påverkas, framförallt när det gäller övergödning och miljögifter. Fysisk påverkan, som rätningar av vattendrag, dammar och kulverteringar, är ofta dyra att åtgärda på ett sätt så att det blir fri

passage för växter och djur, det är också en lång administrativ process för att få de tillstånd som behövs. Länsstyrelsen arbetar för att få en bättre samordning av vattenfrågorna internt för att vattenfrågorna ska inkluderas i de beslut som fattas.

Länsstyrelsens främsta uppgift för åtgärder i vatten är som tillståndsgivare och rådgivare. I några fall driver vi projekt, men målet är att kommuner ska vara huvudmän. Tillsynsvägledning är också en viktig del, eftersom kommunerna efterfrågar hjälp med prioritering i vattenfrågor. Beredningssekretariatet tillsammans med miljösamverkan Sörmland ordnade en vattendag för kommunerna med temat kommunernas del i arbetet med vattenförvaltningen.

För grundvatten är den kvantitativa statusen oförändrad på 100 %. Kemisk status har försämrats från 99 till 98 % under klassningen 2013. I den senaste klassningen är det två grundvattenförekomster som har status sämre än god. Bedömningen grundar sig på provtagningar som visar förekomst av miljögifter över gränsvärden i delar av förekomsterna.

Mark

Indikatorvärdena har inte ändrats nämnvärt sedan 2010, vilket beror på att det är mycket utredningsarbete i form av ansvarsutredningar, undersökningar, bedömningar som behöver genomföras innan ett objekt kan gå vidare till åtgärdsfas. Det är kommunerna i länet som lämnar in en åtgärdsansökan till Länsstyrelsen som i sin tur granskar den och skickar vidare ansökan till Naturvårdsverket. Naturvårdsverket beviljar bidragsmedel om objektet är nationellt prioriterat samt om deras budget tillåter detta. Ett objekt (riskklass 2) sanerades med statlig finansiering, men slutredovisning av detta kommer att ske under 2014.

Länsstyrelsen har sedan en längre tid utfört inventering av potentiellt förorenade områden där verksamheten är nedlagd. Två före detta handelsträdgårdar tilldelades riskklass 1. Inventeringen utgör grunden i efterbehandlingsarbetet, nya objekt kartläggs, en del av dessa prioriteras vidare för utredning och eventuellt åtgärd.

Kommunerna i länet utgör en viktig del i arbetet med förorenade områden, eftersom de är tillsynsmyndighet för större delen av objekten. Länsstyrelsen satsar därför mycket på tillsynsvägledning gentemot kommunerna i form av årliga utbildningsinsatser samt gemensamma projekt ihop med Länsstyrelserna i Mälarlänen samt på Gotland.

Återrapportering regleringsbrev

RB 45. Länsstyrelserna ska utveckla och genomföra regionala åtgärdsprogram i bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Arbetet med åtgärdsprogrammen ska översiktligt redovisas.

Länsstyrelsen har prioriterat arbetet att i samverkan med externa aktörer ta fram åtgärdsprogram för miljömålen.

Arbetet påbörjades under 2012 och fortsätter under 2014. Arbetet bedrivs inom fyra områden – vatten, biologisk mångfald (landmiljö), giftfri miljö samt klimat och energi. Under året har dessa aktiviteter genomförts inom ramen för arbetet med åtgärdsprogrammet:

- en kartläggning av pågående åtgärdsarbete inom de fyra områdena
- ett underlagsmaterial till de fyra arbetsgrupperna

- en regional miljökonferens med tema Giftfri miljö
- nystart av miljömålsnyhetsbrev, två utskick under året
- workshop med deltagande från ca 30 organisationer för att ta fram åtgärdsförslag
- fyra arbetsgruppsmöten där åtgärdsförslagen bearbetats ytterligare
- påbörjad process för att etablera ett regionalt Miljö- och klimatråd

Arbetet har resulterat i:

- att fyra arbetsgrupper med 10-20 deltagare vardera, och bred extern representation, har startats upp
- ett stort engagemang hos nära regionala och lokala aktörer
- att nära 400 åtgärdsförslag har tagits fram, ytterligare bearbetning av förslagen har påbörjats
- att ett regionalt Miljö- och klimatråd är på väg att etableras
- ett kunskapsunderlag inom de fyra arbetsområdena som beskriver pågående åtgärder, tillstånd i miljön samt förslag till nya åtgärder

Kartläggningen innefattar dels de åtgärder Länsstyrelsen genomför inom områdena, dels de åtgärder som genomförs av externa aktörer. I den externa kartläggningen har fokus legat på kommunernas arbete. Den externa kartläggningen inom vatten genomfördes inom ramen för vattenförvaltningsarbetet och resulterade i ett vi fick underlag både till åtgärdsprogram miljömål och till åtgärdsprogrammet inom vattenförvaltningen. På detta sätt samordnar vi verksamheten så att det blir tydligt för externa aktörer och ett effektivare arbetssätt för länsstyrelsen.

Kartläggningen är en del i ett kunskapsunderlag som tagits fram för de fyra områdena. I underlaget sammanfattas det viktigaste från kartläggningen, samt åtgärdsförslag från andra länsstyrelser och från olika aktörer i länet. Sedan arbetet med åtgärdsprogrammet startade 2012 har det funnits möjlighet för externa aktörer och allmänheten att lämna förslag på åtgärder. Länsstyrelsen har tagit fram ett nyhetsbrev för kommunikation i miljömålsarbetet.

Länsstyrelsen, Eskilstuna kommun, Landstinget Sörmland och Regionförbundet arrangerade en konferens om Giftfri miljö i Eskilstuna. Drygt 120 deltagare träffades för att diskutera hur vi kan arbeta med att minska miljögifter och farliga ämnen i naturen. Uppslutningen var bred med såväl politiker, tjänstemän, företagare och ideella organisationer. Deltagarna kunde lämna förslag på vilka åtgärder som behövs för att uppnå ett giftfritt Södermanland. Åttio förslag lämnades in.

Samverkan med externa aktörer inleddes under året genom en workshop 26 september. Totalt deltog ca 70 personer från ca 30 organisationer. Under workshopen inleddes diskussionerna i de fyra arbetsgrupperna. Nästan 400 åtgärdsförslag togs fram. Ytterligare ett möte har därefter hållits i respektive arbetsgrupp. Arbetsgrupperna kommer att träffas ytterligare några gånger innan åtgärdsförslagen ska vara klara i mitten av 2014. Åtgärderna ska vara konkreta, genomförbara och förankrade samt godkända i berörda organisationer.

Ett förslag om att bilda ett regionalt Miljö- och klimatråd har arbetats fram tillsammans med Regionförbundet. Rådet ska fungera som styrgrupp för åtgärdsprogram miljömål. Den 28 november hölls ett möte med Regionförbundet, Landstinget, Skogsstyrelsen samt Energikontoret Mälardalen AB om utformningen av rådet.

Länsstyrelsen deltar regelbundet i träffar med kommunernas miljöstrategier. Även detta är ett forum för arbete med åtgärdsprogrammet. Länsstyrelsen har deltagit i tre miljöstrategiträffar.

Ett viktigt underlag för arbetet med åtgärdsprogram är bedömningen av möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen i länet. Den regionala miljömålsbedömningen rapporterades på Miljömålsportalen den 29 november och publicerades den 17 december. Arbetet med bedömningen har involverat flera enheter och många kompetenser inom Länsstyrelsen. Ett pressmeddelande om miljömålsbedömningen skickades.

RB 46. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet privatfinansierade efterbehandlingar av förorenade områden samt arbetet med att åtgärda förorenade områden med statliga bidrag. Länsstyrelserna ska även samordnat och i samverkan med Naturvårdsverket ta fram och redovisa åtgärder för att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag för efterbehandling av förorenade områden.

För att öka andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden har Länsstyrelsen utövat tillsyn enligt 10 kap miljöbalken på nedanstående nedlagda objekt där det finns en ansvarig verksamhetsutövare och där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet:

- Buskhyttans såg i Nyköpings kommun; Länsstyrelsen inväntar rapport från en kompletterad undersökning.
- IVT värmepumpar samt Aspnäsets såg i Katrineholms kommun; har påbörjat föreläggande till ansvarig verksamhetsutövare.
- Fänsåkers kalkbrott i Vagnhärad, Trosa kommun; förorenade deponimassor har flyttats utan lov och det är oklart om de finns inom eller utanför fastigheten. Vidare utredning ska göras.

För objekt där det saknas ansvarig verksamhetsutövare eller fastighetsägare kan undersökningar och saneringar finansieras av bidragsmedel från Naturvårdsverket. Länsstyrelsen förmedlar medel från Naturvårdsverket till kommunerna i länet som är huvudmän för utredningarna. Länsstyrelsen har därefter tillsyn på kommunerna och granskar så att skrivna villkor följs.

Nedanstående utredningar/åtgärder har utförts under 2013:

- Kroghs silverfabrik, Trosa kommun; Objektet sträcker sig över flera villatomter och höga halter bly påträffades. Objektet sanerades under 2013 och ska slutrapporteras till Naturvårdsverket våren 2014.
- Valnöten 11, Eskilstuna kommun; Objektet finns på en industrifastighet och klorerade lösningsmedel har påträffats. Under 2013 utfördes en kompletterande huvudstudie, objektet ska slutrapporteras till Naturvårdsverket våren 2014.

Länsstyrelsen satsar mycket på tillsynsvägledning för länets kommuner för att handläggarna ska ha möjlighet att upprätthålla kompetens inom förorenade områden. Länsstyrelsen har därför genomfört en endagsutbildning i mifo fas 2, granskning av provtagningsplaner.

Länsstyrelsen har även haft två ordinarie handläggartäffar med länets kommuner, där aktuella frågor inom förorenade områden diskuteras m.m.

Länsstyrelsen i Södermanland ingår i en Mälarlänsgrupp bestående av länsstyrelserna på Gotland, i Uppsala, Stockholm, Örebro och Västmanland. Samordnarna i dessa län träffas två gånger/år och diskuterar gemensamma projekt. Mälarlänen samt Gotland hade ett gemensamt informationsprojekt där banker och försäkringsbolag informerades om förorenade områden.

Mälardalen, Gotland samt Dalarna arrangerade den årliga tvådagars Mälarlänsutbildningen. Den riktar sig till kommunhandläggarna som arbetar med förorenade områden. Vissa av Södermanlands kommuner har dessutom deltagit i ett bilskrotsprojekt vilket har drivits av Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Grunden för att öka andelen privatfinansierade åtgärder i länet är att inventera och ta fram nya objekt i länet som man kan arbeta vidare med. Objekt där ansvarig finns drivs tillsynsvägen. Kvarnar, plantskolor/handelsträdgårdar inventerats och riskklassats har inventerats och riskklassats.

Förutom ovanstående arbete med tillsyn, bidrag, tillsynsvägledning och inventering har Länsstyrelsen granskat och lämnat synpunkter på exploaterings – planärenden (ca 40 stycken planer/år), lämnat synpunkter på överklagningsärenden (ca 5 stycken/år) samt granskat saneringsanmälningar från kommunerna i länet, (ca 10/år). Handläggarna inom förorenad mark har dessutom svarat på interna- och externa förfrågningar från t.ex. konsulter, kommuner eller andra funktioner på Länsstyrelsen samt löpande uppdaterat EBH-stödet med ny information.

Regionala programmet 2014-2016 rapporterades samt en prioriteringslista för Södermanlands län till Naturvårdsverket. Programmet beskriver bland annat det planerade arbetet med förorenade områden i länet 2014-2016 I samband med detta program lämnas även en ansökan till Naturvårdsverket rörande bidragsmedel för arbete med tillsyn, tillsynsprojekt, inventering samt utredningar för 2014.

En bidragssamordnargrupp har bildats bestående av representanter från Länsstyrelserna i Östergötland, Värmland, Skåne, Västerbotten och Västra Götaland. Gruppen ska representera hela landets länsstyrelser. De har tillsammans med Naturvårdsverket diskuterat de oförbrukade medlen och åtgärder kopplade till detta samt identifiera områden där det kan finnas behov av samsyn inom bidragsdelen.

RB 47. Länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken ska bidra till att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomst av olägenheter för människors hälsa och miljön motverkas. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

Formerna för länsstyrelsernas återrapportering ska utformas i dialog med Naturvårdsverket

Hela miljöbalkstillsynens planering och resurstilldelning hanteras i en tillsynsplan baserad på Miljösamverkan Sveriges projekt Optimal tillsynsplan.

– Hur arbetet för att effektivisera och utveckla tillsynen avses fortsätta samt beskriva de förändrade rutiner och arbetsmetoder som genomförts för att utveckla en miljömålsstyrd tillsyn,

Miljöskyddstillsyn

Länsstyrelsen arbetar med en egen modell för värdering av tillsynsbehov som bygger på att anläggningar får poäng utifrån vissa parametrar, exempelvis den fasta tillsynsavgiften, kemikaliehantering, eget reningsverk. Poängen omvandlas till tillsynstid för egeninitierad/planerad tillsyn, utifrån en fastställd ram, och vidare till antal tillsynsbesök. Detta medför en spridning av tillsynsintervall där det för vissa tärter planeras in besök utifrån den fastställda miniminivån, en gång på tre år, och det för större anläggningar planeras flera besök per år. De fem största anläggningarna står för hälften av tillsynen och besöks flera

gångar per år, medan de flesta anläggningar besöks med 1-3 års mellanrum. Värderingen har utvärderas mot industriutsläppsförordningen för att avgöra om kriterierna är relevanta för bedömning av miljöpåverkan, detta för att kunna avgöra om IED-anläggningarna ingår i den typ som ska ha besök minst varje år eller minst vart tredje år. Vi bedömer att vår modell går att använda på detta sätt och att alla IED-anläggningar får tillsyn enligt föreskriven frekvens.

Planerad tillsyn uppgick till 1200 timmar för tillsyn av tillståndspliktiga anläggningar, vilket motsvarar ca 50 besök inklusive för och efterarbete. Händelsestyrd tillsyn och tillsyn enligt Sevesolagen utförs utöver planerad tillsyn. Besök har i stort skett enligt planeringen, 35 tillsynsbesök har genomförts och drygt 1100 timmar har använts för planerad tillsyn. Viss felregistrering vid tidsredovisning har skett, så att händelsestyrd tillsyn av misstag hamnat på planerad, men det felet är åtgärdat. Det konstateras att den planerade tillsynen har nått en grundnivå så att alla anläggningar som har haft minst ett planerat besök också fått minst ett besök, men den planerade nivån har inte kunnat uppnås. Detta består främst i att de största anläggningarna inte fått så många besök (4-10 st/år) som planerat och på att viss del av differensen från år 2012 inte kunnat hämtas igen på vissa anläggningar.

Naturvårdstillsyn

Optimering och formalisering av planerad och händelsestyrd tillsyn inom naturvårdsområdet, 7-8 och 11 kapitlet Miljöbalken, har fortsatt. Naturvårdsvakternas tillsyn inom fågel- och salskyddsområden har samorganiserats med Länsstyrelsens egen tillsyn.

Länsstyrelsen har för avsikt att genomföra egeninitierad tillsyn på alla länets dammanläggningar under 2012-2014. Detta medför 50 dammar per år. Då tillsynen under 2012 inte nådde målet och tillsynen fick avbrytas under andra halvåret, baserat på att tillgängliga resurser för denna tillsyn, så kommer målsättningen att slutföra tillsynskampanjen under 2014 inte uppnås. Tillsyn genomfördes på 17 st dammar.

Enligt tidsredovisningen har 2046 timmar använts för tillsyn av vattenverksamheter, varav 255 timmar på egeninitierad tillsyn. Den egeninitierade tillsynen har fokuserat på inventering/kontroll, översyn av egenkontrollsystem samt om det finns tillstånd med villkor och hur väl dessa villkor följs av verksamhetsutövaren.

Samråd enligt 12:6 MB är en av de större ärendegrupperna. Under året har 179 samråd om ingrepp i naturmiljö hanterats. Samråden handlar om t.ex. avverkningar, husbehovstäkter, ledningsdragningar och röjningsarbeten

Reaktiv tillsyn, baserad på inkomna klagomål och observationer från Länsstyrelsens handläggare inom andra områden, gällande raserade stenmurar, åtgärder i alléer etc. genomfördes och resulterade i ett ökat antal åtalsanmälningar.

Totalt användes enligt tidsredovisningen 454 timmar till naturvårdstillsyn (exkl. vattenverksamhet), varav 122 timmar var egeninitierad planerad tillsyn.

– tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras,

Tillsynsvägledning till kommuner

Tillsynsvägledningsbesök har genomförts hos kommunerna i länet. Alla kommuner var planerade för besök och alla utom tre har besökts. Att tre kommuner inte besöktes beror på en kombination av att besöken var planerade relativt sent på året och att de behövde flyttas på

kommunens begäran. En lämplig alternativ tid kunde inte bokas under året och de flyttades till nästa år. Tillsynsvägledningen har fokuserat på tillsynsplan och behovsutredning, jävsfrågor i tillsynen och på överlåten tillsyn. En förändring jämfört med föregående år är att vissa anläggningar per kommun valdes ut för extra genomgång och handlingar gicks igenom. Detta för att få en bild av genomförd tillsyn samt föra en diskussion kring hur den genomförts och framför allt hur resultatet kommunicerats i form av meddelande eller föreläggande. Detta är också en del av den översyn av överlåten tillsyn som påbörjades 2012. För de kommuner som saknar överlåten tillsyn så valdes anläggningarna baserat på bransch och verksamhetsomfattning.

Kommunerna har önskat tydligare rådgivning och för att uppfylla det har Länsstyrelsen ändrat till att ha mer ämneskoncentrerade besök varje år. En övergripande intryck från årets besök är att ytterligare ö

Utvecklingspotential inom tillsyn och tillsynsvägledning

Utvecklingspotential finns inom alla delområden inom miljöbalkstillsynen och tillsynsvägledningen.

Miljöskyddstillsynen fungerar väl och har en grundläggande egeninitierad tillsyn som väl kompletterar den reaktiva tillsynen. Målsättningen att genomföra tillsynskampanjer föll inte ut väl. Lärdomar finns hos kommuner i länet och andra länsstyrelser som kan överföras till kampanjer inom naturvårdstillsynen. Det relativt begränsade antalet tillsynsobjekt och stor spridning inom branscher gjorde/gör det svårt att bedriva miljöskyddstillsyn i kampanjform.

Inom tillsynen över skyddade områden och artskydd finns ett stort behov av egeninitierad uppföljande och kontrollerande tillsyn. Resurser har fördelats om mellan tillsynsområden för att öka insatserna men ytterligare tillskott skulle behövas för att nå en nivå där Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet kan anses ha en bra kontroll över hur väl föreskrifter följs inom de områden och verksamheter som omfattas. Länsstyrelsens operativa tillsyn över fågelskyddsområden sker genom naturvårdsvakter vid Östersjökusten och i sjön Båven. Denna tillsyn har tidigare inte varit verksamhetsmässigt kopplad till den funktion som hanterar övrig miljöbalkstillsyn. Detta har korrigerats. En ytterligare förbättring av samordningen av naturvårdsvakternas tillsyn och övrig tillsyn är dock möjlig. Detta gäller framför allt styrningen av vad tillsynen ska vara inriktad på och önskad effekt. Samtidigt behövs ett ökat fokus på att sprida information om tillsynen via media och kommunerna.

För att få resurser till planerad och effektiv tillsyn inom naturvårdsområdet kan handläggningen av samråd enligt 12:6 ytterligare optimeras så att de ärenden där Länsstyrelsen inte har skäl att prioritera resursanvändning handläggs med ett enklare förfarande.

Tillsynsvägledningen direkt till handläggare på kommunerna sker främst genom handläggarträffar. En stabilare närvaro och engagemang från Länsstyrelsen både på handläggarträffar och i arbetet att hjälpa till att samordna träffar behövs. Det finns möjlighet att genom tillsynsvägledning inom vissa av de kommunala tillsynsområdena ge bättre förutsättningar för en likvärdig hantering över länet. Miljösamverkans hemsida behöver fortsätta att utvecklas för att bli en plattform för utbyte av information och diskussion mellan länets inspektörer och med Länsstyrelsens handläggare.

– vilken betydelse tillsynen har för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen samt vilka konsekvenser få egeninitierade tillsynsinsatser får för möjligheterna att uppnå målen, samt

Tillsynens påverkan på förutsättningarna att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen

På längre sikt påverkar tillsynen förutsättningarna i stor omfattning, då tillsynen är avgörande för att säkerställa efterlevnaden av den lagstiftning och de särskilda skydd som beslutats. Effekterna av tillsynen kan sällan ses på miljökvalitetsmålnivå under ett enskilt år, mer än då tillsynen exempelvis i ett konkret fall skyddar enskilda individer av en starkt hotad art.

Tillsyn som sker uteslutande baserat på inkommande anmälningar från verksamhetsutövare eller klagomål från allmänheten blir inte så inriktad på de områden där den gör mest nytta, till skillnad från den tillsyn som är egeninitierad. Den låga nivån på egeninitierad tillsyn inom länet vad det gäller vattenverksamheter i form av dammar och markavvattningsföretag medför att vandringshinder blir kvar längre än nödvändigt och att skador uppstår på miljö och enskildas fastigheter innan tillsyn sker. Egeninitierad tillsyn inom av industrier sker i viss omfattning i länet, men förutsättningarna för oanmäld tillsyn (som av sin natur blir mer ineffektiv) är begränsade. Om industrier och lantbruk av kortsiktigt ekonomiska skäl missköts kan konsekvenser för lokal och i vissa fall regional miljö uppstå och förutsättningarna gällande att uppnå ex giftfri miljö, frisk luft och levande sjöar och vattendrag komma att påverkas. Tillsyn har en viktig roll i att säkerställa att så inte sker.

– hur och inom vilka områden samverkan skett med Miljösamverkan Sverige och regional miljösamverkan i de län där sådana projekt bedrivs.

Tillsynsvägledning för kommunernas miljökontor

Tillsynsvägledningen har bedrivits inom de olika temagrupper som finns. Länsstyrelsen har anordnat och- eller medverkat vid 21st möten fördelade på 10 olika grupper representerande miljökontorens hela ansvarsområde. Huvuddelen av dessa möten är dessutom kopplade till de projekt som bedrivits inom Miljösamverkan Södermanland. Fyra utbildningar och konferenser har också anordnats utöver de som erbjudits genom Miljösamverkan Södermanland.

Miljösamverkan Södermanlands verksamhet har under året omfattat genomförandet av möten, projekt, utbildningsinsatser, ett vattenseminarium och erfarenhetsutbyte med andra miljösamverkan inom landet. En stor del av verksamheten har varit inriktad på vatten där tre projekt har slutförts. Två projekt med inriktning på tillsyn, dagvatten vid miljöfarliga verksamheter och minireningsverk. Det tredje projektet var en vattenkonferens för tjänstemän och politiker gemensamt. Projekten har genomförts i samarbete med Länsstyrelsens funktioner för miljötillsyn, miljöövervakning och vattenförvaltning. Utbildningsinsatser har gjorts inom avlopp, vattenförvaltning och inomhusmiljö. Inom livsmedelsområdet har en guide för framtagande av nya taxor tagits fram.

RB 48. Länsstyrelserna ska i sitt arbete med biologisk mångfald och naturvård särskilt:

Redovisningen sker enligt följande

- Skydd av värdefulla naturområden
- Förvaltning av värdefulla naturområden
- Artbevarande
- Rovdjurspolitiken
- Främjande av friluftsliv
- God dialog med berörda

– skydda och förvalta värdefulla naturområden i syfte att nå Sveriges miljökvalitetsmål samt åtaganden inom EU:s naturvårdsdirektiv och internationella naturvårdskonventioner. Bevarande av värdefulla skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog,

Skydd av värdefulla naturområden

I arbetet med skydd av värdefulla naturområden har skydd av skogar prioriterats. Arbetet sker enligt riktlinjerna i den regionala strategin för skydd av skog. Länsstyrelsen har beslutat om två nya naturreservat, alla i skogsmark. Dessa omfattar 133 hektar varav 103 hektar produktiv skogsmark. Totalt finns nu 146 naturreservat i länet, varav 135 är statliga och 11 kommunala.

Tyngdpunkten i skyddsarbetet har lagts på markåtkomst och för närvarande pågår förhandlingar för ett tjugotal nya naturreservat, många hos stora markägare. Bland annat sker förhandlingar med Holmen skog AB, Strängnäs stift och Jönåkers häradsallmänning om 10 reservatsobjekt omfattande ca 750 hektar produktiv skogsmark. Utfallet för köp/intrång har under året resulterat i utbetalning på 14 217 000 SEK för fem objekt med en areal av ca 95 hektar produktiv skogsmark. Naturvårdsverkets anslag för köp- och intrångsersättningar har förbrukats snabbt vilket försvårar Länsstyrelsens dialog med markägare och möjligheten att nå uppsatta mål för skydd av natur. Förhandlingarna med markägare är avslutade med överenskommelser om intrångsersättning respektive köpeavtal för ett femtontal områden.

Inom marint skydd har framtagande av kunskapsunderlag prioriterats. Det treåriga projektet MMSS, marin modellering Södermanland och Stockholm, är inne i sin avslutande fas. Projektets syfte har varit att öka kunskapen kring de marina naturvärdena i länet och resultaten kommer att användas som underlag för Länsstyrelsens arbete med skydd av marina miljöer.

Arbetet med Natura 2000 har bland annat omfattat regeringsuppdrag 61, där Länsstyrelsen har lämnat underlag till Naturvårdsverket för att omföra Natura 2000-områden av gemenskapsintresse (SCI) till särskilda bevarandeområden (SAC). För Södermanlands län innebär detta tre vattenområden. Områdena har en bevarandeplan men detta är inte tillräckligt skydd för att uppnå GYBS enligt artikel 6.1.

Förvaltning av värdefulla naturområden

Länsstyrelsen förvaltar skyddade områden i enlighet med skötselplaner och andra styrdokument samt förvaltar Naturvårdsverkets fastigheter i enlighet med särskilt avtal. Förvaltningen finansieras med hjälp av bidrag från Naturvårdsverket men också genom de jordbrukarstöd som Länsstyrelsen får för skötsel av odlingslandskap samt genom LIFE-medel och intäkter av arrenden. Flertalet åtgärder som Länsstyrelsen initierar genomförs med hjälp

av entreprenörer, till exempel huggningar och röjningar, men en liten del sker också med egen personal främst inom naturreservatet Stendörren. Årets största enskilda skötselinsats var en naturvårdsbränning, dessutom Länsstyrelsens första, som genomfördes i slutet på sommaren.

Länsstyrelsen har fokuserat arbetet inom de områden som prioriterats i det regionala Värna Vårda Visa-programmet, till exempel gränsmarkering och arbetet inom LIFE-projekten. Länsstyrelsen fick tillsammans med länsstyrelserna i Kalmar och Östergötlands län medel till projektet LIFE Coast Benefit. Projektet syftar till att uppnå gynnsam bevarandestatus för ett antal arter och habitat i östersjöskärgården och omfattar ungefär 35 miljoner SEK under sex år för länet.

Inom fastighetsförvaltningen slutförde Länsstyrelsen en inventering av samtliga byggnader som förvaltas på uppdrag av Naturvårdsverket. Analysen av inventeringen är inte färdig men ska leda till ett förslag till underhålls- och avyttringsplan. I övrigt har merparten av resurserna lagts på byte av arrendatorer i två naturreservat, Rågö och Sävö, ett mycket omfattande arbete.

Länsstyrelsen har i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar tagit fram en plan för uppföljning av skyddade områden i länet. Syftet med uppföljningen är att effektivisera och förbättra naturvårdsarbetet samt säkerställa att områdesskyddets syfte och bevarandemål uppfylls. Inom den delen av uppföljningen som Länsstyrelsen själv styr över prioriteras uppföljningen av skogar och myrar och även uppföljningen av limniska och marina miljöer.

Inom restaureringsprojektet LIFE MIA (Mälaren Inner Arcipelago) som pågår under åren 2009-2014 har skötselarbetet fortsatt under 2013. Stora skötselinsatser har utförts i Askholmen, Fiholm, Segersön och Ridö-Sundbyholmsarkipelagen. Nya naturstigar har också markerats ut i Askholmen och på Segersön. Av de fjorton områden där Länsstyrelsen är inblandade är elva områden helt färdiga, eller har endast mindre åtgärder kvar. MIA är ett samarbetsprojekt med länsstyrelserna i Västmanland och Uppsala län samt Upplandsstiftelsen och Sveaskog. Den totala budgeten är på cirka 80 miljoner SEK varav Länsstyrelsen i Södermanlands län förfogar över 14 miljoner SEK. Syftet med projektet är att genom skötselinsatser återskapa de unika naturmiljöer som i dag hotas och dessutom göra dem mer besöksvänliga.

– fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt
--

Åtgärdsprogram för hotade arter

Inom det nationella koordineringsarbetet har Länsstyrelsen arbetat om åtgärdsprogrammet för ”Skalbaggar på nyligen död tallved. I början av året slutredovisade Länsstyrelsen också åtgärdsprogrammet för skräntärna och lyckades få Naturvårdsverket att förlänga programmet till och med 2016.

Arbetet har med nationellt prioriterade arter prioriterats även regionalt. En omfattande inventering av lavar på kulturved genomfördes i samarbete med Länsstyrelserna i Stockholm, Uppsala och Västmanlands län där Länsstyrelsen i Södermanlands län koordinerade arbetet.

Svartfläckig blåvinge, trumgräshoppa och fetörtsblåvinge är övriga arter som vi genomfört restaureringar för. Holmen skog AB har med hjälp av Länsstyrelsens fällt ytterligare ett 30-tal tallar för att gynna skalbaggar på äldre död tallved och Sveaskog har fällt 100 tallar med samma syfte. Arbetet med skyddsvärda träd har fortsatt i samarbete med Skogsstyrelsen som söker upp markägare för rådgivning och 78 skyddsvärda träd har frihuggits. Länsstyrelsen har

även bidragit till att flodkräfta inventerats i länet samt till övervakning av mal i Båven. En registrering av alla skötselåtgärder är påbörjad i SkötselDos. Länsstyrelsen har upprättat restaureringsplaner för ett antal lokaler med trumgräshoppa.

Mycket tid inom arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter har lagts på åtgärder för tjockskalig målarmussla inom LIFE-projektet med denna art i fokus. Alla mer omfattande åtgärder inom projektet genomfördes under 2013. Se även "Målarmusslans återkomst/Unio crassus for LIFE". Länsstyrelsen har tagit fram boken "Målarmusslan och livet i vattnet". Under senare delen av året har skolelever fått komma ut i fält och lära sig om livet i vattnet med stöd av den framtagna boken och i samarbete med Nyköpings kommuns Naturskola. Förberedande undersökningar har genomförts i fält i de år där åtgärder skulle genomföras. Därefter har åtgärder, framför allt i form av utlägg av sten, grus och block, genomförts i tre år på ca 10 delsträckor, vissa åtgärder i samarbete med Trafikverket. Länsstyrelsen sprider information om vad som händer i projektet via inlägg på projektets hemsida www.ucforlife.se samt på länsstyrelsens hemsida <http://www.lansstyrelsen.se/SODERMANLAND/SV/DJUR-OCH-NATUR/SKYDDAD-NATUR/LIFE-MALARMUSSLANS-ATERKOMST/Pages/default.aspx>

Länsstyrelsen höll ett slutseminarium för Kilaåprojektet (slutrapporterat 2012) med ett 40-tal deltagare däribland lantbrukare i Kiladalen, tjänstemän från länsstyrelser och Nyköpings kommun samt kommunpolitiker. Roger Tiefensee, riksdagsledamot och ledamot i miljömålsberedningen invigde en gäddvåtmark som en markägare vid Kilaån anlagt men Länsstyrelsen projekterat inom Kilaåprojektet.

Länsstyrelsen har fått möjlighet att behålla resterande medel för två konkreta åtgärder, varav en genomförts, nämligen att restaurera en våtmark där havslevande gäddor går upp och leker på våren. Länsstyrelsen har låtit tuvfräsa ungefär 11 hektar mark, vilket kommer att gynna gäddleken och förbättra betet.

Under 2012 påbörjades ett projekt med att anlägga tre fosfordammar i anslutning till kalkfilter. Syftet är att fånga fosfor för att minska näringsläckage ut till Natura 2000-området Kilaån och i förlängningen Östersjön. Totalt har två dammar med tillhörande kalkfilter anlagts samt att kalkfilter har installerats i en redan befintlig damm. Det sistnämnda filtret installerades som ett test för att se hur mycket fosfor man kan fånga upp i redan anlagda dammar. Projektet bedrivs som en studie där fosforhalter i in- och utlopp mäts under tre år.

Inom ramen för arbetet med regionala landskapsstrategier har Länsstyrelsen genomfört ekologiska gis-analyser för att identifiera värdefulla ekotrakter i länet.

Främjande av friluftsliv

I länets mest välbesökta naturreservat ligger naturum Stendörren. Sedan föregående år har antalet besökare i naturum ökat från 23 000 till 26 000. En informationssatsning gentemot länets grundskolor har gett resultat i form av en fördubbling i antal elevbesök vid naturum. Totalt deltog 1 350 elever i naturums skolverksamhet. De öppna aktiviteter i form av håvning efter vattendjur, insektsspaning samt guidningar och föredrag som erbjuds är uppskattade och 750 personer har medverkat, en ökning med 18 procent jämfört med året innan. Även antalet bokade gruppguidningar har ökat och där har 340 personer deltagit. Nya samarbeten med lokala företag och föreningar gör att naturum nu även kan erbjuda guidningar med kajak i havsbandet.

Både den årliga familjedagen som genomförs i tillsammans med ett antal natur- och friluftsföreningar och den årliga skärgårdsmarknaden var uppskattade och välbesökta. Dessa, liksom de utställningar med ett antal lokala konstnärer och konsthantverkare som under sommaren ställde ut en vecka var i naturum på temat natur och naturmaterial, syftar bland annat till att nå målgrupper som inte i vanliga fall besöker naturreservatet och naturum.

Länsstyrelsen har erbjudit 29 naturaktiviteter/-guidningar i olika naturområden, flera av dem i samarbete med en kommun eller en ideell förening. I medeltal deltog 16,5 personer per gång. Verksamhetens syfte är dels att bidra till vistelse i naturen för både barn och vuxna, dels till att informera om naturvård i allmänhet och till att ute i naturen föra en öppen dialog med medborgarna om naturvård och naturskydd.

Rovdjurspolitiken

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med den regionala rovdjursförvaltningen genom Viltförvaltningen, samtidigt som samarbetet inom det södra rovdjursförvaltningsområdet har utvecklats. Länsstyrelsen har byggt upp ny organisation och kompetens för att hantera uppdraget kring besiktningar efter skydds jakt enligt § 28 Jaktförordningen. Länsstyrelsen har besvarat remisser inom rovdjursområdet från departement och utredningar. Länsstyrelsen har inventerat stammarna av stora rovdjur och bland annat konstaterat två lodjursföryngringar från sommaren 2012. Nya metoder för inventering av kungsörn i länet har provats och utvärderats.

– se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, brukare och andra berörda aktörer.

God dialog med berörda

Inom arbetet med skydd av natur för Länsstyrelsen alltid dialog med sakägare i ett tidigt skede av processen. Länsstyrelsen eftersträvar att processen sker i en god och öppen dialog och bedömer att förhandlingsarbetet i allmänhet fungerar bra.

Länsstyrelsen har genomfört ett möte med den regionala samrådsgruppen för naturvård. Gruppen består av representanter från Skogsstyrelsen, kommuner, markägarorganisationer samt natur- och friluftsföreningar. Revideringen av riksintresse för friluftsliv och rovdjurspolitiken var två viktiga frågor på agendan. Inom regeringsuppdrag 66 har Länsstyrelsen redovisat sin syn på hur samrådsgruppen fungerar för att främja naturvårdsarbetet i länet.

Länsstyrelsen har genomfört en träff med länets kommunekologer där vi bland annat diskuterade vattendragsrestaurering, problematik runt tjockskalig målarmussla och möjliga åtgärder för att gynna denna art.

Länsstyrelsen är aktiv inom projektet Hjälmarnas lövskogar. Inom projektet har i år kommuner, skogsstyrelser, och länsstyrelser kring Hjälmaren tagit fram en gemensam strategi med syfte att samordna arbetet med att bevara och utveckla naturvärden, sociala värden och produktionsvärden inom Hjälmarnas lövskogar.

Länsstyrelseinstruktion 5§

8. verka för att de av riksdagen fastställda miljökvalitetsmålen uppnås, och svara för regionalt mål- och uppföljningsarbete, stödja kommunerna med underlag för deras miljömålsarbete, verka för att målen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat
Länsstyrelserna ska i fråga om sitt miljömålsarbete enligt första stycket 8 rapportera till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och samråda med rådet om vilken rapportering som behövs. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsens arbete inom detta område beskrivs i första hand under regleringsbrevsuppdrag 45, men även under regleringsbrevsuppdrag 37 (strategiskt energi- och klimatarbete) samt 38 (klimatanpassning).

Lantbruk och landsbygd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 60*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	8,00	5,70	5,34
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	17,20	17,21	18,69
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	17,87	16,39	16,29
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	23 120	21 720	20 173
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	18,58	17,26	16,45
Antal ärenden, inkomna och upprättade	8 259	9 658	10 375
Antal beslutade ärenden	9 357	9 680	10 503
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	43	76	297
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	4 356	2 333	0
Varav Jordbrukarstöd, VÄS 601*			
Antal behandlade SAM-ansökningar (st)	2 176	2 194	2 221
Antalet utbetalningar (st)	5 769	5 778	5 595
Direkta verksamhetskostnader vht 601* (tkr)	6 249	6 334	6 182
Direkta kostnader per SAM-ansökning (kr/st)	2 872	2 887	2 783
Direkta kostnader per utbetalningsärende (kr/st)	1 083	1 096	1 105
Varav Landsbygdsstöd, VÄS 602*			
Summa antal beslutade ansökningar om företagsstöd och ansökningar om utbetalning av företagsstöd (st)	143	170	207
Direkta verksamhetskostnader vht 6024 (tkr) ³⁾	494	572	650
Direkta kostnader per beslutad ansökan om företagsstöd och ansökan om utbetalning av företagsstöd (kr/st)	3 455	3 365	3 140
Summa antal beslutade ansökningar om projektstöd och ansökningar om utbetalning av projektstöd (st)	189	31	32
Direkta verksamhetskostnader vht 6021 (tkr)	790	735	574
Direkta kostnader per beslutad ansökan om projektstöd och ansökan om utbetalning av projektstöd (kr/st)	4 180	23 710	17 938
Summa antal beslutade ansökningar om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (st)	138	80	38
Direkta verksamhetskostnader vht 6022 (tkr)	714	697	359
Direkta kostnader per beviljad ansökan om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (kr/st)	5 174	8 713	9 447
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 6024, Landsbygdsutveckling – Företagsstöd ⁴⁾	72	71	
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 601, Stöd till jordbruket ⁵⁾	59		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Verksamhetskoden har ändrats till 6024 från 6020 den 1 januari 2013.

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 6024 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 70

⁵⁾ Nöjdindex för verksamhet 601 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 60

Kommentarer till tabellen

Summan antal företagsstöd har minskat på grund av att tilldelad budget upparbetats innan programperiodens slut.

Summan antal beslutade ansökningar om projektstöd för 2013 är högre då summan innefattar även leaderprojekt.

Summan antal beslutade miljöinvesteringar har ökat då arbetet med uppsökande verksamhet har gett resultat. Länsstyrelsen har tillfört extra resurser för att kunna besluta alla inkomna ansökningar innan programperiodens slut.

De stora skillnaderna i direkta kostnader per beslutad ansökan mellan 2012 och 2013 beror på en överenskommelse som togs fram av alla länsstyrelser som handlar om att ändra sättet att ta fram underlaget.

Brukarundersökningen

Länsstyrelsen har fått ett Nöjd-Index på 72 för sitt arbete med företagsstöd - landsbygdsutveckling inom landsbygdsprogrammet, det är två enheter högre än genomsnittligt Nöjd-Index för samtliga länsstyrelser. De områden som har förbättrats gentemot föregående år är *Bemötande*, *Öppen för dialog samt Hög kompetens*. Det påstående där Länsstyrelsen i Södermanlands län uppvisar högst betyg är *Bemötande*. Det påstående som uppvisar lägst andel höga betyg är *Handläggningstiden* och *Underlag för ansökan*. De förbättringsområden som bör prioriteras är *utformning av blanketter för ansökan om stöd och utbetalning*. Dessa blanketter tas fram av Jordbruksverket och det är en nationell angelägenhet att utforma dem på ett bättre sätt.

Länsstyrelsen i Södermanland har ett Nöjd-Index på 59 för sitt arbete med Stöd till jordbruket. Det är 2 enheter lägre än genomsnittligt Nöjd-Index för samtliga länsstyrelser. Det påstående som störst andel instämmer i är Bra bemötande kontrollbesök. Det påstående som störst andel anser inte stämmer är Lätt att förstå skriftliga beslut/ytranden. Bra bemötande är det som förbättrats mest sedan förra brukarundersökningen.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Enheten för lantbruk och landsbygd har i sin handlingsplan tydliggjort de målsättningar som personalen ska arbeta mot. Dels genom att ha en egen vision som utgår från länets behov samt utifrån metoden prestationsmål, effektmål och strukturelmål klargöra vad verksamheten ska åstadkomma. Målsättningarna utgår ifrån uppdragen i regleringsbrev, länsstyrelseinstruktion och andra styrdokument. Måluppfyllelsen har följts upp regelbundet vilket har gett en god effekt på uppnådda resultat.

Prioriterade områden

Länsstyrelsen har inom lantbruk och landsbygd prioriterat arbetet med

- Andelen inskickade SAM med e-legitimation minst 50 procent (hade 2012 cirka 30 procent).
- Införandet av e-handläggning
- Avsluta LBP 2007-2013 på ett optimalt sätt.
- Våtmarker
- Korta handläggningstiderna inom landsbygdsstöden

- Förbereda för nytt LBP 2014-2020 (se uppdrag 11)
 - Uppföljning, nulägesanalys, SWOT, behovsidentifiering, handlingsplan
- Matlandet
 - Offentlig mat, matturism, kompetensutveckling, viltmat
- Utveckling av småföretag på landsbygden
 - Kompetensbehov och insatser för småföretag
- Bredband
- Samverkan för att minska skadeverkningarna inom jord- och skogsbruk orsakade av vilt
- Samarbetet i regionen

Länsstyrelsen har gjort prioriteringarna främst utifrån uppdragen i regleringsbrevet och måluppfyllelse av landsbygdsprogrammet. Det har också gjorts med utgångspunkt från kund/brukar perspektivet. Nedan beskrivs varför respektive område prioriterats.

E-legitimation

Länsstyrelsen har prioriterat att öka andelen ansökningar av jordbrukarstöd som skickas in med e-legitimation för att öka effektiviteten i handläggningen. Att komplettera brukarna med underskriftssidor är tidskrävande och minskar säkerheten i handläggningen. E-signering medför en effektiv administration och gör att länsstyrelsen kan fokusera på utbetalningsmålen. Den som söker kan själv se när och hur mycket ersättning han eller hon kommer att få via ”Mina sidor”. Länsstyrelsen har också skrivit om fördelarna med att använda e-legitimation i den egna tidskriften Aktiv Landsbygd nr 1 2013.

E-handläggning

Införandet av *e-handläggning* för jordbrukarstöd är en stor omställning som prioriterats för att systemet ska implementeras på bästa sätt. Införandet av e-handläggning kan ge effektivitetshöjning på sikt och det är viktigt att alla som arbetar med e-handläggningen är positivt inställda till det nya sättet att handlägga. För att skapa bra förutsättningar gjorde alla medarbetare i EU-stödsfunktionen ett studiebesök hos Länsstyrelsen i Örebro, då dessa infört e-handläggning ett år tidigare som ett av två pilotlän. Före och under införandet diskuterades farhågor löpande till dess att införandet var klart. Detta gav en positiv inställning till systemet och användandet blev tämligen odramatiskt. Ytterligare en framgångsfaktor var tillsättningen av bra superanvändare som stegvis utbildade övrig personal. Inom fältkontrollarbetet har e-handläggningen medfört fördelen att alla uppgifter är samlade elektroniskt. Dock har minimala effektivitetsvinster kunnat göras inom kontrollområdet då det tagit tid i anspråk med inscanning av dokument som procederats i pappersform under kontrollbesöken ute hos lantbrukarna. Sammanfattningsvis har införandet av e-handläggningen på Länsstyrelsen i Södermanlands län varit mycket positivt.

Avslut av Landsbygdsprogram 2007-2013

Tilldelade medel upparbetades innan programperiodens slut och ytterligare medel avropades från Jordbruksverket för att täcka alla inkomna ansökningar. Länsstyrelsen har informerat lantbrukare och landsbygdsboende (Aktiv Landsbygd nr 2) om att budgeten för programperioden är på väg att ta slut och att nya stöd endast kunde medges t o m årsskiftet. Länsstyrelsen har prioriterat att handlägga ansökan om stöd och det har varit en stor investeringsvilja hos länets landsbygdsföretagare. Flera nya och omgjorda stallbyggnader har beviljats stöd. Det har bidragit till att landsbygdsföretagen kan vara mer konkurrenskraftiga.

Våtmarker

Arbetet med anläggning och restaurering av *våtmarker* har prioriterats för att åstadkomma en hög miljönytta och ett effektivt utnyttjande av landsbygdsprogrammet. Våtmarker (uppdrag 59) har redovisats separat till Miljödepartementet.

Länsstyrelsen sammanfattar arbetet på följande sätt. Det har beslutats om cirka 150 ha våtmark som kommer att nyanläggas eller restaureras med miljöinvesteringssöd under åren 2014-2015. Även arbete med uppsökande verksamhet för att få till fler våtmarker i länet har prioriterats. Information har gått ut till målgruppen via dels riktade brev och genom Aktiv Landsbygd nr 1. Sammanlagt har det gjorts 15 besök till markägare med lämpliga lägen av uppsökande, informativ och rådgivande karaktär. Den uppsökande verksamheten har i en del fall resulterat i inkomna intresseanmälningar och ansökningar. Två upphandlade konsulter har gjort våtmarksrådgivningar inom Greppa Näringen. Även detta har resulterat i inkomna intresseanmälningar och ansökningar. Arbetet med urval och prioriteringar har i övrigt följt det planeringsunderlaget.

Korta handläggningstider

Länsstyrelsen har prioriterat att korta handläggningstiderna inom landsbygdsstöden för att söksökande snabbt ska kunna komma igång med sin investering och sedan inte behöva ligga ute med pengar någon längre tid efter ansökan om utbetalning. Detta för att ge en bra effekt för utnyttjandegraden av landsbygdsprogrammets budget.

Matlandet

Matlandet är en satsning som har flera goda effekter på såväl den nationella målsättningen om Sverige – det nya matlandet liksom för företagandet på landsbygden. Arbetet har fokuserat på offentlig mat för att öka andelen närodlat och resurseffektivt producerad mat inom offentlig sektor. Kopplingen mellan mat och matturism kan också ge länet en positiv effekt avseende besöksnäringen.

Länsstyrelsen har arbetat med att slutföra och förankra länets matstrategi ”Stolt mat i Södermanland” i dialog med länets matambassadör, Regionförbundet Sörmland, Sparbanken Sörmland, Sparbanken Rekarne och Sörmlands matkluster. Ambitionen är att matstrategin skall vara styrande för matarbetet i länet fram till år 2020. En särskild finansieringsgrupp mellan Länsstyrelsen i Södermanlands län, Regionförbundet Sörmland och de två sparbankerna Sörmlands sparbank och Sparbanken Rekarne kommer att hålla ihop det operativa arbetet de närmaste åren.

Länsstyrelsen haft flera aktiviteter med anknytning till matstrategin. Ett av mötena fokuserade på den offentliga måltiden och mat som attraktionskraft under temat ”Mat som gynnar attraktion, hälsa och välmående”. Målgrupp var ledande politiker och tjänstemän i länets kommuner och landsting och sammanlagt deltog 50 personer. Intresset för att utveckla den offentliga maten med hög ambitionsnivå och kvalitet liksom att se potentialen för mat som drivkraft inom besöksnäringen är påtagligt.

Mat var temat för Länsstyrelsens deltagande i Jordbrukets dag på Julita i slutet av juni och mat var ett av temana när länsstyrelsen och Eskilstuna hade gemensamt öppet hus i april i Eskilstuna.

Mat var ett av tre huvudteman för Kungäpparets besök i länet i början av september. Besök gjordes på en av Sveriges främsta restaurangskolor i Nyköping, besök på ett av våra

mikrobryggerier i Eskilstuna samt Kungalunch med produkter från ett tjugotal Sörmländska producenter.

Under november bjöd Landshövdingen in till ”Den stora matdagen” tillsammans med Regionförbundet Sörmland, Sörmland sparbank, Sparbanken Rekarne, Sörmlands matkluster samt LRF Södermanland. En mötesplats för alla som arbetar med mat och matupplevelser i Södermanland. Syftet med dagen var:

- Att främja en gemensam bild av läge och förutsättningar för matutveckling i de sörmländska kommunerna
- Att vara en arena för möten, affärer och inspirationskraft.
- Att diskutera och inspireras av förslag som finns på olika områden inom arbetet för att profilera och utveckla mat i länet.

Drygt 130 personer deltog och mer än 50 affärer genomfördes och årets segrare i Matverk 2013 utsågs. Grunden i upplägget av dagen var länets matstrategi. Inspirerande föredrag och lägesbeskrivningar av matarbetet i Södermanland var några av programpunkterna. Tematiska diskussioner om vilka produkter som saknas, hur utvecklas den offentliga maten, maten som attraktionskraft och besöksanledning, jakten på de framtida talangerna, om Sörmlandsmärkning av maten och vem skall odla grönsaker drog stort engagemang och deltagande. Dagen fick en stor uppmärksamhet, samtliga lokala tidningar hade omfattande artiklar och ledarkommentarer, regionalradion sände direkt och SVT Sörmlandsnytt likaså.

Länsstyrelsen har finansierat Matverk 2013 i Södermanland tillsammans med länets sparbanker. Fler inlämnade bidrag och betydligt högre och jämnare kvalitet utmärker årets tävling. Det vinnande förslaget var en gyllene röd Aroniasnaps, som redan i december fanns till försäljning på systembolaget. Den nationella satsningen Gastronomiska samtal i Nyköping genomfördes och den blev framgångsrik. Planeringen för 2014 års Gastronomiska samtal pågår.

Regionfinal i den nationella tävlingen Unga Ekokockar ägde rum i Eskilstuna, delvis finansierad av Länsstyrelsen och för tredje gången i tävlingens historia var segraren i Regionfinalen för Mälarenregionen också segrare i riksfinalen.

Länsstyrelserna i Södermanland, Stockholm och Uppsala genomförde ett gemensamt seminarium om ett av Matlandets nationella huvudspår - Gastronomiska regioner - i Stockholm. Frågeställningen var ”Finns det förutsättningar att driva ett arbete att profilera Mälarenregionen i en sådan fråga”. Södermanland har i drygt tio år arbetat mer eller mindre intensivt med denna fråga vilket också märktes bland de deltagande vilket till stor del kom från Södermanland. Intresset var stort dels att integrera det i länets matarbete samtidigt som landskapsperspektivet upplevdes som mycket intressant.

Utveckling av småföretag på landsbygden

Kompetensutveckling av småföretag på landsbygden ger långsiktigt hållbara företag vilket är en förutsättning för en levande landsbygd. Förutsättningarna för småföretagare på landsbygden ställer andra krav på kompetens och innovation jämfört med stadsnära småföretag för att de ska vara konkurrenskraftiga. Länsstyrelsen ser det angeläget att erforderlig kompetensutveckling kommer småföretagen på landsbygden tillgodo och har startat ett projekt för utveckling av småföretag. Projektet börjar med en förstudie, där företag på landsbygden och företagsfrämjare ska kartläggas. Behoven inom kompetensutveckling hos företagen och vilken kompetensutveckling som erbjudits tidigare ska också undersökas.

Resultatet av förstudien blir underlag till vilken typ av kompetensutveckling som ska erbjudas i projektet. Projektet avslutas med ett seminarium och en deltagarutvärdering. Effekten väntas bli mer konkurrenskraftiga och långsiktigt hållbara landsbygdsföretag.

Bredband

Länsstyrelsen har fortsatt hög prioritet på *bredbandsutbyggnad* då detta är en nyckelfråga för utvecklingen på landsbygden. Modernt företagande blir alltmer beroende av en stabil och snabb internetuppkoppling och modern IT-infrastruktur kan vara avgörande för etablering av boende och företag på landsbygden. Länsstyrelsen arbetar för att förverkliga regeringens bredbandsstrategi att år 2020 ska 90 procent av befolkningen ha tillgång till minst 100 Mbit. Totalt har Länsstyrelsen inom ramen för landsbygdsprogrammet beslutat om bredbandsprojekt för drygt 30 miljoner kronor under 2013. Detta har gett ca 4 200 hushåll möjlighet till fiberbaserat bredband. Eftersom Länsstyrelsen Södermanland kräver att den sökande finansierar hälften av bredbandsprojektet själv har bredbandsinvesteringar för totalt 60 miljoner kronor gjorts i länet under 2013.

Ansökningar har inkommit från sju av länets nio kommuner. Fördelningen mellan kommuner och byalag har varit ungefär jämn. Detta visar att Länsstyrelsens strategi att jobba mycket tillsammans med kommunerna gett god effekt. Denna strategi skapar i "nästa steg" förutsättningar för många byalagsansökningar.

Länsstyrelsen har fortsatt sin medverkan inom länssamverkan bredband speciellt vad gäller hur bredbandsstöden kan utvecklas.

Vad gäller kanalisationsstöd har Länsstyrelsen tagit fyra beslut på knappt två miljoner kronor. Intresse för kanalisationsstöd finns från både kommuner, stadsnät och byalag. Länsstyrelsen tillämpar även här modellen med 50 procent i projektstöd, varför den faktiska investeringen i kanalisation under 2013 blir omkring 4 miljoner kronor.

Länsstyrelsen har lyft bredbandsfrågan i flera olika sammanhang. Framförallt vid de partnerskapsmöten för landsbygdsutveckling som arrangeras två gånger per år, men även vid det årliga landsbygdstinget samt vid möte med chefredaktörerna vid länets lokaltidningar. Bredbandsfrågorna har också presenterats för media vid särskild presskonferens.

Samverkan viltskador

I Södermanland finns täta populationer av såväl dov- som kronvilt liksom vildsvin. Dessa orsakar omfattande skador inom jord och skogsbruket med stora ekonomiska avbräck för lantbrukare och skogsägare. Länsstyrelsen har därför startat arbete med att öka samverkan mellan jägarintressen och lantbruksintressen för att minska skadeverkningarna.

Länsstyrelsen utfört en enkätundersökning om upplevda skador av klövvilt samt stammarnas uppskattade utbredning och täthet. Resultatet visar att förekomsten av rådjur, älg, vildsvin, kronhjort och dovhjort täcker större delen av länet och att några av dessa arter förekommer i mycket höga koncentrationer på flera håll.

I förvaltningen av klövvilt krävs samverkan mellan markägare, lantbrukare, jägare och arrendatorer. Länsstyrelsen har därför vid två tillfällen samlat representanter från respektive organisationer för att diskutera samverkansmodeller för förvaltning av klövvilt. Representanter från Landsbygdsdepartementet, Jordbruksverket och SLU har också deltagit. Mötena har resulterat i att länsstyrelsen tillsammans med LRF och Jägareförbundet har påbörjat ett pilotprojekt kring dovhjort med

målsättningen att öka samverkan mellan berörda inom ett större avgränsat område. Detta ska leda till minskade skador orsakade av dovhjort i jordbruket och högre kvalitet på dovhjortsstammen. Projektet ska fungera som ett gott exempel att lära av i förvaltningen av klövvilt. Länsstyrelsen har även påbörjat arbetet med att ta fram nya länsövergripande målsättningar för dovhjort och kronhjort samt vildsvin.

Förutom klövvilt orsakar även grågäss skador i lantbruket. Länsstyrelsen har därför beslutat om en handlingsplan för grågäss vid Sörfjärden och påbörjat arbetet med en ny treårig handlingsplan som ska gälla från 2014. I handlingsplanen anges ett mål för antalet häckande grågåspar samt att skadorna i jordbruket ska begränsas. Planen tar upp olika metoder för hur målen ska uppnås.

Samarbete inom regionen

Länsstyrelsen har prioriterat arbetet med att samverka med länsstyrelserna i Östra Mellansverige för ökad effektivitet och likabehandling av brukarna i regionen. Några områden som utvecklats särskilt är:

- Förberedelser för det nya Landsbygdsprogrammet 2014-2020 samt framtagandet av SWOT-analyser
- insatser för att samordna och effektivisera arbetet med förprovning av djurstallar
- insatser för att förbättra rutiner och handläggning av landsbygdsstöden
- insatser för att förbättra och effektivisera arbetssätt inom jordbrukarstöd
- insatser för att samordna behörighetsutbildningar för bekämpningsmedel
- insatser för att samordna arbetet med olika fiskefrågor

Samverkansarbetet i regionen är väl utvecklat och innebär att många handläggare har skapat kontaktnät för diskussion av frågor med medarbetare på andra län som arbetar med liknande arbetsuppgifter. Det betyder att det många gånger förenklar ärendehandläggningen samt ger ökad likabehandling mellan länen. En arbetsgrupp för jordbruksadministrationen som arbetar specifikt med att förbättra rutiner och handläggningen av jordbrukarstöden bildades i slutet av 2012. Här har arbetet kommit långt och flera insatser har gjorts. Det finns sedan tidigare en arbetsgrupp för att effektivisera och likrikta handläggningen av landsbygdsstöden. Lantbruksdirektörerna i respektive län är ledningsgrupp för samverkansarbetet. Lantbruksdirektörerna har sammanträtt både över Lync och vid fysiska möten cirka en gång per månad.

Sammanfattning

Den sammanfattande bedömningen är att Länsstyrelsen har uppnått de viktigaste målen inom lantbruk och landsbygd och att verksamheten har fungerat tillfredsställande. De områden som prioriterats har varit politiska prioriteringar som på ett värdefullt sätt direkt eller indirekt stärker och utvecklar länets attraktionskraft.

Indikatorer**Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgiftsområde 23¹⁾**

Sysselsättning	2013	2012	2011	2010
Andel kvinnor sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		4	4	5
Andel män sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		8	8	8
Andel sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		12	13	13
Nyföretagande	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor utanför tätort (på landsbygden) (%)		12,1	13,5	11,9
Andel nystartade företag av män utanför tätort (på landsbygden) (%)		22,5	26,2	24,9
Andel nystartade företag utanför tätort (på landsbygden) (%)		34,7	39,7	36,8

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Statistiska centralbyrån

Kommentar kring ovanstående indikatorer**Sysselsättning**

Landsbygdens sysselsättning blir mer och mer differentierad med många inriktningar. Sysselsatta inom jordbruk och skogsbruk minskar en aning medan det sker en kraftig sysselsättningsökning inom förädling och profilering mat. Mat och matupplevelser har framträtt som ett nytt besöksmål för att se, handla och äta. Den ökade besöksnäringen i länet har fått en koppling till det nya fenomenet med matupplevelse. Det syns i det ökade entreprenörskapet på landsbygden där främst kvinnor startar företag.

Nyföretagande

Företagssamheten på landsbygden är mycket differentierad vilket är särskilt utmärkande relativt sett vilka branscher som startas. Av de företag som startade under 2010 var det 36,8 procent som var lokaliserade till landsbygden. 2012 var andelen på landsbygden lägre, 34,7 procent av totala antalet nystartade företag. Minskningen speglar både urbaniseringen och konjunkturedgången i hela riket.

Återrapportering regleringsbrev

RB 10. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder enligt förordningarna (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare m.m. och (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsutveckling i så hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter samt säkerställa att handläggningstider för beslut och utbetalning av stöd minskar samtidigt som risken för finansiell korrigerings förebygg och minimeras. Länsstyrelserna ska dessutom särskilt arbeta med återkrav.

Länsstyrelserna ska följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings- och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att följa uppdraget samt hur stor andel av stöd och ersättningar som betalats ut vid de tillfällen som anges i den gemensamma utbetalningsplanen.

Länsstyrelserna ska under 2013, tillsammans med Jordbruksverket, fortsätta arbetet med en processgenomgång av stödprocessen för landsbygdsutvecklingsstöd. Arbetet ska även beakta kommande programperiod. I denna ska erfarenheter från andra medlemsländer tas tillvara. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har deltagit i processgenomgången.

Länsstyrelserna ska tillsammans med Jordbruksverket bistå i arbetet med att uppfylla ackrediteringsvillkoren för hanteringen av stöd.

Länsstyrelsen svarar på den årliga remissen från Jordbruksverket om resurser och kostnader för JBR-processen. Den har visat att Länsstyrelsen har en effektiv handläggning och kontrollverksamhet. Dock har tiden för att utföra fältkontroller ökat pga. av en mer detaljstyrd kontrollverksamhet och införande av e-handläggning. Dessutom har en ny typ av kontroller för djurbaserade miljöstödsersättningar införts.

Länsstyrelsen genomför de uppgifter som ålagts oss i fråga om direktstöd och stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder enligt ovanstående förordningar. Genom att följa Jordbruksverkets föreskrifter och riktlinjer minimeras risken för sanktioner. Länsstyrelsen har till Jordbruksverket redogjort i årlig rapport för utförda handläggningskontroller. Länsstyrelsen har följt upp handläggningskontrollerna med personalen för att minimera brister och fel i handläggningen. Avseende landsbygdsstöden är det väsentligt att sökande får erforderlig information så att de kan redovisa på ett korrekt sätt. Att Länsstyrelsen är noggrann i sin handläggning är viktigt för att minska de finansiella och systematiska felen. Detta för att minimera risken för sanktioner. Länsstyrelsen arbetar med förbättringsåtgärder enligt en (åtgärdsplan).

De riktlinjer som Jordbruksverket tagit fram när det gäller riskanalys och handläggningskontroll har följts strikt. Jordbruksverket har godkänt huvudrapporten för utbetalningar inom JBR-processen. SUSS och huvudrapporten är de dokument som ligger till grund för och säkerställer att Länsstyrelsen håller en hög kvalitet på handläggningen inom alla steg i JBR-processen. Dessa dokument tillsammans med kontrollinstruktioner, revisioner och liknande kontroller förebygger och förhindrar finansiella korrigerings. En annan viktig uppgift är att säkerställa att

utbetalningar görs för rätt arealer genom ajourhållning av blockdatabasen. Länsstyrelsen har regelbundna möten med personalen för att säkerställa att instruktioner och regelverk följs.

Återkrav för miljöersättningar

Länsstyrelsen i Södermanland har hanterat återkrav efter blockinventeringen i miljöersättningarna för stödåren 2009-2011. Arbetet har utförts i olika perioder under 2011-2013. Under vintern 2013 hanterades större delen av det som återstod av återkraven i betesstödet. För åren 2005-2008 har ingen övergripande genomgång utförts då slutsatsen har varit att detta inte ska prioriteras. I den löpande hanteringen av återkrav i miljöersättningarna görs bedömningar från fall till fall avseende hur långt tillbaka ersättning ska återkrävas. Återkrav av miljöersättningar görs löpande under året. Återkrav som uppkommer i handläggning av årets ansökan hanteras i huvudsak under våren. Det gäller återkrav där åtaganden minskats eller avslutats på brukarens begäran, kod 90-block (block som finns i åtagande men saknas i årets ansökan) och återkrav som orsakats av borttagna block i ajourhållningen. Återkrav efter kontroll görs i så stor utsträckning som möjligt innan slututbetalningarna på hösten, resterande görs efter årsskiftet då även återkrav efter rättningslistor för administrativa kontroller hanteras. Även återkrav efter sena tvärvillkorsbeslut hanteras. Länsstyrelsen har mottagit de slutsatser om återkrav av miljöersättningar som tagits fram av Jordbruksverket och Länsstyrelserepresentanter under våren 2013. Vi arbetar nu med att anpassa våra rutiner enligt slutsatserna. Totalt har 77 beslut om återkrav fattats för miljöersättningar under 2013, varav huvuddelen, 51 st, gällde betesstödet.

Återkrav för gårdsstöd

Under 2013 har totalt 33 beslut om återkrav fattats i gårdsstödet gällande stödåren 2009-2012. I två ärenden saknas i dagsläget delgivning.

2005-2007: Under 2013 har 24 beslut fattats om återkrav, efter uppföljande körningar och i och med hanteringar efter överklaganden. Inga ohanterade ärenden finns kvar. I fyra ärenden saknas i dagsläget delgivning.

2008: Samtliga ärenden är färdighandlagda och beslutade. Beslut om återkrav har fattats i 187 ärenden. I två ärenden saknas delgivning. Tio överklaganden har översänts till Jordbruksverket, varav nio i dagsläget inte är avgjorda.

2009-2010: Handläggning av återkrav pågår för närvarande i tre ärenden som tidigare varit överklagade. Övriga ärenden är beslutade och klara. För stödår 2009 och 2010 skickades 298 respektive 213 beslut om återkrav under hösten 2012. 47 överklaganden har översänts till Jordbruksverket, varav 33 ännu inte är avgjorda.

2011: Ett ärende med återkrav återstår där vi avvaktar beslut i överklagande för 2010.

2012: Ett fåtal ärenden kvarstår att handlägga och väntar bl.a. på beslut av indragning av stödrätter.

Att jordbrukarstöd och landsbygdsstöd betalas ut så tidigt som regelverket tillåter är väsentligt då lantbruksföretagen är starkt beroende av dessa medel för att klara sin ekonomi. Länsstyrelsen följer Jordbruksverkets tidplan SUSS och för att underlätta uppföljningen har Länsstyrelsen tagit fram en egen uppföljningsplan. Uppföljning har även gjorts av Jordbruksverket som sammanställt alla läns resultat i diagram. Detta har sedan följts upp av representanter från Jordbruksverket och Länsstyrelsernas LD21-styrelse där resultat och eventuella åtgärder diskuterats. Handläggningen inför olika delmål/uppföljningar har kvalitetssäkrats och Länsstyrelsen har rapporterat i de fall målen inte har kunnat nås och

eventuella orsaker till detta. Länsstyrelsen har klarat de övergripande målsättningarna i SUSS även om inte alla delmål kunnat uppnås inom tidsramen. Processen med den gemensamma uppföljningen mellan Länsstyrelserna och Jordbruksverket har varit framgångsrik för det totala utbetalningsresultatet på nationell nivå.

Den kontinuerliga uppföljningen av jordbrukarstödsprocessen med färdiga diagram i Jordbruksverkets datasystem har medfört att Länsstyrelsen fått en mycket god översikt av handläggningsläget. Utifrån detta finns nu avsevärt förbättrade möjligheter att planera, prioritera och styra arbetet. Detta ger också ett bra underlag för planeringen av SUSS 2014 då tidsplanen kan revideras utifrån årets erfarenheter.

Länsstyrelsens har som ett av sina prestationsmål att följa SUSS, vilket gör det tydligt för alla som arbetar med jordbruksadministration vad som prioriteras. Det finns en riskanalys om det skulle uppstå problem med att följa SUSS-planen. Den innehåller metoder för att kunna tillföra resurser inom och utom enheten om uppföljningen av SUSS-målen ligger långt under kontrollpunkterna. Detta för att säkerställa målen för utbetalning.

Av ansökta miljöersättningar togs beslut om delutbetalning avseende 92 procent av ansökta stöd vilket var en procentenhet bättre än året innan då det togs beslut om delutbetalning för 91 procent av ansökta ersättningar. Vid det första slututbetalningstillfället för miljöersättningarna beslutades om 97 procent av ansökta stöd vilket var sex procentenheter över den nationella målsättningen om 90 procent.

För gårdsstöd beslutades närmare 98 procent av stöden vid första utbetalningstillfället vilket var tre procentenheter över den nationella målsättningen om 95 procent. Vid årsskiftet fanns endast ett fåtal lantbrukare i länet som inte fått sitt ansökta gårdsstöd.

Länsstyrelsen har deltagit i arbetet med att ta fram riktlinjer och avstämningspunkter i den processgenomgång för landsbygdsutvecklingsstöden som benämns LB-SUSS. Personal som arbetar med landsbygdsstöd har deltagit i de utbildningar som erbjudits inom området. Länsstyrelsen har rapporterat handläggningsläget för landsbygdsstöden till styrgruppen för LB-SUSS vid tre uppföljningsomgångar i enlighet med de riktlinjer och avstämningspunkter som bestämdes i processgenomgången 2012. Inom styrgruppen för processgenomgången har länsstyrelserepresentation funnits vilka beaktat erfarenheter från andra medlemsländer. Erfarenheter från programperioden 2007-2013 tas tillvara och beaktas inför utvecklingen av rationella arbetsmetoder i landsbygdsprogrammet 2014-2020.

På grund av problem med ett leaderområde har inte målen om att minska handläggningstiderna kunnat uppnås. Länsstyrelsen har tagit beslut om att säga upp avtalet med leaderområdet på grund av allvarliga brister i den interna kontrollen.

Uppsägning av avtal med Leader Gränslandet

Leader-programmets syfte är att stödja landsbygdsutvecklingen genom att finansiera projekt som drivs av Leader-föreningarna själva eller externa föreningar. Länsstyrelsens roll är att godkänna projekt samt att granska underlagen när projekten ansöker om utbetalningar.

Under den pågående programperioden har Länsstyrelsen haft denna tillsynsroll gentemot tre Leader-föreningar. Deras geografiska verksamhetsområde täcker Södermanland och delar av angränsande län. I juni 2013 fattade Länsstyrelsen, i samförstånd med Jordbruksverket, beslut om att säga upp avtalet med föreningen Leader Gränslandet på grund av allvarliga brister i ekonomisk styrning och kontroll. Dessutom har Länsstyrelsen under lång tid påtalat stora

brister i projektens ansökningar, vilket förorsakat långa handläggningstider. Trots informationsinsatser och stöd från Länsstyrelsen noterades ingen förbättring. Föreningens revisor har också anmärkt på väsentliga brister i den interna kontrollen. Efter uppsägning av avtalet har Länsstyrelsen administrerat en överflyttning av verksamheten till annan Leader-förening så att pågående projekt kunnat fortsätta som planerat.

Uppsägningen av avtalet föregicks av ett utredningsarbete som inleddes under våren 2013. Utredningsarbetet och överflyttningen av projekt till annan Leader-förening har krävt stora arbetsinsatser och extra resurser från Länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan konstatera att det trots en ovanlig och allvarlig situation för en av Leader-föreningarna varit möjligt att hitta konstruktiva lösningar samtidigt som myndigheten på ett bra sätt uppfyllt sin tillsynsroll.

Länsstyrelsen har reviderats av Jordbruksverket angående landsbygdsstöden i avseende att följa upp den revision som utfördes 2012 i mening att uppfylla ackrediteringsvillkoren, den så kallade Ackerevisionen.

Revisionsrapporterna visade att det fanns brister i handläggningen av landsbygdsstöden hos Länsstyrelsen. De brister som har påpekats handlar oftast om bristfällig dokumentation när det gäller prioriteringar och de kontroller som utförts. Detta har föranlett en utökad ambition att skapa bättre handläggningsrutiner på Länsstyrelsen. En åtgärdsplan har upprättats för att komma tillrätta med de påpekade bristerna. Genom att delta på Jordbruksverkets utbildningsdagar och anordna egna interna utbildningar gällande rutinbeskrivningar kommer handläggningen att bli säkrare och tydligare. Inom regionen Östra Mellansverige har samarbetet kring förbättring av handläggningsrutiner medfört en bred kunskap om olika förbättringar och hur dessa kan tillämpas i verksamheten. Länets riskanalys har reviderats utifrån revisionsrapporten.

Länsstyrelsen uppdrag att korta handläggningstiderna redovisas även under uppdrag 12.

RB 11. Länsstyrelserna ska verka för ett effektivt regionalt genomförande av Landsbygdsprogrammet för Sverige åren 2007–2013 i syfte att uppnå de i programmet angivna målen i enlighet med förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Programmets genomförande, resultat och effekter rapporteras i särskild ordning enligt Jordbruksverkets riktlinjer. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 samt påbörja de regionala förberedelserna för det kommande landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna ska kortfattat redovisa på vilket sätt de deltagit i respektive påbörjat arbetet med det kommande landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen arbetar för en god måluppfyllelse inom landsbygdsprogrammets alla områden och använder den regionala genomförandestrategin som underlag vid beslut om stöd och ersättningar.

Information och kompetensutveckling

Som en del i marknadsföringen av programmet och informationsinsatser om olika stödformer till lantbrukare, landsbygdsens intressegrupper och landsbygdsboende ger Länsstyrelsen ut en egen informationstidskrift, Aktiv landsbygd, med fyra nummer per år.

Länsstyrelsen har deltagit vid mässan Jordbrukets dag, där landsbygdsprogrammet marknadsfördes samt information om de stöd som finns inom landsbygdsprogrammet framfördes. Länsstyrelsen har utvecklat sin webbplats med bland annat en tydlig instruktion

för ansökan om utbetalning av stöd så att det ska bli lättare för stödsökande att redovisa sina projekt.

Länsstyrelsen har deltagit på Jordbruksverkets och Lantbrukarnas Riksförbunds förenklingsresa hos en kycklinguppfödare i länet. Här diskuterades det hur samarbetet mellan Jordbruksverket, Länsstyrelsen, Kommunerna och brukarna kunde förbättras för att minska den administrativa bördan.

Länsstyrelsen har deltagit i en intern referensgrupp för vidareutveckling och genomförande av åtgärdsprogrammet kopplade till länets Klimat- och energistrategi avseende stöd ur landsbygdsprogrammet, se uppdrag 40 under *Insatser för att utveckla och genomföra regionala åtgärdsplaner*.

Länsstyrelsen har genomfört en träff med LRF för att informera om landsbygdsprogrammet och stämma av aktuella områden som behöver tryckas extra på till länets lantbrukare och landsbygdsboende. Den täta kontakten med näringens representanter ger Länsstyrelsen en god inblick i jordbrukets och landsbygdens villkor samtidigt som lantbrukarna kan få svar på olika frågor kopplade till Länsstyrelsens handläggning inom alla stödformer. Samarbetet har utvecklats och innefattar förutom jordbrukar- och landsbygdsstöd även andra frågor kopplade till de areella näringarna såsom vattenfrågor, miljöfrågor samt jakt- och viltvård.

Länsstyrelsen har arbetat för att stärka mjölksektorn i länet. Mjölknäringens villkor har försämrats avsevärt under senare år och många mjölkföretag har lagts ned. Konsekvenserna för landsbygden blir påtagliga då avsaknaden av betesdjur medför att betesmarker växer igen och företagandet på landsbygden minskar. Genom projektet Mjölkllyftet i Södermanland (artikel i Aktiv Landsbygd nr 2) som är finansierat genom landsbygdsprogrammet motiveras och stärks mjölkföretagarna att fortsätta och att utveckla sina företag så att de blir mer lönsamma.

En viktig kompetensutvecklingsinsats är Greppa Näringen som medför en bättre måluppfyllelse av miljömålen. Det ger också lantbrukarna bättre kunskap och lönsamhet i sitt företagande. Eftersom målet på 300 medlemmar nästan nåddes redan under 2012 och utsikterna för projektet framåt i tiden har varit osäkra, har prioriteringen under året varit att endast ta in större djurgårdar som nya medlemmar. Detta har visat sig vara rätt strategi, då det redan saknas kapacitet att erbjuda rådgivning till alla befintliga medlemmar. Antalet lantbrukare som är anslutna till Greppa Näringen i länet har ökat med 7 procent till 291 stycken under 2013, jämfört med 2012. För att marknadsföra rådgivningen har två medlemsbrev skickats ut till länets medlemmar.

Antalet utförda rådgivningar har liksom under 2012 varit lägre än förväntat. Det kan bero på att flera av de upphandlade konsulterna haft problem med bemanning. Arbetet med att likrikta administrationen av Greppa Näringen mellan Länsstyrelserna i Mälardalen, har fortsatt med två möten. Ett samarbete har även inletts för att se över möjligheterna att genomföra en gemensam upphandling av rådgivning inom Mälardalen. En plan för genomförandet har tagits fram i samarbete mellan länsstyrelserna i Södermanlands, Stockholms, Uppsalas, Västmanlands och Örebro län.

Länsstyrelsen har under 2013 fortsatt arbetet med vattendragsgrupper i särskilt utpekade avrinningsområden. Under året har tre stycken vattendragsgrupper haft totalt 13 träffar där bland annat växtodlingsteknik för bättre miljö, vattenkvalitet, klimat och energieffektivisering tagits upp.

Partnerskap

Partnerskapet för landsbygdsprogrammet 2007-2013 har haft två möten samt ett Landsbygdsting.

Länsstyrelsen höll ett partnerskapsmöte i Läppe; Vingåkers kommun. De huvudsakliga ämnena för dagen var landsbygdsprogrammet och serviceprogrammet. Länsstyrelsen informerade också om en pågående utlysning av projektmedel för innovativa serviceprojekt. En informationsrunda gjordes också, där varje representant fick berätta om aktuella frågor och projekt inom sina respektive organisationer.

Länsstyrelsen anordnade ett partnerskapsmöte i Tystberga i Nyköpings kommun. Temat för dagen var service på landsbygden och grundläggande betaltjänster. Inbjudna var lanthandlare i länet, men också representanter för de tre stora dagligvarukedjorna. ICA, Coop och Axfood. På förmiddagen var det workshop i ämnet och på eftermiddagen hölls det en paneldebatt angående lokal service. Eftermiddagen ägnades också åt grundläggande betaltjänster och tre företag som erbjuder betaltjänstlösningar; Kassagirot, Izettle och West International presenterade sina respektive koncept.

Under dagen presenterades också två innovativa projekt med fokus på landsbygdsutveckling som Länsstyrelsen finansierat tillsammans med kommunerna Nyköping och Vingåker.

Slutsatserna av dagen var att det behövs mer samverkan mellan olika aktörer för att hantera morgondagens behov på ett realistiskt sätt.

För att skapa mötesplatser och arenor för process- och kunskapsutveckling anordnar Länsstyrelsen tillsammans med olika parter årligen ett landsbygdsting. 2013 genomfördes den i Åker och arrangerades av Leader Inlandet tillsammans med Länsstyrelsen och Länsbygderådet. Temat var "Landsbygd på lika villkor" och över 120 deltagare från hela länet var närvarande. Landsbygdstinget har blivit en stor framgång och ger en temperaturmätare på länets landsbygdsutveckling. Fokus var mycket på bygdeutveckling, service och småskalig mat som drivkraft och utflyktsmål på landsbygden. Landsbygdstinget stor betydelse som mötesplats och en årlig gemensam inspirations- och erfarenhetsarena för landsbygdsutveckling i Södermanland.

Andra insatser som Länsstyrelsen arbetat med inom ramen för landsbygdsprogrammet, såsom t.ex. Bredband och Matlandet, redovisas under prioriterade områden direkt under inledande tabell till detta avsnitt; Lantbruk och landsbygd.

Lägesrapport

Länsstyrelsen har lämnat lägesbeskrivning om nuvarande programs genomförande, resultat och effekter enligt Jordbruksverkets riktlinjer.

Förberedelser för det nya landsbygdsprogrammet

Förberedelserna för nya landsbygdsprogrammet har bestått i:

Deltagande i arbetet med partnerskapsöverenskommelsen

- Deltagande i arbete med ProCAP, införandeprojektet för nya landsbygdsprogrammet
- Diskussioner med regionförbundet om hur arbetet inom de olika EU-fonderna kan samordnas
- Bildande av ett nytt partnerskap

- Framtagande av nulägesbeskrivning, SWOT-analys och behovsidentifiering samt påbörjat arbetet med att ta fram en regional handlingsplan

Länsstyrelsen har deltagit på två av Regeringskansliets möten om partnerskapsöverenskommelsen och deltagit på en webbsänd hearing.

Länsstyrelsen har haft två möten med Regionförbundet angående fondsamordning på regional nivå. Samordning kring programskrivning för EJFLU, EFF, ERUF och ESF har diskuterats. Ett utbyte under skrivandeprocesserna har skett, och förutsättningarna för hur de olika fonderna kan samverka under programperioden har undersökts. En särskild diskussion om samarbete mellan regionförbundet och Länsstyrelsen har förts om landsbygdsfrågor och fondsamordning. Länsstyrelsen har tagit del av och lämnat synpunkter på det operativa programmet för regionalfonden för Östra Mellansverige för 2014-2020. Regionförbundet deltar i länets partnerskap inför nästa landsbygdsprogram och har varit remissinstans för nulägesbeskrivning och SWOT-analys.

Länsstyrelsen har varit Jordbruksverket behjälplig i arbetet inför införandet av det nya programmet. Bland annat genom deltagande på stormöte för ProCAP och genom att framföra synpunkter på projekt förändring.

Ett partnerskap för genomförandet av Landsbygdsprogrammet 2014-2020 har bildats. I partnerskapet ingår representanter för ideella, privata och offentliga aktörer. Partnerskapet har haft en betydande roll vid framtagandet av SWOT-analys och behovsidentifiering där de beretts möjlighet att delge sina kunskaper och synpunkter om Södermanlands landsbygd för att åstadkomma en gynnsam utveckling i kommande programperiod. Två möten med Nya landsbygdsprogrammet som huvudämne har hållits där det ena fokuserade på SWOT-analys och behovsidentifiering och det andra på framtagande av handlingsplan. Kommunikering med partnerskapet har även skett genom flera e-postutskick.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med att ta fram en regional handlingsplan för kommande landsbygdsprogram. En Nulägesbeskrivning och SWOT-analys med behovsanalys för länets landsbygd har utarbetats som grund för handlingsplanen. Detta har varit ett omfattande arbete, och nulägesbeskrivningen har engagerat många medarbetare på Länsstyrelsen. SWOT-analysen har tagits fram i bred samverkan inom såväl Länsstyrelsen som i partnerskapet.

RB 12. Länsstyrelserna får för uppdragets genomförande disponera anvisademedel från utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygds och livsmedel, anslagen 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* och 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*, vilka regleras i Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetåret 2013. Under 2013 ska länsstyrelserna särskilt arbeta för att minska handläggningstiderna inom axel 1, 3 och 4 samt delar av axel 2 (avseende Utvald miljö). Länsstyrelserna ska redovisa följande:

– Handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar samt hur länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna,

– vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka insatser länsstyrelsen vidtagit under 2013 för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2012.

Handläggningstider (källa DAWA, Jordbruksverket)

<i>Ansökan om stöd (median, dagar)</i>	2013	2012
Företagsstöd axel I	168	102
Företagsstöd axel III	154	127
Projektstöd axel I	244	133
Projektstöd axel III	0	122
Leader	339	161
Miljöinvesteringar	220	154
<i>Ansökan om utbetalning av stöd (median, dagar)</i>	2013	2012
Företagsstöd axel I	43	28
Företagsstöd axel III	45	40
Projektstöd axel I	18	26
Projektstöd axel III	85	49
Leader	119	55
Miljöinvesteringar	33	36

Länsstyrelsen arbetar hela tiden för att minska handläggningstiden. Extra resurser tillsattes för handläggning av leaderärenden gällande både ansökan om stöd och ansökan om utbetalning av stöd. Tyvärr blev personal sjukskriven under en längre tid vilket gjorde att handläggningstiderna inte kunde kortas jämfört med förra året. Många äldre ärenden har slutförts vilket också medför att statistiken påverkats negativt.

Länsstyrelsens beslut om att säga upp avtalet med ett leaderområde medförde också mycket extra arbete. Redovisas under uppdrag 10.

Ett annat problem var att länets tilldelade medel gällande modernisering av jordbruket tog slut. Ansökningarna fick ligga och i avvaktan på att mer pengar kunde avropas från Jordbruksverket. De sökande informerades om problemet men ville ändå finnas med i ansökningskön. Detta medförde långa handläggningstider i LB-SUSS och ytterligare fem miljoner kronor till investeringar i Södermanland kunde avropas.

När det gäller ansökan om stöd och ansökan om utbetalningar till leaderprojekt har det funnits stora problem med bristfälliga ansökningar och särskilt från ett av leaderområdena. Det har resulterat i många kompletteringar och långa handläggningstider. Den huvudsakliga orsaken till de bristfälliga ansökningarna har varit undermålig eller avsaknad av information/utbildning från leaderområdet till projektägarna.

Länsstyrelsen träffar leaderkontoren kontinuerligt för att gå igenom vilka områden som behöver förbättras. Tyvärr har det inte haft den förväntade effekten.

Mycket tid har lagts ner på revisioner av handläggning av stöd inom Landsbygdsprogrammet. Det har medfört en ökad press på handläggarna som känt osäkerhet vilket resulterat i ökad kontrolltid för varje verifikat. En stor mängd ansökningar om utbetalning har inkommit i slutet av året och väntas öka ytterligare under 2014.

Åtgärder med låg anslutning

Åtgärden 312 *Diversifiering* (modulering) Biogas i axel 3 har haft låg anslutning i länet. Länsstyrelsen har bara fattat ett beslut. Länets tilldelade medel förbrukades då en

biogasanläggning är en kostsam investering. Beslutsprocessen blir ofta långdragen på grund av överklagningar av de närboende.

Utvald miljö (axel 2) har generellt låg anslutning i länet i förhållande till målen uppsatta i den regionala genomförandestrategin. Undantaget är *miljöfrämjande insatser på åker; Mångfaldsträda och Fågelåker*, samt *Bete och slåtter på svårtillgängliga platser*, där anslutningen är god i förhållande till de uppsatta målen. De insatser som har lägst anslutning är *Särskild höhantering, Skötsel av landskapselement och Reglerbar dränering*. Det beror delvis på att det finns få lämpliga platser i dagsläget, särskilt vad gäller höhantering och reglerbar dränering. Det kan även bero på att det är åtgärder som är arbetskrävande och kan kräva ett särskilt engagemang från den stödsökande. *Anläggning och restaurering av våtmarker och Damm som samlar fosfor* har ganska låg anslutning. Intresset är stort, men ärendenas komplexa karaktär gör att det tagit lång tid att handlägga dessa ärenden.

Stöd för *Restaurering av överloppsbyggnad* har relativt låg anslutning säkerligen beroende på att äldre byggnader ofta är mycket kostsamma att restaurera. I Länsstyrelsens genomförandestrategi är målet 50 ansökningar per år och 2013 har antalet ansökningar ökat till 33 ansökningar jämfört med 24 ansökningar året innan.

Arbetet med uppsökande verksamhet för att öka andelen våtmarker och betsmarker som påbörjades år 2012 har intensifierats, framförallt för att hitta och öka arealen restaurerade betesmarker och anläggning av våtmarker. Annonser har publicerats, både i Länsstyrelsens egen skrift och i dagstidningar för att nå lantbrukare och markägare som kan ha intresse av att sköta en slåtteräng eller anlägga en våtmark. Genom GIS-analys har lämpliga betes- och slåttermarker identifierats och 250 brev har sedan skickats ut med erbjudande om enskild rådgivning. Av dessa har 72 marker bedömts vara extra intressanta och 27 brukare har fått rådgivning om möjligheterna till restaurering. Arbetet har även bedrivits för att få till stånd fler våtmarker. Där har 14 markägare fått rådgivning inom projektet.

Länsstyrelseinstruktion 4§

3. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)
--

Länsstyrelsen har från Skatteverket fått totalt 17 underrättelser om bouppteckning för lantbruksfastighet. Av dessa har 15 ärenden avslutats efter kontroll i fastighetsregistret. 2 dödsbon var vid denna kontroll skiftade. Till övriga 13 dödsbon har en information skickats om de regler som gäller för avveckling av dödsbon som äger lantbruksfastighet.

Fiske

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 62*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,07	0,89	0,66
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,10	0,09	0,08
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,83	0,70	0,50
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	923	806	615
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,74	0,64	0,50
Antal ärenden, inkomna och upprättade	186	190	176
Antal beslutade ärenden	183	170	175
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 133	1 100	25

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Inga större förändringar jämfört med tidigare år.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen arbetar med vattenvård och utveckling av såväl yrkes- som fritidsfisket har intensifierats de senaste åren. Fiskefrågorna har prioriterats trots de åtstramningar som skett nationellt genom Havs- och vattenmyndighetens minskade anslag. Flera fiskerelaterade projekt som bedömts ha stor miljönytta alternativt vara av stor betydelse för förvaltningen av länets fiskbestånd och bidra till den nationella operativa programmet för fiskerieringen har beviljats fiskevårdsmedel.

Länsstyrelsens strategi är att jobba inom yrkesfisket, fritidsfisket, vattenvård och vattenbruk. I och med prioriteringen i den nationella strategin för vattenbruk har verksamhetsområdet vattenbruk givits något högre prioritet. Södermanland har dock relativt få vattenbruk så denna prioritering skulle kunna ges ytterligare utrymme för att bättre kunna möta marknadens behov. Sammanfattningsvis är Länsstyrelsen bedömning att de insatser som prioriterats överensstämmer väl med de nationella målen och har nått tillfredställande resultat.

Prioriterade arbetsområden under 2013

- Vattenvård
- Fritidsfisket
- Strategiskt arbete

Som framgår av prioriterade insatser arbetar Länsstyrelsen brett med dels de ekonomiskt viktiga arterna, dels med att uppnå miljömål samtidigt som länets invånare och turister ges bättre möjlighet att ta del av länets fiske i de över 800 sjöarna och vattendragen.

Vattenvård

Länsstyrelsen genomförde ett malprovfiske i Båven då kunskaperna om populationens tillstånd behövde förbättras. Detta för att malen är en hotad art med ett åtgärdsprogram samt att den är utsatt för ett utbrett tjuvfiske. Provfisket resulterade i ett förbättrat

kunskapsunderlag gällande länets bestånd av den idag rödlistade malen. Bland annat blev det uppenbart att malen är talrik i Båven och i närliggande sjöar. Dessutom hade beståndet en god förnygring. Den största utmaning är brist på lekplatser och därmed för få föräldrapar.

I samarbete med Trosaåns FVO har Länsstyrelsen ansökt om att freda Tureholmsviken från vårfiske efter lekande fisk, främst gädda. Detta för att värna en av de sista kända fungerade leklokalerna i länets del av skärgården. Gäddan har en viktig roll för alla fiskarter i skärgårdsmiljön och är därför skyddsvärd ur många perspektiv.

Flera kustmynnande vattendrag har inventerats genom elfiske vilka resulterat i en effektivare prioriteringsordning av miljövårdande insatser och information om vattenförekomsternas ekologiska status.

Länsstyrelsen beslutade stödja framtagandet av en förprojektering för Nyköpingsån. Förprojekteringen kommer svara på hur hela Nyköpingsån kan göras vandringsbar för akvatiska organismer. Detta prioriterades då fria vandringsvägar frigör stora habitat för vandrande fiskar. Framför allt har Nyköpingsån utpekats som ett av ostkustens bästa uppväxtområden för den rödlistade ålen.

För att bibehålla lekområden för fisk vid strandängar behövs betande djur som håller borta vattenvegetationen. Länsstyrelsen har varit initiativtagare och en drivande part i ett tvärsektoriellt arbete med ett integrations-, landsbygds- och fiskeprojekt. Syftet var att underlätta den dagliga tillsynen av djuren så att fler strandängar ska kunna gynna fiskrekrytering. Projektet går ut på att ta tillvara kompetenser hos personer med utländsk bakgrund och att de ska komma närmare arbetsmarknaden samt att stödja vattenvården och lantbruket. I projektet ingår att deltagarna genomgår en yrkesinriktad utbildning med SFI som ger dem kompetens inom svensk djurhållning, licens för röjsåg, licens att köra fyrhjuling terrängfordon och b-körkort. Projektet bedöms ligga helt i linje med ambitionen i nästkommande programperiod om att samordna stöden i de olika EU-fonderna. LRF, Ökna naturbruksgymnasium, Arbetsförmedlingen och socialfonden är idag inblandade i projektet.

Under ett par år har fler och fler gäddor med hudsår fångats i de sydöstra delarna av Mälaren. Länsstyrelsen var med och finansierade en studie som identifierade en plattmask som orsakade såren. Studien kunde även visa att många av gäddorna överlevde och återhämtade sig efter angrepp. Sedan dess har samma symptom uppdagats i Nyköpingsåns avrinningsområde och de verksamma guiderna där informerats om orsaken och förväntade effekter.

Flodkräftan är starkt hotad och på tillbakagång i stora delar av landet. Så även i Södermanland vilket fastslås bland annat i artens åtgärdsprogram. Att inventera länets bestånd av flodkräftor har prioriterats med anledning av dess åtgärdsprogram och som en ren bevarande åtgärd för en rödlistad art samt det stora intresset från allmänheten för arten.

Länet sökte tidigt pengar från Havs- och vattenmiljöanslaget för att inventera flodkräftsförekomster. Inget svar har erhållits från Hav- och vattenmyndigheten. Länsstyrelsen drev då inom ramen för 1:12-anslaget ett tvärsektoriellt pilotprojekt i mindre skala för att identifiera de mest skyddsvärda lokalerna med flodkräfta. Fiskevårdsmedel har även beviljats för att stärka upp en av flodkräftspopulationerna som identifierades under projektet vilken bedömdes ha goda förutsättningar till långsiktig överlevnad tack vare sjöns engagerade lokalförening.

Fritidsfiske

En aktuell fiskeguide för Södermanlands vatten håller på att tas fram som kommer att ge bättre möjlighet till ett rikt friluftsliv för länets invånare samt ett större incitament för fiskare i hela landet att besöka Södermanland. Länsstyrelsen har initierat och finansierat en modern fiskeguide i form av en mobilapplikation, som är både tillgängligare och adaptivt uppdateringsbar.

Detta medför att det blir lättare att hitta fiskevatten lämpliga för det fiske användaren vill bedriva. Applikation med arbetsnamnet "Nappen" kommer göra länets vatten sökbara på parametrar som art, tillgänglighet, faciliteter och avstånd från användaren. Nappen kommer bli ett bra verktyg att förmedla vilka regler som gäller i vilka vatten då hela systemet kommer bli uppdateringsbart från ett dokument där applikationen hämtar alla sina parametrar. En kraftig förbättring mot den analoga varianten som blev utdaterad så snart ett minimimått förändrades. Huvudfunktionerna kommer även hjälpa fiskare i länet att hitta lämpliga vatten och information om var fiskekort säljs och vem som är kontaktperson. Generella fördelar är även att Nappen är tillgänglig för alla med en smart mobiltelefon, internetanslutning eller på turistbyråerna då det enkelt kan skapas PDF:er i olika nivåer för utskrift. Nappen kommer att presenteras för allmänheten under 2014.

Länsstyrelsen arbetar med att öka andelen vatten som ingår fiskevårdsområden. I sjön Tisnaren finns idag två små fiskevårdsområden som uppskattningsvis tar upp en tredjedel av sjöns totala yta tillsammans. Här är Länsstyrelsen rådgivande till arbetsgruppen som ska ansöka om att göra ett fiskevårdsområde av hela Tisnaren. En sådan förening och utökning skulle underlätta och effektivisera förvaltningen av sjön och dess fiske, till gagn för fiskerättsägare runt sjön och turistande fiskare. Sjön är drygt 37 kvadratkilometer stor och är en av länets största sjöar och ett populärt mål för turistande fiskare.

Strategiskt arbete

Länsstyrelsen har börjat arbetet med att effektivisera sitt vattenarbete genom att upprätta en arbetsgrupp. Här ingår bland annat att skapat ett prioriteringsverktyg som ska hjälpa Länsstyrelsen att identifiera vilka projekt som ger den största nyttan för länet utifrån parametrar som bland annat vattenförvaltning, miljömål, turism, kostnadseffektivitet och skydd av hotade arter. Länsstyrelsen har även inrättat en tvärsektoriell verksamhetsplanering där arbetsinsatser allokeras utifrån vad som ger den största nyttan för länet utifrån prioriteringsverktyget.

Återrapportering regleringsbrev

RB 15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007-2013.

Yrkesfiske

Länsstyrelsen har bistått de tre större yrkesfiskarna som finns i länet Mälaren, Hjälmaren och Östersjön. Exempel är yttranden inför dels nya yrkesfiskelicenser dels förnyelser av yrkesfiskelicenser samt redskapstillstånd och nätdispenser. Utöver denna miniminivå har mycket frågor hanterats från de aktiva fiskarna. Exempel är hur de olika kvoterna fungerar på kusten, vad som krävs för att få fiska i den regionala kvoten, varför det blev fiskestopp på strömming förra året samt många andra frågor. Länsstyrelsen bedömer att samarbetet med yrkesfiskarna i samtliga tre vatten fungerar bra. Det finns dock utrymme för förbättring då det

är uppenbart att många fiskare drar sig för att fråga då de inte förstår olika regler och bestämmelser eller vill investera ombord på sitt fartyg. Länsstyrelsen har aktivt fått söka upp fiskarna och frågat dem vad de behöver hjälp med, eller så har behovet av hjälp uppenbarat sig genom slumpen.

Länsstyrelsen deltog med en representant på både Hjälmars- och Mälarsfiskarnas årsstämma. Där informerade Länsstyrelsen om vad som utträttats under året och inhämtade information om yrkesfiskarnas syn på Länets möjligheter och hot vad gäller yrkesfisket i dessa vatten.

Fiskpopulationerna som är viktigast för yrkesfisket i länet saknar adekvat förvaltningsunderlag. Förvaltningsunderlag behövs för att ge möjligheter till en långsiktig hållbar förvaltning för säkra bestånden. Länsstyrelsen har sett till att dessa förvaltningsunderlag tagits fram i samarbete med SLU och de övriga länen runt Mälaren. För att förbättra kunskapen om den ekonomiskt viktiga gösen i Mälaren beslutade Länsstyrelsen om stöd till SLU för en studie över hur gösen rör sig i sjön. Detta för att bättre kunna förvalta göspopulationen men också för att ta reda på vilka eventuella effekter arbetet med, och driften av, den nya förbättrade farleden genom Mälaren kan få på gösen.

Verksamhetsplaner för Hjälmarens och Mälarens fiske har tagits fram gemensamt av länen runt de båda sjöarna. En samordning av förvaltningen för hela Mälaren och Hjälmaren ger en likriktad och enhetlig hantering av ärenden som rör respektive sjöars fiske.

Längs kusten har en ny yrkesfiskare tillkommit och ytterligare en har visat stort intresse för att börja som yrkesfiskare.

Av de tio befintliga yrkesfiskarna på kusten sökte nio sammanlagt 1 174 tkr i salskadeersättning. Hela länets pott på 792 tkr gick därmed åt och fördelades efter infiskning till de nio sökande.

Länsstyrelsen fick ett regeringsuppdrag om att göra en SWOT-analys över länets fiske. Länsstyrelsen bildade ett partnerskap av intressenter i länet med representanter från yrkesfisket, fritidsfisket och miljövården. Partnerskapet gjorde SWOT-analys inom områdena yrkesfiske, fritidsfiske, miljötillstånd och vattenbruk. En analys över hela länets alla verksamhetsområden gjordes med SWOT:en som underlag. De viktigaste slutsatserna som drogs i analysen var att det behövs en breddning av de fiskprodukter som erbjuds samt marknadsföring av dessa. Utöver detta var partnerskapet eniga om att basen för hela näringen är levande vatten och landsbygd.

Länsstyrelsen har i samtal med yrkesfiskarna argumenterat för att de ska delta i uppstarten och leverera sörmländsk fisk till Stockholms fiskmarknad. Det har uppfattats som ett positivt projekt av kontaktade fiskare och Länsstyrelsen bedömer att flera fiskare kommer utnyttja möjligheten. Många av länets yrkesfiskare medverkade vid provdagen för marknaden och kom hem med mycket positiva upplevelser. I länet finns minst tre yrkesfiskare som är engagerade i Stockholms fiskmarknad.

Yrkesfiskare längs kusten har kontaktats av Länsstyrelsen angående att marknadsföra och söka etablera nya högrprisvaror. Bland annat kan rom från rötsimpa och lakrygg nämnas. Simprommen är ett alternativ till lax- och stenbitsrom men med en annan färg och ytterligare användningsområden då den lämpar sig för stekning. Detta för att stärka den redan goda lokala marknaden och utbudet av närproducerad fisk och fiskprodukter.

Vattenbruk

En intensivodling av stör håller på att starta. Företaget räknar med att få igång sin verksamhet under 2014. Länsstyrelsen har bland annat bistått företaget under dess ansökan om EFF-stöd. Affärsplanen är att leverera filé av sibirisk stör, sterlettstör samt en hybrid av dessa två arter som heter bester. Företaget överväger även att i framtiden producera kaviar. Allt för försäljning på den svenska marknaden. Länsstyrelsen anser att detta ger länet goda förutsättningar att bidra med spännande fiskprodukter till Stockholms fiskmarknad och andra specialiserade fiskåterförsäljare.

Länsstyrelsen har deltagit på en BTSF-utbildning i Storbritannien organiserad av Europakommissionen. Utbildningen avhandlade EUs lagstiftning och regelverk rörande vattenbruk med fokus på smittskyddsfrågorna. Länsstyrelsen fick där en ökad kunskap om EUs regelverk samt viktiga kontaktytor mot många andra medlemsländer. De ökade kunskaperna om EU-lagstiftningens tillämpning bedöms vara till stor hjälp vid handläggningen av befintliga och kommande vattenbruk i Södermanland.

FOG

Länet har ett mycket aktivt fiskeområde. Området finansierade flertalet projekt redan förra året och antalet har ökat. Projekten är både länets invånare och fiskare till gagn då de bland annat syftar till att stärka fiskbestånden och att synliggöra fisket som resurs. Fiskevårdsmedel har fungerat som offentlig medfinansiering i flertalet av dessa projekt.

RB 16. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen har samlat in information om vart längs kusten det finns äldre dämmen. Informationen kommer ifrån interna källor och externa konsulter som jobbat längs de kustmynnande vattendragen. Listorna ska under nästa år användas för att tillsyna de utpekade objekten för omprövning av dämmenas eventuella vattendomar

Länsstyrelsen har deltagit i möte om Båven som helt saknar vattendom men har en stämmodom från 1946. I dessa möten har Länsstyrelsen drivit på för att få till en ansökan om vattendom. Det har även hållits möte med Nyköpings kommun för att diskutera ansvarsfrågan och behovet av en vattendom för Båven. Dämnet som reglerar hela Båven bedöms vara en stor belastning för Nyköpingsåns avrinningsområde och dess ekosystem. En modern vattendom med ett tillhörande modernt dämme med fiskväg skulle bidra till förbättring för bland annat malens fortplantning.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2013	2012	2011
Antal fiskevårdsområden	16	16	16
Antal yrkesfiskelicenser	36	34	34
Antal fartygstillstånd	10	9	9
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	6	8	4

Källa: Länsstyrelsens pärmar och datasystem

Kommentarer Tabell 1.2

Inga större förändringar jämfört med tidigare år.

Folkhälsa

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 70*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,75	1,63	2,13
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,03	2,03	2,22
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,97	2,62	2,95
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 414	4 080	4 731
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,74	3,24	3,86
Antal ärenden, inkomna och upprättade	44	62	53
Antal beslutade ärenden	37	41	53
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	3	3
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 317	5 075	10 870

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.
--

Kommentartill tabellen

Uppgifterna i tabellen visar inga större förändringar jämfört med tidigare år.

Att bidragsutbetalningarna minskar kraftigt beror på att Socialstyrelsen sedan 2012 tagit över hanteringen av utvecklingsmedel i syfte att förstärka och kvalitetsutveckla stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld. Fram t o m år 2011 var det Länsstyrelsen som hanterade dessa medel och besluten skrevs så att halva bidragsbeloppet utbetalades vid projektstart, resterande vid projektavslut. Länsstyrelsen gjorde slututbetalning för vissa projekt som startats 2011.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har prioriterat:

- Tillsyn
- Bredare samverkan mellan förebyggande och tillsyn (regionalt och lokalt)
- Rökfria skolgårdar
- Insatser inom länsnätverket DROGSAM

Tillsyn

Tillsynsarbetet på alkohol- och tobaksområdet utgår fortsatt från de intentioner och det material som togs fram inom ramen för det nationella tillsynsutvecklingsprojekt som genomfördes under 2011. Nedan redovisas de aktiviteter som Länsstyrelsen bedömer som mest väsentliga i arbetet med alkohol- och tobaksfrågor.

Länsstyrelsen genomför så kallad löpande granskning av de beslut som kommunen enligt alkohol- och tobakslagarna tillsänder myndigheten. Den löpande granskningen syftar till att snabbt upptäcka eventuella systemfel men även bidra till att ge Länsstyrelsen en bättre kännedom om kommunernas arbete på de aktuella områdena. Länsstyrelsen har dessutom genomfört fem verksamhetstillsyner. En verksamhetstillsyn är en omfattande tillsynsinsats där kommunens samtliga delar inom alkohol- och tobaksområdet går igenom. Tillsynsbesöken är idag mer omfattande, transparanta och lika över landet än tidigare. Med andra ord bedöms

rättssäkerheten och effektiviteten i länsstyrelsens tillsynsarbete ha ökat under innevarande år. Det är rimligt att anta att kommunernas arbete har intensifierats, med ökad träffsäkerhet för aktuella lagar som följd. Ambitionen att göra en nationell uppföljning för att få detta bekräftat har tyvärr ännu inte gått att realisera.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har ett väl etablerat samarbete med andra närliggande länsstyrelser. Ett särskilt nära samarbete kring tillsynsfrågor finns med länsstyrelserna i Örebro- och Västmanlands län.

Länsstyrelsen har under året fortsatt att både delta i, och försöka bredda, kommunernas arbete med ansvarsfull alkoholservering (AAS). AAS är en metod som syftar till att minska och förebygga alkoholrelaterat våld och skador i restaurangmiljö. Metoden består av tre delar; samverkan, tillsyn och utbildning. Ett bra resultat kan dock förväntas först om alla delar i metoden används fullt ut. En nationell uppföljning som publicerades 2012 (STAD-rapport 48) visade att mycket få kommuner i landet använde alla delar i metoden. Detsamma gäller för kommunerna i Södermanlands län. Länsstyrelsen har därför på olika sätt försökt bredda kommunernas arbete så att det ska omfatta metodens alla delar. Detta har skett bl.a. genom arrangemang för att utveckla samverkan mellan kommuner och bransch. Länsstyrelsen har deltagit på så kallade krögarträffar i detta syfte men också för att då informera om varför Länsstyrelsen anser att även restauratörer har nytta av att ta fram och använda ett "egenkontrollprogram", vad de kan innehålla, hur de bör användas och hur man kan arbeta fram dem. Länsstyrelsen är sammanfattningsvis alltså mycket aktiv i spridningen av Ansvarsfull alkoholservering.

Under ett verksamhetsår deltar länsstyrelsens alkohol- och tobakshandläggare på nationella konferenser och nätverksmöten kring ANDT-frågor. Länsstyrelsen i Södermanlands län ingår i arrangörsgrupp "Mellansverige" som anordnade en konferens där bl.a. den nya folkhälsomyndighetens chef och ANDT-sekretariatets chef deltog.

Avslutningsvis bör Länsstyrelsens insatser som kvalitetsansvarig länsstyrelse nämnas. Inom ramen för uppdraget som kvalitetsansvarig länsstyrelse har myndigheten bl.a. (tillsammans med andra) tagit fram en rutinbeskrivning för hur länsstyrelserna ska ta om hand och besvara frågor från kommunala alkohol- och tobakshandläggare på ett effektivt och korrekt sätt. Länsstyrelsernas svar påverkar kommunernas arbete enligt alkohol- och tobakslagarna och därigenom även restauratörer och detaljister. Länsstyrelsernas svar måste vara korrekta och lika över landet bl.a. för att få en så god lagefterlevnad som möjligt. Rutinbeskrivningen har beslutats av Chefsforum för social hållbarhet och gäller därmed på samtliga länsstyrelser.

Bredare samverkan mellan förebyggande och tillsyn (regionalt och lokalt)

Enligt alkohol- och tobakslagarna ska länsstyrelsen, utöver att bedriva tillsyn, ge kommunerna råd och stöd i deras arbete. Detta sker på flera olika vis. Bland annat deltar och driver Länsstyrelsen olika nätverk där aktuella frågor avhandlas. Länsstyrelsen genomförde den årliga samverkanskonferensen där olika regionala aktörer som polisen, Skatteverket och kommunala alkohol- och tobakshandläggare deltog och utbytte erfarenheter. Utvärderingen av konferensen visade att det nya konceptet föll väl ut men att en utmaning är att fylla programmet med ett innehåll som passar samtliga deltagare.

Länets kommuner prioriterar arbetet med alkohol- och tobaksfrågorna i varierande grad, vilket gäller såväl tillsynen som det förebyggande arbetet. Nämda samverkanskonferens ska ses som ett försök att stimulera den lokala nivån att arbeta mer med både förebyggande insatser och med tillsyn. Ett annat exempel på insats i denna strävan är kommundialogerna. I

dialogerna berörs bland annat frågor om lokala möjligheter och förutsättningar, kommunens viljeinriktning och eventuella behov av ytterligare råd och stöd från Länsstyrelsen. Dialogformen som sådan ger utmärkta förutsättningar för samtal kring både förebyggande- och tillsynsfrågor i ett och samma forum. Länsstyrelsens bedömning är att dialogerna bidragit till en ökad aktivitet i kommunerna. De har även stärkt samverkan inom kommunen och mellan kommunen och Länsstyrelsen. Dialogerna ökar, vid sidan av bl.a. tillsynsbesök, även Länsstyrelsens kunskap om hur kommunerna arbetar enligt aktuella lagar.

Rökfria skolgårdar

I arbetet med rökfria miljöer gjorde Länsstyrelsen en kartläggning 2012 avseende förekomst av rökning på skolgårdar (Rapport 2013:3 Rökfri skoltid – kraftsamling rökfria skolgårdar). I arbetet har bl.a. rektorerna tillfrågats om skolornas tobaksförebyggande arbete. Som ett resultat av kartläggningen och fortsättning på detta arbete arrangerades tre workshops gällande Rökfria skolgårdar i länet där rektorer med personal samt kommunala tjänstemän och politiker bjöds in. Detta har i sin tur lett till en ökad efterfrågan från länets skolor av stöd i arbetet att börja arbeta med rökfri skoltid.

Länsnätverket DrogSAM

Nätverket är Länsstyrelsens främsta verktyg för regional samverkan med det gemensamma målet att förankra den nationella ANDT-strategin i länet. I nätverket, där Länsstyrelsen är ordförande och sammankallande, ingår samordnare/ folkhälsoplanerare i kommunerna, Sörmlandsidrotten, Landstinget, FoU Sörmland, IOGT/NTO, NTF och Polismyndigheten. Med utgångspunkt i den avsiktsförklaring som DrogSAM arbetar utifrån har nu påbörjats ett arbete med att ta fram och besluta en strategi för det regionala ANDT-arbetet. Här ingår även frågor om organisation, mandat och likande frågor. Via DrogSAM har det arrangerats två konferenser: "Föräldrastödskonferens" och "Om undervisningen om alkohol, narkotika, dopning och tobak i skolan".

Övriga insatser

Samarbetet kring informationskampanjen Tänk Om fortsätter med bl.a. gemensamma debattartiklar. I Eskilstuna och Nyköping har uppstartsmöten skett av PRODIS (prevention av dopning i Sverige) tillsammans med Sörmlandsidrotten och kommunala samordnare. Arbetsgruppen för SMADIT (samverkan mot alkohol- och droger i trafiken) har tillsammans med FoU Sörmland och NTF bjudits in för att bl.a. diskutera hur det fortsatta arbetet ska se ut (Trafikverket har av sagt sig den regionala samordningen). Länsstyrelsen har vidare anlitats som föreläsare om cannabis vid utbildningsdagarna som samordnaren för Kunskap till praktik anordnar på Mälardalens högskola för studenter, personal inom socialtjänsten m.fl.

Ett väl fungerande samarbete finns sedan flera år mellan åtta länsstyrelser ANDT-samordnare (Östergötland, Örebro, Uppsala, Värmland, Dalarna, Västmanland, Gävleborg samt Södermanland). Inom gruppen sker erfarenhetsutbyte, kompetensöverföring och stöttning. Länsövergripande insatser som anordnats, var t.ex. fördjupningsdagar på Fagerudd för kommunala samordnare i de åtta länen. För mellanstora städer (minst 50 000 invånare) i länen genomfördes två konferensdagar med temat cannabis där representation fanns från samordnare, polis och politiker. Två kommuner var inbjudna från länet; Nyköping och Eskilstuna.

Länsstyrelserna har gemensamt drivit ett utvecklingsprojekt (SLUSS, Sveriges länsstyrelser utvecklar och stärker samordningsfunktionen) inom ANDT-området. Det syftar till att få en mer likvärdig och transparent ANDT-funktion vid länsstyrelserna.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 6.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter**

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)¹⁾	2 487,8	2,78
varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	1 108,6	1,38
varav Fördelning av statsbidrag (704)	16,9	0,01
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	441,3	0,58
varav alkoholärenden (7051 - 7053)	334,9	0,42
varav tobaksärenden (7054 - 7056)	106,3	0,15
Totala kostnader (inkl. OH)¹⁾	3 413,8	

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2013)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 6.1

En projekt ledare fanns anställd årets fyra första månader för att slutföra ett år 2012 startat projekt kring egenkontroll (policydokument) hos krögarna i länet. Därefter har inga projekt bedrivits.

Länsstyrelseinstruktion 5§

6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

Genom att ha en effektiv tillsyn över alkohol- och tobaksförsäljningen i länet bidrar Länsstyrelsen till att en eventuell alkohol- och tobaksdebut skjuts upp bland barn och unga. Detta bör i sin tur leda till att risken för att senare utveckla ett missbruk blir lägre, vilket generellt sett bidrar till ökad folkhälsa.

Länsstyrelsen har inom det hälsofrämjande arbetet i samverkan med andra regionala aktörer inom ANDT området genomfört olika utbildningstillfällen bl.a. kring metoder i föräldrastöd, hur skolan ska arbeta för rökfri skoltid samt hur undervisningen av ANDT ska bedrivas på bästa sätt.

Länsstyrelsen deltar i ett folkhälsonätverk tillsammans med landstinget (som är sammankallande), Sörmlandsidrotten och kommunala folkhälsoplanerare.

Folkhälsomålen beaktas i Länsstyrelsens granskning av kommunernas översiktsplaner. I Länsstyrelsens publicerade sammanfattande redogörelse över kommunernas aktuella översiktsplaner (Rapport 2013:16) har folkhälsomålen lyfts genom ett eget avsnitt.

Jämställdhet

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 80*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,13	0,20	0,22
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,73	0,88	0,42
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,32	0,77	0,43
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 011	1 257	626
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,62	1,00	0,51
Antal ärenden, inkomna och upprättade	23	16	21
Antal beslutade ärenden	10	19	27
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	667	620	604
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 8015, Jämställdhetsintegrering (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen)	55		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

De siffrorna speglar Länsstyrelsens ökade ambitionsnivå inom jämställdhetsområdet.

Brukarundersökningen

För att få ytterligare kunskap om vilka behov länets aktörer har av stöd valde Länsstyrelsen att delta i en brukarundersökning. Undersökningen visar att Länsstyrelsen får bra betyg när det gäller att skapa möjligheter till nätverkande och spridande av goda exempel, men att arbete behöver utvecklas till att även omfatta riktade kunskapshöjande aktiviteter, t ex utbildningar. Länsstyrelsen fick 55 i Nöjdindex och genomsnittet var 57.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Kunskap om läget i länet

Länsstyrelsen har tagit fram regional jämställdhetsstatistik som har publicerats i häftesserien På tal om kvinnor och män. Statistiken har spridits till myndigheter, kommuner, Landstinget, intresseorganisationer m.fl. Vidare har en kartläggning av jämställdhetsintegreringen i länets kommuner och Landsting genomförts. Kartläggningen visar att det i länet finns mycket goda exempel på jämställdhetsintegrering, men också att det finns kommuner som inte påbörjat arbetet. Den genomförda kartläggningen har resulterat i att samverkansstrukturerna ytterligare har utvecklats. Länsstyrelsen har kunnat erbjuda ett mer varierat och mer riktat utbud av aktiviteter både genom föreläsningar på möten med jämställdhetskommittén, men också aktiviteter riktade till de aktörer som inte kommit lika långt i sin utveckling. Bl.a. har Länsstyrelsen tillsammans med Sveriges kommuner och landsting bjudit in de kommuner i länet som inte deltagit i satsningen "Hållbar jämställdhet" till ett särskilt möte om jämställdhetsintegrering i syftet med att stödja utvecklingen i länet. Även samarbetet med Regionförbundet har stärkts (se avsnittet under Regional utveckling). Länets

jämställdhetskommitté har också utökats med ytterligare representanter. Jämställdhetskommittén har haft tre möten.

Den regionala jämställdhetsstatistiken, kartläggningen och brukarundersökningen bidrar tillsammans med en kartläggning av relevanta aktörer i länet som idag arbetar aktivt med jämställdhet till den förstudie Länsstyrelsens genomfört och som ska ligga till grund för Länsstyrelsens jämställdhetsstrategi. Även de Europeiska socialfondsprojekt som fått stöd via det länsstyrelsegemensamma projektet ”projektstöd jämställdhetsintegrering av ESF-projekt” kallad ESF Jämt har ingått i sammanställningen av aktörer i ovan nämnda studie. Länsstyrelsen i Örebro har varit projektägare till projektet som pågått mellan åren 2009-2013. Projektet har finansierats av Europeiska Socialfonden och samtliga 21 Länsstyrelser i Sverige har samverkat. Länsstyrelsen har ingått i projektets referensgrupp och deltagit vid analysseminarier. Material och metoder framtagna inom projektets ramar används i Länsstyrelsens verksamhet.

Länsstyrelsen har genomfört två workshops med externa aktörer för att diskutera och få input kring föreslagna mål och insatser för den jämställdhetsstrategi som är under utarbetande.

I länet finns ett gott exempel på hur man med hjälp av normkritiskt arbetssätt har lyckats förändra en negativ trend med sjuknande skolbetyg hos pojkar. Bl.a. höjde man kunskapsnivån för samtlig skolpersonal och visade kopplingen mellan könsrelaterade förväntningar på barn och skolresultat. Kopplingen mellan maskulinitet och våld är också väl dokumenterad. Länsstyrelsen genomförde därför en konferens kring unga, maskulinitet och våld i samarbete med Ungdomsstyrelsen.

Våld i nära relationer

Prioriteringarna inom området har varit:

- Utveckla samverkan
- Sprida kunskap inom identifierade bristområden (t ex vikten av samverkan kring hedersrelaterat våld)
- Prioritera och följa upp utvecklingsprojekt inom hedersrelaterat våld och förtryck
- Sprida kunskap om lagstiftning, allmänna råd och socialstyrelsens publikationer rörande våld i nära relationer till socialnämnder och ideella organisationer som utför socialtjänst

Länsstyrelsens länsövergripande samverkansgrupp mot våld i nära relationer har haft tre möten. Länsstyrelsens arbete med att utveckla samverkan inom våld i nära relationer har resulterat i att den samverkansgrupp som Länsstyrelsen haft för ideella organisationer som utför socialtjänstarbete har lyfts in den övergripande samverkansgruppen med syftet att underlätta en kvalitetsutveckling av arbetet med våld i nära relationer. Det har också resulterat i att arbetet med våld i nära relationer kopplat till våld mot djur lyfts in genom att en representant från djurskydd idag deltar vid 1-2 möten per år.

Länsstyrelsen har fördelat 570 000 SEK i utvecklingsmedel till länets kommuner och ideella organisationer för deras arbete med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Fördelningen har styrts av lokala förutsättningar och behov, men också utifrån den kartläggning som gjorts på området genom projektet Sörmland för barn och kvinnofrid. Kartläggningen visade bl.a. att det saknades skola och elevhälsovård i många kommuners handlingsplaner. Länsstyrelsen har därför prioriterat projektansökningar som särskilt arbetar mot skolan och ansökningar från kommuner som behöver utveckla samverkan inom området hedersrelaterat våld och förtryck. Den särskilda satsning som påbörjades 2012 i att följa och

stödja pågående projekt har intensifierats. I ett proaktivt syfte har Länsstyrelsen gått ett steg längre och tillsammans med Länsföreningen för kvinno- och tjejjourer aktivt deltagit i planeringen av en tänkt utbildningsinsats kring ungas rättigheter. Insatsen är tänkt att ske vid två tillfällen under 2014 och har fokus på unga pojkar och flickor som lever i en kontext av hederskultur med risk för att utsättas våld och/eller med risk att giftas bort mot sin vilja. Syftet med utbildningsinsatsen är att öka/förbättra kunskapen för länets aktörer som möter denna målgrupp. Kartläggningen visade också att det finns behov av bättre samverkan mellan länets aktörer. Länsstyrelsen arrangerade därför en länsövergripande konferens om våld i nära relationer med särskild inriktning heder, där ett av syftena var att hitta bättre samverkansformer mellan länets aktörer. Konferensen hade två teman ”Är vi rustade att ta hand om våldutsatta? Hur ska vi samverka?”

När det gäller arbetet mot prostitution och människohandel har länsstyrelsen på grund av resursbrist endast arbetat med frågan genom informationsflödet till Länssamverkansgruppen där samtliga kommuner, landstinget och länet kvinnojourer ingår.

Utifrån ett behov att samordna länsstyrelsernas insatser inom uppdraget hedersrelaterat våld och förtryck samt behovet att verka enhetligt bildades fyra arbetsgrupper år 2009. Utifrån samma syfte bildades ytterligare en arbetsgrupp; Vuxna kvinnor där Länsstyrelsen finns representerad. Arbetsgruppen har haft tre möten. Mötena resulterade i en genomförandeplan.

För att kvalitetsutveckla arbetet inom området våld i nära relationer har länsstyrelserna fått i uppdrag att erbjuda regionalt kompetens- och metodstöd till kommuner och ideella organisationer. Inom ramen för uppdraget har länsstyrelserna stärkt sin egen kompetens genom att bland annat delta i Socialstyrelsens utbildningsdagar inom området våld i nära relationer.

Vi har följt länsstyrelsernas och Socialstyrelsens genomförandeplan avseende uppdraget men haft svårigheter att nå ut till samtliga kommuner i länet. Länsstyrelsen har erbjudit regionalt kompetensstöd till länets kommuner och ideella organisationer vid tre tillfällen. En inbjudan om enskilt kompetensstöd erbjöds de kommuner och aktörer som inte kunnat delta med relevant personal vid de ovan nämnda tillfällen. Länsföreningen för länets kvinnojourer, Strängnäs kommun och Gnesta kommun har fått kompetensstöd vid enskilda tillfällen. De viktigaste kompetenshöjande insatserna har under året varit om:

De allmänna råden (SOSFS 2009:22) om socialnämndens ansvar att tillhandahålla stöd och skydd till våldutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, med särskild inriktning mot ideella föreningars respektive socialnämndens ansvar när en ideell förening utför socialtjänst. Handboken VÅLD och Socialstyrelsens utbildningsmaterial om särskilt utsatta målgrupper har presenterats både vid dessa tillfällen men också vid träffarna med Länsstyrelsens länssamverkan mot våld i nära relationer. FREDA standardiserade bedömningsmetoder för socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer och om socialnämndens ansvar att identifiera våldutsatthet, utredningsansvar samt uppföljning av insatser på individ- respektive verksamhetsnivå har endast presenterats vid träffar med länssamverkan mot våld i nära relationer.

För ökad samordning i länen har länsstyrelserna initierat kontakt med SKL:s regionala ledare för plattformsarbetet/utvecklingsledare.

Indikatorer

Jämställdhet utgiftsområde 13¹⁾

Nystartade företag	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor (%)		34,0	33,3	33,2
Andel nystartade företag av män (%)		66,0	66,7	66,8
Mäns våld mot kvinnor	2013	2012	2011	2010
Anmälda misshandelsbrott inomhus mot kvinnor 18 år eller äldre. Antal per 100 000 av medelfolkmängden 18 år eller äldre.	248	270	285	304

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Statistiska centralbyrån, Brottsförebyggande rådet

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Nystartade företag

I Södermanland startas enligt SCB 34,0 procent av företagen av kvinnor och resterande del av män. Nyföretagandet hos kvinnor som till stor del försörjer sig på företagande har sakta gått upp under de senaste åren. Det ligger helt i linje med den inriktning på nya typer av företagsamhet och jobb som kommer till i länet inom tjänsteproduktion där fler och fler kvinnor startar sådan verksamhet. Här har satsningarna på främja kvinnors företagande, som länet i allmänhet och Länsstyrelsen i synnerhet drivit under en lång tid av år sakta börjat ge resultat. Nyföretagarcentrum finns i de flesta av länets kommuner. Där är kvinnor nu den dominerande målgruppen och därför kommer troligen andelen att fortsätta att öka. Vi ser också att fler och fler av de nya företagen successivt får en mer stabil utveckling.

Mäns våld mot kvinnor

Ett av regeringens jämställdhetspolitiska mål är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Uppgifterna för Södermanlands län visar att anmälningarna om misshandel mot kvinnor har minskat för varje år sedan 2010. Ett minskat antal anmäla fall behöver inte innebära att antalet faktiska brott minskat. Verksamheter som arbetar med stöd till våldsutsatta kvinnor kopplar ofta höga siffror vad gäller anmälningar som ett gott betyg för den egna verksamheten. För att kunna dra några mer säkra slutsatser kring det minskade antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor inomhus för tidsperioden 2010 -2012 skulle ytterligare statistik behövas. Framför allt gällande genomförda behandlingar av våldsutövare/kommun kopplat till antal anmälda misshandelsfall, samt kvinnojourernas och kommunernas uppgifter över antalet kvinnor som söker hjälp på grund av misshandel i en nära relation.

Åtterrapportering regleringsbrev**Tabell 7.1**

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2013	2012	2011
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	2 011,2	1 257,0	626,5
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	552,9	598,5	619,1
varav övrig finansiering (tkr)	781,0	503,5	7,4
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,62	1,00	0,51
Verksamhetsintäkter	1 097,0	484,9	0,3

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 7.1

Siffrorna speglar Länsstyrelsens kontinuerligt ökade ambitionsnivå inom jämställdhetsområdet. Under 2012 anställdes en särskilt sakkunnig i jämställdhet och en ytterligare resurs särskilt för våldsområdet (75 % av en heltid). Båda tjänsterna har fortgått under hela 2013. Länsstyrelsen tillsatte även en extra resurs för genomförande av en kartläggning under året.

Länsstyrelseinstruktion 5§

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

På Länsstyrelsen pågår ett arbete med att ta fram en strategi för jämställdhetsintegreringen av den egna verksamheten. Som ett led i detta arbete har en analys av Länsstyrelsens interna verksamheter genomförts. De preliminära resultaten av analysen presenterades vid ett internt frukostmöte. Under mötet diskuterades också om den bilden som framträtt stämmer och tankar kring upplägg av den interna strategin.

Delar av Länsstyrelsens verksamhet har ett väl integrerat jämställdhetsperspektiv. Ett exempel är publikationen aktuella översiktsplaner – sammanfattande redogörelse 2013 (2013:16 i Länsstyrelsens rapportserie) där jämställdhet har ett eget avsnitt.

2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

Länsstyrelsen har under året presenterat och analyserat individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund när det varit möjligt att få fram statistik och där det haft betydelse för analysen. T ex har en fickbok med regional jämställdhetsstatistik ”på tal om kvinnor och män” tagits fram och spridits. Ytterligare ett exempel där individbaserad statistik delats in efter kön är ett underlag som tagits fram och som ska ligga till grund för en genomförandeplan för nya Landsbygdsprogrammet - ”Nulägesbeskrivning av Södermanlands landsbygd”.

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

Barnperspektivet är väl integrerat i allt arbete som rör jämställdhet, våld i nära relationer och ANDT. Inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer genomförs aktiviteter bl a inom länssamverkan mot våld i nära relationer. Bl.a. har forskningsresultat och pågående utvecklingsarbete om hur barn påverkas av att bevittna våld i nära relationer och vilken typ av stöd och behandling dessa barn behöver presenterats. Inom integrationsområdet utgör uppdraget om ensamkommande barn av naturliga skäl ett exempel på att barnperspektivet tillämpas. Målsättningen är att mottagandet ska bli så gott som möjligt för barnen. I Södermanlands län förstärks detta genom projektet "Stärkt kvalitet i mottagandet av ensamkommande barn" som innebär att lärare vidareutbildas i språkutvecklande lärande, att gode män för ensamkommande barn erhåller en grundutbildning samt att boendepersonal på hem för vård och boende erbjuds särskilt anpassad vidareutbildning.

När det gäller övrigt flyktingmottagande betonas barnens villkor i fråga om boende, föräldrars möjligheter att värna barnens rättigheter samt barnens situation då föräldrarna finns inskrivna på Arbetsförmedlingen och är föremål för etableringsinsatser.

Barnperspektivet kan uppmärksammas på olika sätt. Ett Skapande Skola-projekt har påbörjats i samverkan med Sörmlands Museum. Projektets kärna är ett gravfält som upptäcktes i samband med kommunens planläggning för bostadsbyggande, varefter kommunen ändrade sina planer och tillsammans med Länsstyrelsen arbetar vidare med att iordningsställa området för bl. a skolundervisning. Skolan kunde använda barnens erfarenheter från gravfältet i såväl Svenska-, Historia-, Idrott och hälsa-, Biologi- Geografi- och Särskoleundervisning. Planen är att projektet ska fortlöpa och att Kyrkskolan varje år ska förlägga en vecka per läsår med såväl utgrävningar på gravfältet som andra verksamheter. All verksamhet kommer att dokumenteras och arkiveras på Sörmlands museum. Barnperspektivet tar tillvara barnets intresse och verkar för barnets bästa. Barnkonventionen uttrycker ett förhållningssätt till barn som sätter barnet i fokus vid beslut eller åtgärder och kan beröra ett enskilt barn eller en grupp av barn. Projektet bidrar till detta mål.

Integration m.m.

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 85*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,00	0,00	0,11
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,69	1,45	1,48
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,91	1,04	1,07
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 502	1 593	1 691
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,81	1,27	1,38
Antal ärenden, inkomna och upprättade	44	18	18
Antal beslutade ärenden	10	10	14
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	8	1	3
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	33	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Antalet årsarbetskrafter har ökat till 2,69 från fjolårets 1,45. Det beror på ett ettårigt projekt som startade vid halvårsskiftet. Två personer arbetar i det Flyktingfondsfinansierade projektet som kallas "[Stärkt kvalitet i mottagandet av ensamkommande barn](#)".

Inom integrationsområdet diarieförs endast två typer av ärenden av helt olika karaktärer. Den ena typen utgörs av överenskommelser om flyktingmottagande. Dessa tecknas antingen mellan Länsstyrelsen och respektive kommun eller mellan Migrationsverket och en kommun. I bägge fallen ansvarar länsstyrelserna för förhandlingsarbetet. Den andra typen av ärenden är beslutsärenden för de statliga regionala strukturella bidragen, § 37- bidrag. Dessa ärenden öppnas i samband med att en ansökan kommer in och avslutas inte förrän projektet är genomfört, slutredovisat och godkänt. De kan därför ligga öppna i flera år.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har under året framför allt prioriterat följande insatser:

- Integrationsrådet
- Ensamkommande flyktingbarn
- Utvärdering av etableringsreformen

Södermanland är ett av de län som i proportion till sina befolkningssiffror tar emot flest antal nyanlända och så har det varit under hela 2000-talet. Drygt 8 000 flyktingar har flyttat till Södermanlands län under de senaste nio åren, varav 4 750 de senaste fem åren. En markant ökning skedde under fjolåret då drygt 1 600 personer kom, vilket är det största antalet under perioden. Hälften av dem utgjordes av anhängare. Cirka 800 kom från Somalia, 450 från Syrien, 100 från Eritrea samt övriga från Afghanistan, statslösa (läs Palestina), Irak och Iran. Länet har också en betydande inflyttning av utlandsfödda, framför allt från Stockholmsområdet.

Mottagandet är framför allt koncentrerat till länets västra delar medan de östra delarna har ett relativt lågt mottagande. För att förbättra samverkan i länet och öka beredskapen för ett

generellt ökat mottagande tog Landshövdingen initiativ till att bilda ett regionalt integrationsråd. De som ingår i rådet är kommunernas kommunstyrelse ordföranden och representanter för Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Landstinget och Regionförbundet. Resultatet av Integrationsrådets arbete så här långt har visat sig i en gemensam ambition hos kommunerna att ta ansvar för länets andel av nyanlända och av ensamkommande barn. De kommuner som hittills har haft ett lågt mottagande har tecknat nya avtal med en betydande höjning av antalet anvisningsbara platser.

Behovet av platser i landet för ensamkommande flyktingbarn har de senaste åren stadigt ökat. I Södermanland har hälften av kommunerna av olika skäl valt att inte ta emot ensamkommande barn. Skälen som har angetts har framför allt varit ett i övrigt högt mottagande och brist på bostäder eller familjehemsplatser.

Med målet att långsiktigt öka mottagningskapaciteten i länets kommuner genom att höja kunskapsnivån bland de personer som möter barnen, startade länsstyrelsen sommaren 2013 projektet ”Stärkt kvalitet i arbetet med ensamkommande barn i Södermanland”, ett ettårigt projekt finansierat av Europeiska flyktingfonden, Regionförbundet och Länsstyrelsen. I projektet genomförs olika insatser för gode män, skol- och boendepersonal. Intresset för att delta i projektet är mycket stort. Projektet visade sig ligga väl i tid i och med det nya regelverket som träder i kraft vid årsskiftet.

Av länets nio kommuner hade fem avtal vid början och samtliga nio i slutet av året. Trots en stor ökning av antalet platser är det en bra bit kvar till länets inriktningsmål. Flera kommuner har uttryckt sin uppskattning av Länsstyrelsens och Migrationsverkets samverkan när det gäller ensamkommande flyktingbarn men har även framfört att de saknar en nationell part för de sociala frågorna och en samsyn när det gäller de statliga uppdragen.

För att följa upp etableringsreformen och utveckla länets insatser inom etableringsreformen har insatser gjorts i form av två forskningsrapporter. En av rapporterna bygger på intervjuer som gjorts med nyanlända när det gäller deras erfarenhet av kontakterna med Arbetsförmedlingen, SFI, samhällsorienteringskurser m.m. I den forskningsrapporten framkommer även att etableringsreformens regelverk behöver granskas ur ett barnrättsperspektiv (Tovatt 2013). Den andra rapporten bygger på en undersökning när det gäller lokal samverkan mellan de olika parterna i etableringen i Nyköpings och Eskilstuna kommuner (Qvist 2013). Syftet med utvärderingarna är att de ska bidra till att utveckla och förbättra insatserna för nyanlända i länet.

Förutom ovanstående prioriteringar har insatser bland annat gjorts med inriktning arbetsmarknad: rapporten ”Anställ kompetensen – Arbetsgivares syn på utrikes född arbetskraft” och insatser för social gemenskap; flyktingguider, språkvänner, mentorskap.

Indikatorer

Integration utgiftsområde 13¹⁾

Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl	2013	2012	2011	2010
Andel kommuner som tecknat överenskommelser om flyktingmottagande (%)	89	89	89	100
Antal platser per 10 000 invånare i länet	2,6	16,4	16,5	19,9
Ensamkommande barn	2013	2012	2011	2010
Antal platser per 10 000 invånare i länet	2,9	2,6	2,6	1,9

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Migrationsverket

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Nyanlända flyktingar eller andra skyddsbehövande

Överenskommelserna i Södermanlands län gäller endast anvisningsbara platser, d.v.s. platser då kommunen förbinder sig att ordna en bostad åt den nyanlände. Den senaste överenskommelsen tecknades innan årsskiftet och syns därför ännu inte i statistiken. Samtliga kommuner i länet har nu en överenskommelse vilket är en förbättring jämfört med förra året då en kommun inte hade det.

När det gäller antal platser per 10 000 invånare har i realiteten inte mycket hänt. Siffran för år 2013 gäller enbart anvisningsbara platser och inte platser som upptas av självbosatta, vilket var fallet tidigare år. Det är fortfarande ett för lågt antal anvisningsbara platser jämfört med behovet.

Det är reglerna om prestationsbaserade ersättning som påverkat den sista kommunen att teckna en överenskommelse. När det gäller antalet platser har en ökning skett tack vare diskussioner i länets integrationsråd som initierades och nu leds av landshövdingen.

Antalet asylplatser för ensamkommande barn har ökat, vilket huvudsakligen beror på den nya lagen om Migrationsverkets utökade möjligheter att anvisa ensamkommande barn till landets kommuner. Behovet är dock fortfarande mycket högre och Södermanlands län har fortfarande relativt få platser.

Ensamkommande flyktingbarn

I Södermanlands län har Länsstyrelsen och kommunerna valt att överenskommelserna om mottagande av ensamkommande flyktingbarn endast gäller *asylplatser*, d v s platser för asylsökande barn och ungdomar. Antalet platser per 10 000 invånare gäller därför enbart asylplatser, inte det totala antalet platser.

Länsstyrelsens prognos om uppskattade platser har överträffats med råge. Lagändringen (1994:137) som ger Migrationsverket utökade möjligheter till anvisning av ensamkommande barn och ett intensivt förhandlingsarbete under hösten har resulterat i många nya asylplatser. Några kommuner har ambition att öka sina asylplatser ytterligare men hinner inte teckna nya överenskommelser innan årsskiftet. Detta innebär att Länsstyrelsen räknar med att platserna kommer att öka något under första kvartalet 2014, trots detta är det en bra bit kvar till inriktningsmålet på 63 asylplatser.

När inriktningsmålet/ fördelningstalet för Södermanlands län kan uppnås är svårt att svara på då det inte går att säga hur kommunerna kommer att hantera effekterna av nämnda lagförändring.

Återrapportering regleringsbrev

RB 75. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ge anvisningar om ansökningsförfarande m.m. för anvisade medel enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar 37 §. Ersättningarna finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktingmottande*. Insatser som syftar till att öka kommunernas mottagningskapacitet samt möjligheter att tillhandahålla samhällsorientering ska prioriteras. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska efter samråd med övriga länsstyrelser besluta om hur stor del av anvisade medel som ska fördelas för disposition av respektive länsstyrelse. Länsstyrelserna ska redovisa till vilka typer av insatser som ersättning enligt ovan nämnda förordning lämnas. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Kommun	Sökt insats	Sökt belopp, tkr	Beviljat belopp, tkr
Eskilstuna	Utbildning i språkundervisningsmetoden suggestopedi för åtta språklärare	126	126
Nyköping	Pilotprojekt- Konsten att delta, Sörmland 2013	200	200
Vingåker	Nationell nätverksträff för samhällskommunikatörer	35	35
Eskilstuna	Ensamkommande barn - vidareutbildning av lärare och gode män	248	248
Vingåker	Förstudie: Läs- och skrivsvaga invandrare (analfabeter)	50	50
Flen	Kompassen - navigatorcentrum för nyanlända	390	390
Vingåker	Utvecklad mötesplats	516	258
Flen	Utbildning/fortbildning av samhällskommunikatörer	50	50
Nyköping	Utbildning/fortbildning av samhällskommunikatörer	125	125
Flen	Konferens om suggestopedi	19	19
Nyköping	Utvärdering av etableringsreformen	99	99
Summa:		1858	1600

Inriktningen för medlen är dels tillhandahållande av samhällsorientering, dels insatser för att öka kommunernas mottagningskapacitet. När det gäller samhällsorientering har Södermanlands län redan en god struktur, men kvaliteten behöver förbättras och allt eftersom målgruppen utvidgas behövs förnyade insatser. Att bidra till att öka mottagningskapaciteten är betydligt svårare men målet för projektet för ensamkommande barn – vidareutbildning av lärare och gode män, är att höja kompetensen inom området och därmed ge en grund för ökad mottagningskapacitet i kommunerna.

Resultatet av insatserna för samhällsorientering är bl a:

- Samhällsorienteringen nu erbjuds på flera språk i de kommuner som samverkar med varandra. Vissa kommuner deltar dock inte i samverkan och kan därför inte tillhandahålla samhällsorientering på så många språk.

- Samhällsorienteringen har inte utvidgats till att innehålla hälsofrågor ännu, men kontakter med landstinget har upprättats och frågan har diskuterats gemensamt.
- Åtta kommunikatörer har gått en gemensam utbildning för samhällskommunikatörer. Det gällde de kommunikatörer som inte redan tidigare gått utbildningen.

Resultatet hittills av projektet för ensamkommande barn som pågår till juli 2014:

- Intresset från kommunernas lärare och gode män varit stort och de utbildningstillfällen som genomförts har snabbt blivit fulltecknade.

RB 86. Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om icke-diskriminering och mänskliga rättigheter belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § punkten 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Redogörelsen ska innehålla information om bl.a. hur länsstyrelserna samarbetat med andra berörda myndigheter samt vilka åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med dessa frågor.

Åtgärder som har vidtagits för att följa upp länsstyrelsernas handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter 2010–2012 ska redovisas särskilt.

Länsstyrelsen har inte arbetat med frågan om mänskliga rättigheter. Två aktiviteter kan dock lyftas fram, dels en länskonferens och dels den sammanfattande redogörelsen.

Tillsammans med Landstinget Sörmland arrangerade Länsstyrelsen en länsövergripande konferens kring frågor som rör nationella minoriteter. Ett syfte med konferensen var att ge kunskap om lagstiftningens intentioner och inspiration och diskussion om hur kommuner och myndigheter ska leva upp till sina åtaganden enligt lagen. Eskilstuna kommun, som är ett förvaltningsområde, fick tillfälle att särskilt beskriva sitt arbete. Konferensen lockade ett 50-tal förvaltningschefer, politiker kommunikatörer m fl.

I den publicerade skriften Aktuella översiktsplaner Sammanfattande redogörelse (Rapport 2013:16) redovisar Länsstyrelsen sina synpunkter kring kommunernas översiktsplaner. I rapporten finns ett avsnitt vari lyfts vikten av att beakta mänskliga rättigheter i planprocesserna – t.ex. hur samrådsmöten med allmänheten bör göras tillgängliga för alla. I ett följande avsnitt behandlas integration och diskriminering.

Länsstyrelsen i Dalarna har rapporterat om länsstyrelsernas gemensamma arbete i frågan.

Länsstyrelseinstruktion 5§

4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsen har inte gjort några speciella insatser inom detta område.

5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering
--

Länsstyrelsen har inte gjort några speciella insatser inom detta område. Se även redovisning av uppdrag 86.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Återrapportering

Redovisa en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Nyckeltal

Länsstyrelsen använder de länsstyrelsegemensamma personalnyckeltalen (LISA) för att följa upp och utvärdera verksamheten. Nyckeltalen ger möjlighet till jämförelser mellan länsstyrelserna men är till viss del för grova för att vara konstruktiva i en liten organisation. För att få en mer heltäckande bild används därför även kompletterande nyckeltal. Dessa är "andelen visstid" och "jämförda löner". Det sistnämnda nyckeltalet relaterar till det statliga målet att löneskillnaderna för kvinnor och män ska minska. Det kan även relateras till de statliga kollektivavtalen som lyfter fram att "lönen ska sättas utifrån sakliga grunder", detta för att minimera risken för diskriminering. Tabell över utfallet för samtliga nyckeltal återfinns sist i detta avsnitt.

Övergripande utmaningar och prioriteringar för 2013

Förändrade krav och uppgifter är en naturlig del av Länsstyrelsens verksamhet och vardag. Strategierna för kompetensförsörjning måste därför främja den enskildes möjlighet att utvecklas och förmåga att möta förändringar. Länsstyrelsens måste eftersträva att alla medarbetare har hög grad av generell kompetens, så att de kan arbeta med olika uppgifter och områden.

Det är även viktigt att den samlade kompetensen är stabil och att nivån för personalrörligheten är under kontroll. Länsstyrelsen måste därför arbeta för att vara en attraktiv och god arbetsgivare. Den psykosociala arbetsmiljön ska vara tillfredsställande och utgöra ett skäl för att stanna kvar. För att undvika inlåsnings effekter är det dock viktigt att länsstyrelsens medarbetare känner att de har en arbetsmarknad inom organisationen såväl som utanför.

Nyckeltalen för 2012 uppgav höga värden för sjukfrånvaro och personalomsättning. Analysen av personalomsättningen visade dock att den till stor del bestod av naturlig avgång i form av pension och avslutande av visstidsanställning. Sjukfrånvaron var i hög grad knuten till gruppen kvinnor 50 år och äldre, men hade ökat i flera grupper.

Medarbetarenkäten från 2011 visade försämrade värden inom ett par områden. Dels handlade det om upplevda krav där fokus var upplevelse av för lite resurser (tid, arbetsverktyg, lokaler etc.) för att kunna genomföra sina arbetsuppgifter. Dels var värdena försämrade inom området sammanhållande krafter och upplevelsen av att kunna ge uttryck för sina åsikter och känslor. Även oron för att bli arbetslös eller mot sin vilja ges helt andra arbetsuppgifter hade ökat. Det sistnämnda ansågs av ledning och fackliga parter så allvarlig att en ytterligare undersökning gjordes. I denna framkom att det i första hand var fråga om en oro för att vara tvingad till att byta arbetsort eller få helt nya arbetsuppgifter mot sin vilja. Oron knöts därför till pågående

utredning om länsstyrelsernas organisation, som oroar många medarbetare under en längre period.

Utifrån ovanstående utmaningar har följande områden prioriterats under 2013:

- Hög kvalitet i rekryteringsarbetet (anställ rätt kompetens på kort och lång sikt)
- Hög kvalitet i lönesättningen (sakliga löner satta med utgångspunkt i resultat och prestation)
- Fortsatt utveckling av det goda ledarskapet (stärka förmågan att kommunicera mål och värderingar så att roller, ansvar, mandat och prioriteringar blir tydligt för alla)
- Utveckling av samverkan (medarbetar- och verksamhetsutveckling genom dialog och delaktighet)

Attrahera och rekrytera

Vid rekryteringar har Länsstyrelsen i regel ett gott urval och rätt kompetens finns bland de sökande, några konkreta aktiviteter för att attrahera sökande har därför inte planerats. Länsstyrelsen strävar dock efter att vara en modern och attraktiv arbetsgivare. Ett sätt att nå det är att länsstyrelsens medarbetare känner sig sedda, hörda och ges möjlighet att bidra till verksamhetens utveckling. Målet är att våra avtal och policys ska bidra till ökad tydlighet och därmed även bidra till god arbetsmiljö. Inom ramen för detta har en översyn gjorts av arbetstidsavtal, semesterpolicy och ett beredskapsavtal har tecknats mellan parterna. Effekterna kan mätas först på längre sikt och följs därför upp i den planerade medarbetarenkäten hösten 2014.

Behålla och utveckla

För att behålla viktig kompetens har vi arbetat med faktorer som utgör skäl att stanna. De faktorer vi fokuserat på är bra ledarskap, god arbetsmiljö, jämställdhet, rätt lön satt på sakliga grunder. Hur vi förverkligar vår personalpolitik i vardagen påverkar graden av trivsel och i förlängningen risken för att bli sjuk. Målen har varit att den externa personalomsättningen ska vara fortsatt låg, sjukfrånvaron ej ska överstiga 3 procent, jämställdhetsindexet ska ha samma höga värde (139 p) eller bättre och lönerna ska ej vara osakliga.

Åtgärder som genomförts inom detta område är bland annat våra traditionsenliga aktiviteter för alla medarbetare i form av vårfest, medaljfest, luciafirande och gemensamt julkaffe. I den årliga lönerrevisionen har översyn av lönestrukturen gjorts och insatser har genomförts för att ta bort strukturella osakligheter. Vi har även genomfört ett fortsatt utvecklingsarbete för att stärka samverkanskompetensen. Detta genom fyra seminarier om samverkan för alla anställda, genomförda av Partsrådet. Grupp- och ledarutveckling genomförs årligen relaterat till behov hos de enskilda grupperna. Här kan nämnas en genomgripande grupputvecklingsinsats för en arbetsgrupp och ledarutveckling för fyra funktionschefer (chefscoaching 2 st, länsstyrelse gemensam ledarutveckling 2 st). Löpande förbättringsåtgärder i den fysiska arbetsmiljön har även vidtagits, exempel på detta är förbättrad ergonomi (bord stol, muspekare, ljus etc.) för flera medarbetare.

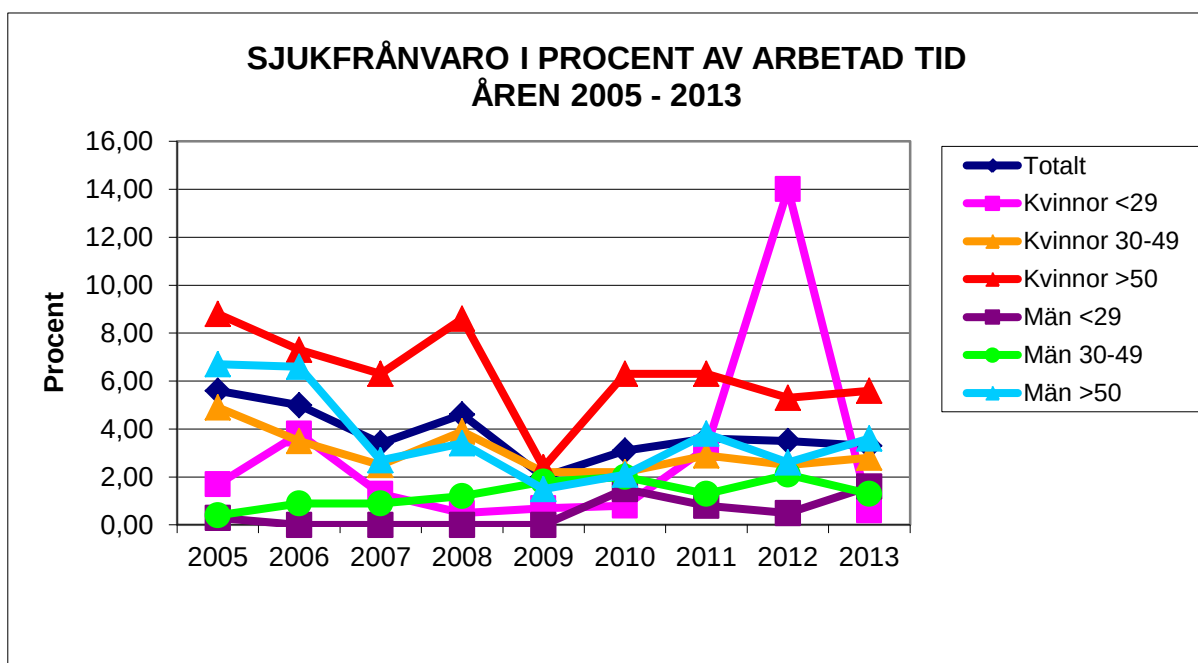
Kvalitativ analys av ovanstående åtgärder kan göras först i den kommande arbetsmiljöundersökningen. Vi förväntar oss direkta resultat i form av en positiv effekt på lönestruktur, personalomsättning, sjukfrånvaro.

Mätt på andel slutade uppgick personalomsättningen till 8,8 procent. Vid en närmare analys kan man se att det är 19 st (varav 10 tillsvidareanställda) som slutat varav sex stycken slutat med någon form av pension.

Tillsvidareanställda och visstidsanställda, med längre anställning än tolv månader, som slutar har avgångssamtal även med personalhandläggare. En sammanställning av avgångssamtalen för 2013 visar att de flesta anser att Länsstyrelsen är en bra arbetsgivare som tar hand om de nyanställda på ett tillfredsställande sätt. Orsaken till att personerna slutat är i de flesta fall att en tidsbegränsad anställning upphör. En person med tillsvidareanställning hade insett att detta inte var rätt arbete för hans del.

Andelen visstidsanställda är relaterat till säsongarbete, tillfälliga uppdrag och lagenlig tjänstledighet. Länsstyrelsen har en hög andel visstidsanställda, i snitt 14 % över året, vilket är en ökning från 2012.

Årets sjukfrånvaro visar en marginell minskning men det finns en ökning för gruppen män över 50 år. Gruppen består av 33 män varav tre har haft längre sjukskrivningar som inte varit arbetsrelaterade. Gruppen kvinnor 50 år och äldre, är den näst största gruppen (49 personer). Denna grupp står för flest antal sjukdagar.

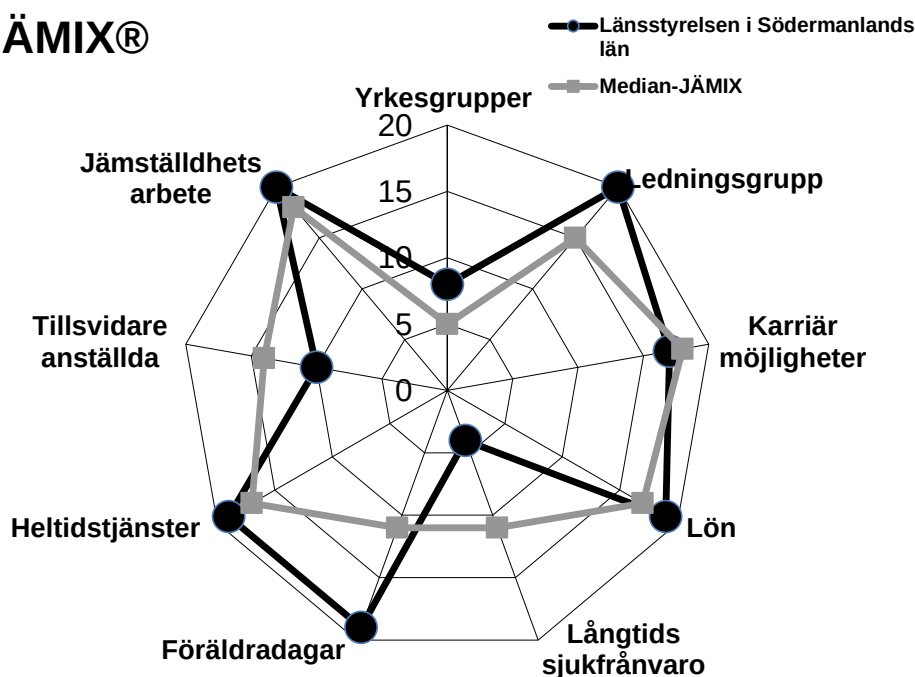

Grupperna är relativt små och varje sjukskrivning ger synbar förändring i statistiken. Detta ger en del av förklaringen till de stora fluktuationerna mellan åren.

Under flertalet år har det i lönerevisionen lagts extra medel för att åtgärda osakliga strukturella skillnader mellan kvinnor i män. Detta verkar nu ha gett effekt. Kvinnors löner i relation till männens uppgick till 98 procent, vilket är en höjning med en procent från året innan. I lönerevisionerna har utfallet utvärderats partsgemensamt. Resultatet visar att skillnaderna mellan kvinnornas och männens löner till största delen är relaterade till sakliga grunder (komplexitet i arbetsuppgifter och ansvar). De lägsta lönerna återfinns inom stödfunktionerna där kvinnorna är i stor dominans. Där finns även de enklare arbetsuppgifterna och anställningstiden är längst.

I jämställdhetsarbetet har fokus varit att vidmakthålla de relativt goda värden som redan uppnåtts. Länsstyrelsens resultat i Jämix (se nedan) följer medianen för branschen (staten) ganska väl men fortsätter att utmärka sig på ett positivt sätt när det gäller heltidstjänster och långtidssjukfrånvaro. Även värdet för uttag av föräldradagar är bättre jämfört med branschen.

JÄMIX®

JÄMIX 2013 för Länstyrelsen i Södermanlands län = 136 poäng och median-JÄMIX = 119 poäng. Ju högre poäng desto bättre jämställdhet.

Det totala värdet (136 p) har sjunkit något från 2012. När det gäller långtidssjukfrånvaron kan vi se en försämring jämfört med föregående år. Däremot har andelen tillsvidareanställningar för kvinnor i relation till andelen tillsvidareanställningar för män minskat. Länstyrelsen behåller sitt höga värde när det gäller männens uttag av föräldradagar.

Andelen tid för kompetensutveckling har minskat något mellan 2012 och 2013 och ligger nu på 2,2 procent tillgänglig tid. Mätt på tid per årsarbetskraft ligger det i snitt på 38 timmar. Detta är en sänkning med 5 timmar från föregående år. Kompetensutveckling sker dels på initiativ av sakverksamheterna inom sina respektive områden, ofta tillsammans med andra verk och myndigheter. Dels sker de i form av gemensamma utvecklingsinsatser, på initiativ av ledning.

Länstyrelsernas gemensamma arbete med lika rättigheter – perspektiv A

Inga särskilda åtgärder har vidtagits internt, de mallar och verktyg som tagits fram gemensamt med andra länsstyrelser har delvis introducerats i organisationen men mycket arbete återstår. Alla rekryterande chefer har sedan tidigare genomgått utbildning i kompetensbaserad rekrytering och rekryteringsrutinerna håller på att anpassas för att detta ska genomsyra alla rekryteringar. Under hösten 2014 kommer Länstyrelsen att använda det nya länsstyrelsegemensamma verktyget för medarbetarundersökning, som upphandlats gemensamt.

Nyckeltal

Nedan redovisas de personalnyckeltal som tagits fram inom det länsstyrelsegemensamma projektet LISA. Det är kompletterat med lokala nyckeltal (andel visstidsanställda, jämställda löner)

Tabell I – Nyckeltal	2013	2012	2011	2010
Sjukfrånvaro kvinnor (%)	3,8	4,1	4,3	3,8
Sjukfrånvaro män (%)	2,4	2,3	2,5	2,0
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställd (%)	7	8,2	8,7	12,6
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	8,8	13,6	7,3	14,6
Tid för komp.utv. (procent av tillgänglig tid)	2,2	2,5	1,6	-
Visstidsanställda (% av tillsv.)	14	13	20	-
Jämställda löner (kvinnors i % av männens)	98	97	96	-

Kommentar till tabellen

I ÅR för 2011 och 2010 är beräkningarna för per personalomsättning gjorda med annan metod. I och med att länsstyrelserna enats om gemensamma nyckeltal har tidigare års siffror i ovanstående modell justerats för 2010 och 2011. Dessutom har beräkningarna för jämställda löner beräknade på ett felaktigt sätt för 2011 och 2012, även detta har korrigerats i ovanstående tabell.

Den sammantagna bilden är att de flesta nyckeltal för kompetensförsörjning förbättrats. De åtgärder för kompetensförsörjningen, som vidtagits under året, har bidragit till högre andel produktiv tid för myndigheten.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB

Kön	Ålder	2013			2012		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29	3	1,6	0,0	3	0,5	0,0
	30 - 49	30	1,3	0,0	34	2,1	8,1
	50 -	33	3,6	22,6	33	2,6	27,4
	Alla	66	2,4	22,6	70	2,3	35,6
Kvinnor	- 29	7	0,6	0,0	7	14,0	12,6
	30 - 49	70	2,8	7,7	69	2,5	4,7
	50 -	49	5,6	31,7	53	5,3	32,9
	Alla	126	3,8	39,3	129	4,1	50,2
Samtliga	- 29	10	1,0	0,0	10	10,3	9,4
	30 - 49	100	2,3	5,6	103	2,3	5,6
	50 -	82	4,7	29,2	86	4,2	31,5
	Alla	192	3,3	34,8	199	3,5	46,6

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentar till tabellen

Sjukfrånvaron är kommenterad i tidigare avsnitt.

Uppgifterna från 2012 skiljer sig från de uppgifter som redovisade i Årsredovisning för 2012. De nu redovisade siffrorna är mer rättvisande. Skillnaden beror på eftersläpning i rapporteringen enligt Länsstyrelsernas Ekonomadministrativa stöd.

Året i siffror**Tabell A - Verksamhetskostnader 2011 - 2013**

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2013 Tkr	2012 Tkr	2011 Tkr
20-21	Övrig förvaltning	3 014,2	2 566,9	2 945,5
25	Trafikföreskrifter m.m.	488,7	472,8	515,3
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 648,0	6 454,9	6 109,6
30	Regional tillväxt	1 158,0	4 513,1	3 054,3
34	Infrastrukturplanering	515,7	915,6	436,6
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4 503,4	4 772,1	5 063,1
41	Stöd till boende	630,7	604,3	672,5
42	Energi och klimat	1 460,4	545,7	665,5
43	Kulturmiljö	4 863,1	5 856,8	6 131,5
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	3 260,6	3 537,8	3 293,0
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	7 748,7	8 238,3	8 828,1
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	22 007,8	20 561,8	19 587,1
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 656,2	1 331,4	1 193,1
53	Vattenverksamhet	4 800,8	4 568,9	5 069,8
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,0	0,0	1,2
55	Miljöfarlig verksamhet	2 140,4	2 230,8	3 335,6
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	235,9	302,5	92,2
57	Företrädade områden, efterbehandling	2 752,5	1 419,9	874,8
58	Restaurering	329,1	438,2	297,5
60	Lantbruk och landsbygd	16 674,5	15 113,5	13 930,6
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,0
62	Fiske	649,4	530,8	406,0
70	Folkhälsa	2 487,8	2 798,0	3 239,8
80	Jämställdhet	1 463,3	832,5	416,9
81	Nationella minoriteter	20,3	26,5	
82	Mänskliga rättigheter	57,0	18,6	
83	Barnperspektivet		0,0	
85	Integration	2 681,1	1 063,1	1 134,4
	SUMMA PRODUKTION	92 247,7	89 714,7	87 293,9
10	Myndighetsövergripande verksamhet	6 900,0	10 457,8	9 715,2
11	Administration och intern service	25 282,1	25 751,2	25 643,3
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	124 429,7	125 923,8	122 652,3
	Resurssamverkan ¹⁾	0,0	120,2	0,0
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	124 429,7	126 044,0	122 652,3

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsiffrerad kod

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Kommentarer Tabell A

Länsstyrelsens verksamhet varierar år från år beroende på vilka uppdrag som ges. I jämförelse med 2012 år kostnader har följande verksamheter ökat mer än 1 MSEK; VÄS 51 Skydd av områden, VÄS 57 Företrädade områden och VÄS 60 Lantbruk o landsbygd. Följande verksamhet har minskat mer än 1 MSEK; VÄS 30 Regional tillväxt.

Tabell B – Verksamhetskostnader 2013

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl. OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	3 014,2	2,42%	1 238,3	3,85%	4 252,5	3,42%
25	Trafikföreskrifter m.m.	488,7	0,39%	205,4	0,64%	694,1	0,56%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 648,0	5,34%	2 810,3	8,73%	9 458,3	7,60%
30	Regional tillväxt	1 158,0	0,93%	307,4	0,96%	1 465,4	1,18%
34	Infrastrukturplanering	515,7	0,41%	220,3	0,68%	736,0	0,59%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4 503,4	3,62%	1 952,6	6,07%	6 456,0	5,19%
41	Stöd till boende	630,7	0,51%	278,6	0,87%	909,4	0,73%
42	Energi och klimat	1 460,4	1,17%	498,0	1,55%	1 958,5	1,57%
43	Kulturmiljö	4 863,1	3,91%	1 917,3	5,96%	6 780,4	5,45%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	3 260,6	2,62%	1 075,2	3,34%	4 335,8	3,48%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	7 748,7	6,23%	2 764,1	8,59%	10 512,8	8,45%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	22 007,8	17,69%	5 443,2	16,91%	27 451,1	22,06%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 656,2	1,33%	694,4	2,16%	2 350,6	1,89%
53	Vattenverksamhet	4 800,8	3,86%	1 472,7	4,58%	6 273,5	5,04%
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,0	0,00%	0,0	0,00%	0,0	0,00%
55	Miljöfarlig verksamhet	2 140,4	1,72%	911,9	2,83%	3 052,3	2,45%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	235,9	0,19%	105,0	0,33%	340,8	0,27%
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 752,5	2,21%	1 199,2	3,73%	3 951,6	3,18%
58	Restaurering	329,1	0,26%	41,1	0,13%	370,3	0,30%
60	Lantbruk och landsbygd	16 674,5	13,40%	6 444,6	20,03%	23 119,2	18,58%
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,00%	0,0	0,00%	0,0	0,00%
62	Fiske	649,4	0,52%	273,5	0,85%	922,9	0,74%
70	Folkhälsa	2 487,8	2,00%	926,0	2,88%	3 413,8	2,74%
80	Jämställdhet	1 463,3	1,18%	547,9	1,70%	2 011,2	1,62%
81	Nationella minoriteter	20,3	0,02%	8,5	0,03%	28,8	0,02%
82	Mänskliga rättigheter	57,0	0,05%	25,1	0,08%	82,2	0,07%
85	Integration	2 681,1	2,15%	821,1	2,55%	3 502,2	2,81%
	SUMMA PRODUKTION	92 247,7	74,14%	32 182,0	100,00%	124 429,7	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	6 900,0	5,55%				
11	Administration och intern service	25 282,1	20,32%				
	SUMMA VERKSAMHETS-KOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	124 429,7	100,00%			124 429,7	100,00%
	Resurssamverkan ¹⁾	0,0		0,0		0,0	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	124 429,7				124 429,7	

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl. OH	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾						
	Nivå 1 (113-115)	16 119,2	22,32%				
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	9 162,9	12,69%				
	Nivå 3 (100-109)	6 900,0	9,55%				
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-9)	72 215,7					

¹⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

²⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

³⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-9 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell B

Länsstyrelsen arbetar med många olika uppdrag och de områden som det under flera år har lagts mest resurser på är VÄS 51 skydd av områden, VÄS 60 lantbruk och landsbygd och VÄS 11 Administration och service.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2011 – 2013¹⁾

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2013	2013	2013	2012	2011
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	3,95	2,75	1,20	3,78	5,20
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,86	0,84	0,02	0,92	1,10
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	10,31	8,85	1,47	10,11	9,92
30	Regional tillväxt	1,01	0,82	0,19	3,93	4,18
34	Infrastrukturplanering	0,67	0,09	0,58	1,19	0,55
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5,99	3,33	2,66	6,35	6,92
41	Stöd till boende	1,15	0,79	0,36	1,09	1,35
42	Energi och klimat	1,74	1,34	0,40	0,79	0,81
43	Kulturmiljö	6,49	2,77	3,73	7,14	8,37
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	2,76	1,13	1,63	3,40	3,74
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8,94	4,64	4,31	10,47	11,29
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	20,54	7,52	12,98	18,28	20,07
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2,68	1,65	1,03	2,30	2,34
53	Vattenverksamhet	5,53	4,01	1,51	5,71	5,88
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
55	Miljöfarlig verksamhet	3,36	2,34	1,02	3,19	5,31
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,38	0,23	0,15	0,48	0,19
57	Förorenade områden, efterbehandling	4,80	3,53	1,27	2,37	1,42
58	Restaurering	0,16	0,16	0,00	0,43	0,44
60	Lantbruk och landsbygd	25,20	17,20	8,00	22,91	24,04
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarna, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
62	Fiske	1,17	0,10	1,07	0,98	0,74
70	Folkhälsa	2,78	1,03	1,75	3,66	4,35
80	Jämställdhet	1,86	1,73	0,13	1,08	0,64
81	Nationella minoriteter	0,03	0,02	0,01	0,03	
82	Mänskliga rättigheter	0,04	0,00	0,04	0,03	
83	Barnperspektivet				0,00	
85	Integration	2,69	2,69	0,00	1,45	1,58
	SUMMA PRODUKTION	115,08	69,55	45,49	112,07	120,44
10	Myndighetsövergripande verksamhet	8,34	5,92	2,42	14,69	13,55
11	Administration och intern service	17,62	11,08	6,54	13,00	13,46
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	141,04	86,55	54,46	139,76	147,46
	Resurssamverkan ²⁾	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	141,04	86,55	54,46	139,76	147,53

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1 760 timmar²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad.

Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell C

Länsstyrelsen arbetar med många olika uppdrag. Inom några verksamheter har antalet årsarbetskrafter ökat med mer än 2; VÄS 50 Övergripande naturvård, VÄS 56 Övrig miljö- och hälsoskydd och VÄS 58 Restaurering. Inom en verksamhet har antal årsarbetskrafter minskat med mer än 2; VÄS 30 Regional tillväxt. Funktionen Regional tillväxt och Integration upplöstes och arbetsuppgifterna delades upp på andra funktioner.

Tabell D - Representation

Kostnader för representation	2013	2013	2012	2012	2011	2011
	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	97	689,10	93	666,46	155	1 051,94
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	220	1 557,26	256	1 828,66	220	1 490,42

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell D

Ingen större förändring jämfört med tidigare år.

Tabell E - Lokaler

Lokalkostnader	2013	2012	2011
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	633	652	626
Lokalyta (m ²)	672	672	672
Lokalkostnad per m ² (kr)	942	970	932
Lokaler ¹⁾			
Lokalkostnader (tkr) 113	6 261	6 031	5 817
Lokalyta (m ²)	5 612	5 612	5 612
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 116	1 075	1 037
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	44	43	39
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	40	40	38
Kontorslokaler ²⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	5 433	5 433	5 655
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	39	39	38
SUMMA LOKALKOSTNADER	6 894	6 683	6 443

¹⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

²⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell E

Hyreskostnaderna är i princip oförändrade under 2013 jämfört med föregående år. Den marginella ökningen kan förklaras med prisindexering.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2013 (samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och intern service (10-11)	43	248	245	489	47	2
Övrig förvaltning (20-21)	81	498	106	618	67	2
varav Stiftelser (206)	0	1	7	8	0	0
varav Allmän kameraövervakning (211)	12	59	56	108	19	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	0	7	0	7	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	35	111	4	130	20	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	381	1 185	304	1 704	166	0
varav Livsmedelskontroll (281)	148	39	45	224	8	0
varav Djurskydd (282)	205	1 043	194	1 297	145	0
varav Smittskydd (283)	5	25	3	29	4	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	15	37	20	64	8	0
Regional tillväxt (30)	24	21	10	6	49	4
Infrastrukturplanering (34)	10	20	3	21	12	1
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	74	485	12	526	45	1
Stöd till boende (41)	65	253	0	184	134	0
Energi och klimat (42)	4	8	3	10	5	3
Kulturmiljö (43)	285	539	53	495	382	95
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	36	268	46	315	35	0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	5	8	15	17	11	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	134	287	23	270	174	43
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	184	143	141	213	255	55
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	75	432	34	461	80	6
Vattenverksamhet (53)	95	163	20	190	88	6
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	35	129	16	133	47	1
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	0	0	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	55	267	45	289	78	10
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	44	165	42	192	59	10
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	29	108	14	134	17	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	21	18	6	28	17	4
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	3	7	1	9	2	2
Restaurering (58)	7	3	2	5	7	2

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Lantbruk och landsbygd (60)¹	382	8 169	90	9 357	716	43
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	339	7 778	90	8 763	556	31
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61))	0	0	0	0	0	0
Fiske (62)²	37	158	28	183	40	0
Folkhälsa (70)	47	19	25	37	54	1
Jämställdhet (80)	2	13	10	10	15	0
Nationella minoriteter (81)	0	0	1	0	1	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	0	0	0	0	0
Integration (85)	19	22	22	10	53	8
Summa	2 125	13 438	1 247	15 685	2 557	286
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	0	0	0	0	0	0

¹⁾ Inkl. lantbruks- och jordbrukarstödsärenden registrerade hos Jordbruksverket

²⁾ Inkl. strukturfondsärenden registrerade hos Jordbruksverket

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Kommentarer Tabell F

Övrig förvaltning (20-21) har kraftigt minskat jämfört med tidigare år. Orsaken är de ärenden som koncentrerats till Stockholm.

Trafikföreskrifter m.m. (25) har ökat något.

Hållbar samhällsplanering och boende (40) här har diarieföringsprincipen för överklagade bygglov och detaljplaner ändrats varför det framstår som om antalet ärenden minskat.

Kulturmiljö (43) uppvisar en ökad utgående balans. Förklaringen ligger till väsentlig del i att en stor mängd ärenden, i synnerhet 433, inkom sent under året.

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2013 (samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D
Sakområde och del av sakområde	Antal överklagade ärenden ¹⁾	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²⁾	Varav antal ändrade ärenden ³⁾
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	1	0	0
Övrig förvaltning (20-21)	12	0	0
varav Stiftelser (206)	0	0	0
varav Allmän kameraövervakning (211)	4	0	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	0	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	14	0	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	15	5	0
varav Livsmedelskontroll (281)	0	1	0
varav Djurskydd (282)	15	4	0
varav Smittskydd (283)	0	0	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	0	0
Regional tillväxt (30)	0	0	0
Infrastrukturplanering (34)	0	0	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	78	1	0
Stöd till boende (41)	0	0	0
Energi och klimat (42)	0	0	0
Kulturmiljö (43)	1	0	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	1	0	0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	26	0	0
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	56	0	0
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	19	2	1
Vattenverksamhet (53)	4	0	0
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	4	0	0
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	5	2	1
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	5	1	0
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	0	0	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	2	0	0
varav Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	0	0	0
Restaurering (58)	0	0	0
Lantbruk och landsbygd (60)	50	33	10
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	47	31	9
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	0	0	0
Fiske (62)	0	0	0
Folkhälsa (70)	0	0	0
Jämställdhet (80)	0	0	0
Nationella minoriteter (81)	0	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	0	0
Integration (85)	0	0	0
Summa	284	43	12

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Sakområde och del av sakområde	Antal överklagade ärenden ¹⁾	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²⁾	Varav antal ändrade ärenden ³⁾
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	0	0	0

¹⁾ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

²⁾ Avser de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2013.

³⁾ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Kommentarer Tabell G

Totala antalet överklagade ärenden har ökat något jämfört med förra året. Men inom Lantbruk och landsbygd och Miljöfarlig verksamhet har antalet överklagade ärenden minskat.

Tabell H – Handläggningstider

Ärendegrupp		Mål (dgr)	Utfall %	Median dagar		
VÄS-KOD	Beskrivning	2013	2013	2013	2012	2011
202	Anmälan om svenskt medborgarskap	0	0	0		
204	Ansökan om tillstånd att strö ut aska efter avliden	0	0	0	9	10
206	Ändringsanmälan stiftelser	0	0	0		
211	Anmälan om kameraövervakning	45	92	8	13	5
211	Ansökan om kameraövervakning	160	95	111	80	85
212	Bevakningsföretag – Ansökan godkännande personal	14 ¹⁾	0	0		
282	Ansökan om tillstånd enligt 16 § Djurskyddslagen	90 ²⁾	72	31	105	103
282	Ansökan om förprovning djurstall	56 ³⁾	80	10	70	98
282	Djurförbudsprovning	90	50	117		
402	Detaljplaner – Begäran om yttrande över utställning och granskning	30	83	22		
403	Överklagande av detaljplan	150 ¹⁾	100	14	29	43
403	Överklagande av lov, förhandsbesked	180 ¹⁾	96	50	106	135
431	Ansökan tillstånd ingrepp fast fornlämning	80	94	15		
431	Anmälan om föryngringsavverkning	90	67	56	41	37
433	Kyrkliga kulturminnen – Ansökan om tillstånd renovering och ändring	90	42	135		
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författningar	180	79	113	90	71
521	Ansökan om tillstånd och dispenser avseende naturskydd	90	74	49	37	43
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	90	91	48	33	28
526	Granskning kommunal strandskyddsdispens	90	96	12		
535	Anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap. Miljöbalken	180	86	60		
551	Provning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd	180 ¹⁾	0	0	0	0
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	120	83	46	91	42
562	Ansökan om tillstånd till transport av avfall och farligt avfall	90	97	33		
566	Anmälan om transport av avfall och farligt avfall	60	91	7		
606	Ansökan om förvärvstillstånd för jordbruksfastigheter	30	40	36		
621	Ansökan om yrkesfiskelicens	120	90	21		
623	Ansökan om förordnande fisketillsynsman	90	100	16		
623	Ansökan tillstånd flyttning, utplantering av fisk	60	100	17		

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

		Mål (dgr)		Utfall måluppfyllelse %		
VÄS-KOD	Beskrivning	2013		2013	2012	2011
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	120 ¹⁾		27	42	50
	varav företagsstöd	120 ¹⁾		46	55	62
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	120 ¹⁾		25	66	58
	varav PROLAG	120 ¹⁾		9	9	17
	varav miljöinvesteringar	120 ¹⁾		29	29	31
602	Utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	90 ¹⁾		57	75	68
	varav företagsstöd	90 ¹⁾		69	82	85
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	90 ¹⁾		62	84	76
	varav PROLAG	90 ¹⁾		38	63	48
	varav miljöinvesteringar	90 ¹⁾		74	72	75

Beskrivning av tabellen

Fr.o.m. 2013 har länsstyrelserna infört gemensamma diarietingsrutiner för dessa grupper.

Varje län har satt upp mål utifrån det antal dagar det är rimligt att merparten av ärenden ska beslutas inom.

90 % av ärendena eller mer förväntas beslutas inom den uppsatta tiden.

Utfallskolumnen visar hur stor andel som faktiskt beslutades inom uppsatt tid.

För att få jämförelsetal över tid och mellan länsstyrelserna, oberoende av mål, redovisas även median för 2011-2013 (för ärendegrupp 602 redovisas endast andel av ärendena som beslutats inom uppsatt måltid, likt tidigare år). De ärendegrupper som är nya eller justerade för 2013 redovisas ej för 2011-2012.

¹⁾ Målet är gemensamt för samtliga 21 länsstyrelser

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan. Reglerad tid 90 dagar enl. Jordbruksverkets föreskrift D4 (2010:52)

³⁾ Målet är satt från komplett ansökan. Reglerad tid 56 dagar enligt Jordbruksverkets föreskrift L35

⁴⁾ Målet är satt från komplett ansökan enligt regeringsuppdrag S2011/10148/SFÖ

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Kommentarer Tabell H

För samtliga 43-ärenden gäller att personalresursen är för liten i förhållande till ärendemängden. Generellt och i synnerhet 433 gäller också att ärendena sällan är kompletta, vilket medför lång handläggningstid.

505 Handläggningsmålet för överklaganden enligt miljöbalken har inte uppnåtts. Detta på grund av stor personalbrist i början av året.

Tabell I – Länsstyrelsen i siffror

	2013	2012	2011
Verksamhet			
Inkomna och initiativärenden (st)	14 685	16 463	17 305
Beslutade ärenden (st)	15 685	16 670	17 581
Utgående ärendebalans (st)	2 557	2 528	2 932
Ej beslutade ärenden äldre än två år (st)	286	355	576
Medarbetare			
Årsarbetskrafter (st)	141,04	139,76	147,53
– varav kvinnor	86,55	85,26	87,70
– varav män	54,46	54,48	59,83
Total sjukfrånvaro (%)	3,3	3,5	3,6
– varav kvinnor	3,8	4,1	4,3
– varav män	2,4	2,3	2,5
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställda (%)	7,0	8,2	8,7
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	8,8	13,6	7,3
Ekonomi			
Förvaltningsanslag av totala intäkter (%)	58,56	56,76	57,96
OH-kostnad av total kostnad (%)	25,86	28,73	28,83
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	44,39	43,15	39,43
Intern representation (tkr)	97	93	155
Extern representation (tkr)	220	256	220

Avgiftsbelagd verksamhet

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2013 Intäkter	2013 Kostnader	2013 Netto- utfall	2013 Netto- budget	2012 Acku- mulerat utfall	2012 Intäkter	2012 Kostnader	2012 Netto- utfall	2012 Acku- mulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet									
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	271	-315	-44	0	0	189	-189	0	0
Reg avgifter för jaktområden	12	-12	0	0	0	14	-14	0	0
Övrig offentligrättslig verksamhet	21	-24	-3	0	0	27	-27	0	0
Uppdragsverksamhet									
Intäkter resurssamverkan	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skoglig verksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fjällförvaltning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Övrig uppdragsverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa totalt	304	-351	-47	0	0	230	-230	0	0
Summa offentligrättsligt	304	-351	-47	0	0	230	-230	0	0
Summa uppdragsverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelning för återsrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet

Länsstyrelsen har under 2013 inte erhållit full kostnadstäckning för den avgiftsfinansierade verksamheten.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

		2013	2012	2011	2010	2009
Låneram	beviljad	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
	utnyttjad	779	1 079	1 609	1 613	2 389
Kontokredit hos RGK	beviljad	4 900	4 900	4 900	4 900	4 900
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	räntekostnader	15	25	35	15	27
	ränteintäkter	153	332	431	65	362
Totala avgiftsintäkter	mynd. disponerar	3 948	2 666	5 320	5 045	6 934
(ktogrupp 31-34, 7)	mynd. ej disponerar	3 147	3 476	3 365	3 445	4 708
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter	mynd. disponerar	360	160	160	45	3 619
(ktogrupp 31-34, 7)enl. regleringsbrev	mynd. ej disponerar	2 976	2 976	3 460	3 460	4 591
Anslagskredit 01 05 001	beviljad	2 994	3 004	2 971	2 913	4 478
	utnyttjad	0	0	0	1 592	1 627
Summa utg. reservationer (anslag)		0	0	0	0	0
Summa anslagssparande 01 05 001		204	241	55	-1 592	-1 627
Summa anslagssparande19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder		0	0	7	98	114
Åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		2	7	87	179	294
Bemyndiganden	tilldelat	6 500	6 500	8 000	8 000	8 000
	summa åtaganden	2 625	4 478	147	4 000	4 758

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

		2013	2012	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter (åa) ¹		141	139,8	147,5	152,1	163,4
Medelantalet anställda ¹		174	173	172	181,6	212
Driftkostnad per åa		878	897	827	838	842
Årets kapitalförändring		-47	0	-699	-1 083	3 457
Balanserad kapitalförändring		0	0	9 359	10 442	4 748

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med 1760 timmar (220 dagar x 8 timmar). Medeltalet anställda beräknas som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på mätningar vid två tidpunkter under året. Mätmetod finns dokumenterad.

Kommentar:

Finansiell redovisning

RESULTATRÄKNING (TKR)

RESULTATRÄKNING 2013-01-01--2013-12-31	Utfall 130101- 131231	Jämförelsetal 120101- 121231	Not.
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	74 190	72 433	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	3 948	2 666	2
Intäkter av bidrag	46 092	50 613	3
Finansiella intäkter	153	332	4
Summa	124 383	126 044	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-88 046	-86 122	5
Kostnader för lokaler	-7 243	-7 106	5
Övriga driftkostnader	-28 601	-32 188	5
Finansiella kostnader	-15	-25	6
Avskrivningar och nedskrivningar	-525	-603	
Summa	-124 430	-126 044	
Verksamhetsutfall	-47	0	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras av myndigheten	3 147	3 477	30
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	-3 147	-3 477	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	3 428	4 027	7
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	17 470	35 174	7
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2 379	2 313	7
Upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-594	-239	20
Lämnade bidrag	-22 683	-41 275	8
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	-47	0	9

Kort analys av Resultaträkningen mellan åren 2013 och 2012

Verksamhetens intäkter

Finansieringen av verksamheten från intäkter av anslag har år 2013 ökat med 1 757 tkr bestående av.

Ökning från ramanslaget	1 283 tkr
Ökning från anslaget för allm. regionala tillväxtåtgärder	474 tkr

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har ökat med 1 282 tkr jämfört med föregående år. Det är främst intäkter från konsultuppdrag som har ökat.

Intäkter av bidrag

Intäkter av bidrag från andra myndigheter har minskat i jämförelse med föregående år. Det är främst bidrag från Havs och Vattenmyndigheten samt Jordbruksverket som har minskat.

Finansiella intäkter

Finansiella intäkter har minskat under 2013 i jämförelse med 2012. Orsaken till detta är minskade intäkter och lägre reporänta under 2013.

Verksamhetens kostnader

Personalkostnaderna har ökat under 2013 med 1 924 tkr. Främsta skälet till detta är lönerevisionen. Lokalkostnaderna är oförändrade jämfört med 2012. Övriga driftkostnader har minskat med 3 587 tkr. Framförallt är det konsulttjänster och inköp av varor som har minskat.

Uppbördsverksamheten

Intäkter avseende uppbördsverksamheten är något lägre jämfört med 2012.

Transfereringar

Lämnade bidrag har minskat jämfört med föregående år, minskningen beror främst på koncentrationen av lönegarantiärenden till vissa länsstyrelser samt minskade bidrag inom vattenförvaltning och statsbidrag. Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag har minskat kraftigt främst på grund av minskat bidrag från Kammarkollegiet för finansiering av lönegarantiersättningar som inte hanteras längre vid Länsstyrelsen i Södermanland. Minskningen beror även på lägre bidrag från Havs och Vattenmyndigheten samt Statens Naturvårdsverk. Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag är oförändrat i förhållande till 2012.

BALANSRÄKNING (tillgångar)

BALANSRÄKNING (Tkr) 2013-12-31	131231	121231	Not
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0	10
Summa immateriella anläggningstillgångar	0	0	
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	149	177	11
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	630	902	11
Summa materiella anläggningstillgångar	779	1 079	
Fordringar			
Kundfordringar	401	305	12
Fordringar hos andra myndigheter	1 312	2 472	13
Övriga fordringar	757	2 959	14
Summa fordringar	2 470	5 736	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	1 583	1 681	15
Upplupna bidragsintäkter	2 951	2 618	15
Övriga upplupna intäkter	0	0	15
-			
Summa periodavgränsningsposter	4 534	4 299	
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	17 528	15 817	16
Summa avräkning med statsverket	17 528	15 817	
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	9 574	21 517	17
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	472	569	18
Summa kassa och bank	10 046	22 086	
Summa Tillgångar	35 357	49 017	

BALANSRÄKNING (kapital och skulder)

BALANSRÄKNING (Tkr) 2013-12-31	131231	121231	Not
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	0	0	19
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-47	0	19
Summa myndighetskapital	-47	0	
Fonder			
Fonder	458	-102	20
Summa fonder	458	-102	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	52	161	21
Övriga avsättningar	394	215	21
Summa avsättningar	446	376	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	779	1 079	22
Skulder till andra myndigheter	4 800	6 142	23
Leverantörsskulder	2 193	5 260	24
Övriga skulder	1 560	2 009	25
Depositioner	472	569	26
Summa skulder	9 804	15 059	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	5 361	6 316	27
Oförbrukade bidrag	19 335	27 368	27
Summa periodavgränsningsposter	24 696	33 684	
Summa Kapital och Skulder	35 357	49 017	
<u>Ansvarsförbindelser:</u>			
Övriga ansvarsförbindelser			
- Omvända ansvarsförbindelser (avskrivningslån)	2	7	28

Kort analys av Balansräkningen mellan åren 2013 och 2012

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarnas bokförda värde har minskat mellan 2013 och 2012. Minskningen beror på att nyanskaffningar har varit betydligt lägre än amorteringar.

Fordringar

Fordringarna har minskat kraftigt under 2013. Framförallt är det övriga fordringar som har minskat på grund av att lönegarantifordringar har tagits över av Länsstyrelsen i Stockholm. Detta har även påverkat minskningen på fordringar hos andra myndigheter.

Oförbrukade bidrag

Oförbrukade bidrag har minskat mellan 2013 och 2012.

ANSLAGSREDOVISNING (TKR)**REDOVISNING MOT ANSLAG 2013-01-01--2013-12-31**

Anslag/Anslagsbeteckning	Ingående överförings- belopp	Årets till- delning enl regleringsbrev	Omdisp. anslags- belopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Utgående överförings- belopp
01 05 001 003 Länsstyrelsens (ramanslag)	241	74 845				75 086	-74 882		204
19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder (ramanslag)	0	3 120				3 120	-3 120		0
SUMMA ANSLAG	241	77 965	0	0	0	78 206	-78 002		204

Not
29

Finansiella villkor

01 05 01 003 Länsstyrelsens ramanslag

- Utöver tilldelat belopp disponerar länsstyrelsen en räntekontokredit på 4 900 tkr. Räntekontokrediten har ej utnyttjats.
- Länsstyrelsen disponerar en låneram på 4 000 tkr. Av ramen har 779 tkr utnyttjats vid budgetårets slut.
- Länsstyrelsen disponerar ett anslagskredit som uppgår till 2 994 tkr. Anslagskrediten har ej utnyttjats vid räkenskapsårets slut.
- Länsstyrelsen har enligt uppdrag 1 i regleringsbrevet lämnat utgiftsprognoser för anslaget i system Hermes enligt angivna datum.
- Enligt regleringsbrevet för 2013 skall länsstyrelsen betala 1 891 tkr av anslaget till Regionförbundet Sörmland . Av dessa medel har 1 891 tkr betalats ut med en tolfedel per månad till Regionförbundet Sörmland.
- Enligt regleringsbrevet 2013 skall länsstyrelsen betala 150 tkr till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som abonnemangsavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel.

19 01 0 01 003 Regionala tillväxtåtgärder

- Av tilldelade medel får högst 300 tkr användas för uppföljning och utvärdering. Länsstyrelsen har använt 300 tkr av anslagsmedlen för uppföljning och utvärdering under år 2013.

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Bemyndiganderedovisning (tkr)

Anslag/Anslagsbeteckning	Tilldelad bemynd.ram	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år		
				2014	2015	2016
19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder	6 500	4 478	2 625	2 375	250	0

Anledningen till att länsstyrelsen för närvarande endast har intecknat 1:1medlen i mindre omfattning är att vi avvaktar vilka möjligheter till projekt som kommer att finnas under nästa strukturfondsperiod. Varken innehåll eller riktlinjer är helt klara.

**REDOVISNING MOT INKOMSTTITEL
(TKR)**
REDOVISNING MOT INKOMSTTITEL 2013-01-01--2013-12-31

Inkomst-titel	Benämning	Inkomster	Beräknat belopp enligt regl. brev 2013	Not 30
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	217	350	
2537	Miljöskyddsavgifter	2 856	2 200	
2552	Avgifter enligt avfallsförordningen	74		
2714	Sanktionsavgifter m.m.	-	160	
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	-	250	
9455	Lotteriavgifter	-	16	
	SUMMA TOTALT	3 147	2 976	

**TILLÄGGSUPPLYSNINGAR SAMT NOTER TILL RESULTATRÄKNING,
BALANSRÄKNING OCH ANSLAGSREDOVISNING.**

(Belopp anges i tkr om inget annat anges. Belopp inom parentes avser jämförelsebelopp från närmast förgående år).

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Vår redovisning följer god redovisningssed enligt ESV:s föreskrifter till förordningens § 5 respektive allmänna råd till § 6 Förordningen om myndigheters bokföring (2000:606). Regeringen har beslutat att återrapportering ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnittet Organisationsstyrning och bilaga 2 till regleringsbrevet. Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Vi följer de redovisnings- och värderingsprinciper som gäller för statliga myndigheter enligt Bokföringsförordningen, Anslagsförordningen, Kapitalförsörjningsförordningen och Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.

Bokföringsförordningens krav på löpande redovisning av fordringar och skulder samt tillgångsredovisning med utgångspunkt från anskaffningsvärdet oavsett finansieringsform tillämpas.

Fordringar och skulder hos andra statliga myndigheter särredovisas och är i tillämpliga delar avstämda med berörd myndighet i enlighet med Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter om motpartsavstämning.

Från och med 2009-01-01 tillämpar länsstyrelsen kostnadsmässig anslagsavräkning avseende verksamhetens kostnader och intäkter enligt förordningsändringar.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar för förvaltningsändamål med ett anskaffningsvärde över 30 tkr exkl. moms och avsedda för stadigvarande bruk samt med en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar. Objekt utgörande en fungerande enhet vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till mer än 30 tkr klassificeras som anläggningstillgång.

Avskrivningar av anläggningstillgångar sker linjärt. Bokfört värde för materiella anläggnings-tillgångar är redovisat utifrån anskaffningskostnad exkl. moms minskat med ackumulerade avskrivningar enligt avskrivningsplan.

Från 1 januari 2009 tillämpas följande avskrivningstider för nya inventarier i enlighet med länsstyrelsernas EA föreskrifter.

Länsstyrelsen tillämpar följande avskrivningstider:

Utvecklingsarbete	3 år
Dataprogram	3 år
Dataprogram, egenutvecklat	3 år
Rättigheter	3 år
Övriga immateriella anläggningstillgångar	3 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	7 år
Maskiner	4 år
Datorer och kringutrustning	3 år
Leasingavtal	3 år

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Bilar och andra transportmedel	4 år
Övriga inventarier	5 år
Konst	Ej avskr.

Avskrivning sker månadsvis från den månad tillgången tagits i bruk.

From 2009-01-01 sker all inköp av IT utrustning genom LstIT i Västra Götaland län. Äganderätten på nya IT investeringar ligger hos Länsstyrelsen i Västra Götaland län. Immateriella och materiella anläggningstillgångar samt avskrivningar på nya IT investeringar redovisas från 2009-01-01 i Västra Götaland läns balansräkning.

Brytdag

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 3 januari 2014.

Övriga värderingsprinciper

Kundfordringar som överlämnats till kronofogdemyndigheten för indrivning respektive fordringar som bevakats i konkurs har i de flesta fall bedömts som osäkra och nedskrivits med 100 procent.

I särskild not lämnas upplysningar om beslutade men ej utbetalade bidrag avseende regionalpolitiskt stöd och stöd till jordbrukets rationalisering m.m. Inom linjen i balansräkningen har redovisats omvända ansvarsförbindelser avseende avskrivningslån.

Periodiseringsprinciper

Periodavgränsningsposter har upprättats för upplupna ränteintäkter och räntekostnader, löne- och semesterkulder, förutbetalda hyreskostnader, övriga upplupna kostnader m.m. samt upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter enligt ESV:s anvisningar.

Intäkter och kostnader överstigande 10 tkr har periodiserats i årsredovisningen.

Likvida medel/betalningar

Länsstyrelsen har två separata betalningsflöden, räntebärande samt icke räntebärande. För verksamhet inom ramanslaget och för externa medel används det räntebärande flödet. För sakanslag (transfereringsanslag), externa bidrag avseende transfereringar och inkomstittlar används det icke räntebärande flödet. I enlighet med regleringsbrevet används statsverkets checkräkning för lönegarantiersättningar.

Medel som deponerats hos Länsstyrelsen har i enlighet med länsstyrelsernas regleringsbrev sätts in på ett separat räntekonto i Riksgäldskontoret.

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Till rådsledamöter, landshövding och länsråd har under räkenskapsåret utbetalats ersättningar och andra förmåner enligt följande:

Uppgifter enligt 7 kap. 2 § i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) för år 2013.			
Insynråd	Skattepliktig ersättning (kr)	Bilersättning enligt schablon (kr)	Uppdrag som styrelseledamot m.m.
Ekström, Hans	2 900	370	1)
Lundh Anna-Greta	1 450		2)
Matsson Christina	4 350		3)
Gösta Reinl	4 350	823	4)
Kullgren Åsa	1 450	185	5)
Daniel Portnoff	2 900	333	6)
Karin Röding	2 900		7)
Roger Tifensee	2 900	474	8)
Summa	23 200	2 185	

Ledande befattningshavare vid länsstyrelsen: (tkr)

Hagberg Liselott	1092	-	Vice ordförande i styrelsen för Mälardalens högskola
Staffan Larsson	628	-	
Ekelund, Kurt	393	-	
Summa	2 113	-	

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

1) Ekström, Hans	Sundbyholmsstiftelsen ALMI Företagspartner Stockholm Sörmland AB Sparbankstiftelsen Nya
2) Lundh, Anna-Greta	Almi Invest Östra Mellansverige AB Eskilstuna Kuriren AB styrelse Humlegården AB Agria Agria international
3) Mattsson, Christina	Gocken Jobs AB Voksenaasen AS Trångsviksbolaget AB Konsistoriet, Uppsala universitet
4) Reinl, Gösta	Eskilstuna Fabriksförening Service AB Swecon Baumaschinen GmbH Robotdalen Mälardalen Industrial Technology Center (MITC) AB Nyföretagarcentrum Eskilstuna Solö Mechanical Solutions AB
5) Åsa Kullgren	Ordförande i Kollektivtrafikmyndigheten i Södermanland Vice ordförande i Mälardalsrådet Mälab SKL:s sjukvårdsdelegation
6) Daniel Portnoff	Förhandlingsdelegationen, Sveriges Kommuner och Landsting Länstrafiken Sörmland AB
7) Karin Röding	Västerås Science Park Etablering Västerås Södertörns högskolestyrelse t o m 2013-04-30 Högskolan Halmstads styrelse t o m 2013-04-30 Styrelsen för NTNU (Norges Tekniska Naturvetenskapliga universitet) Trondheim Norge Ledamot RUVU, Danmark (Det rådgivande udvalg for vurdering af videregående uddannelser) fr o m 2013-11-01 Universitets och högskolerådet Vinnova Arbetsgivarverket Insynsrådet Länsstyrelsen Västmanland
8) Roger Tifensee	Naturvårdverkets insynsråd Riksbanksfullmäktige

Inga framtida åtaganden om ersättningar eller förmåner har avtalats, varken med ledande befattningshavare vid länsstyrelsen eller insynrådsledamöter.

Noter till resultaträkningen

Not 1	Intäkter av anslag	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	Verksamhetens intäkter		
	- 01 05 001 003 <i>Förvaltningsanslag Länsstyrelsen i D - län</i>	72 451	71 168
	- 19 01 001 003 <i>Regionala tillväxtåtgärder</i>	1 739	1 265
	Summa	74 190	72 433
	Uttagen semesterlöneskuld intjänad t.o.m. 20081231 avräknat enligt undantagsregeln	384	373
	Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	3 428	4 026
	Utgifter avseende anslag enligt anslagsredovisningen	78 002	76 832
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 15a § kapitalförsörjningsförordningen som länsstyrelsen disponerar.		
	- Offentligrättsliga avgifter	310	204
	- Försäljning enligt 4§ avgiftsförordning	3 019	2 242
	Intäkter av andra ersättningar	619	220
	Summa	3948	2666
	Intäkter av avgifter enligt 4§ avgiftsförordning består av		
	- Intäkter av uthyrning	390	458
	- Intäkter av utbildning/konferenser	275	78
	- Intäkter konsultuppdrag	1 615	994
	- Intäkter övriga 4§ avgifter	739	712
	Summa	3 019	2 242

Not 3	Intäkter av bidrag	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	Intäkter av inomstatliga bidragsgivare		
	Naturvårdsverket	20 214	20 112
	Socialstyrelsen	814	667
	Statens Jordbruksverk	6 385	8 001
	Riksantikvarieämbetet	543	1 198
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 939	2 564
	Statens folkhälsoinstitut	2 432	1 866
	Kammarkollegiet	552	747
	Länsstyrelserna	4 564	4 524
	Migrationsverket	972	1 076
	Arbetsförmedlingen	1 333	1 272
	Boverket	174	277
	Tillväxtverket	9	577
	Statens Energimyndighet	1 345	1 300
	Havs och Vattenmyndigheten	2 724	5 157
	Övriga	155	652
	Summa	44 155	49 990
	Intäkter av utomstatliga bidragsgivare		
	Regionförbundet Sörmland	1 570	554
	Landstinget	25	-
	Sörmlands kommuner	342	69
	Summa	1 937	623
	Total summa	46 092	50 613
Not 4	Finansiella intäkter – förvaltningsverksamheten		
	Ränteintäkter i Riksgälden	152	327
	Övriga finansiella intäkter	1	5
	Summa	153	332

Not 5	Verksamhetens kostnader	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	* Personalkostnader, varav	-88 046	-86 122
	- lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter m.m. (S-kod 4111, 4112, 4115, 4116, 4118, 4119)	-59 440	-58 350
	* Lokalkostnader	-7 243	-7 106
	* Övriga driftkostnader	-28 601	-32 188
	<i>Övriga driftkostnader består av nedanstående poster:</i>		
	<i>Inköp av varor</i>	-1 770	-2 315
	<i>Köp av tjänster</i>	-24 619	-27 578
	<i>Offentlighetsrättsliga avgifter</i>	-579	-558
	<i>Realisationsförluster</i>	-	-
	<i>Reparationer och underhåll</i>	-140	-100
	<i>Resor, representation, information etc.</i>	-1 493	-1 637
Not 6	Finansiella kostnader		
	Räntekostnader avseende lån i Riksgälden	-10	-23
	Räntekostnader leverantörsskulder m.m.	-5	-2
	Summa	-15	-25
Not 7	Transfereringar		
	Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		
	- 01 05 001 003 Rampost Länsstyrelsen i D-län	2 047	2 172
	- 19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder	1 381	1 855
	Summa	3 428	4 027
	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		
	- Regeringskansliet	-	58
	- Socialstyrelsen	3 674	3 967
	- Kammarkollegiet	657	11 759
	varav lönegarantiersättningar	-	11 179
	- Statens Naturvårdsverk	4 297	7 248
	- Statens Folkhälsoinstitut	200	1 108
	- Tillväxtverket	329	151
	- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	710	-
	- Länsstyrelserna	390	-
	- Post och telestyrelsen	4 356	2 333
	- Havs och vattenmyndigheten	2 857	8 550
	Summa	17 470	35 174

Not 7	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	- Älgvårdsfonden	884	354
	- Lönegaranti (utdelning från konkursgäldenärer)	-	1 670
	- Övriga utomstatliga bidrag	1 495	289
	Summa	2 379	2 313
Not 8	Lämnade bidrag		
	Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-17 081	-16 676
	Lämnade bidrag till övriga, samt vissa förluster och periodiseringar	-5 602	-24 599
	Summa Lämnade bidrag	-22 683	-41 275
	Inom verksamhetsområden		
	Lönegarantiersättningar	-	-12 849
	Regional projektsamverkan	-2 895	-2 082
	Miljömål	-983	-474
	Jakt och viltvård	-60	-415
	Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön	-1 470	-8 566
	Fördelning av statsbidrag	-1 152	-4 871
	Efterbehandling förorenade områden	-879	-2 480
	Allmänt och övergripande inom folkhälsa	0	-205
	Allmänt och övergripande inom regional tillväxt	-1 891	-1 891
	Stöd till lantbruksutvecklingsåtgärder	-4 356	-2 333
	Förvaltning skötsel skyddade områden	-2 474	-1 161
	Övriga verksamhetsområden	-6 523	-3 948
	Summa	-22 683	-41 275
Not 9	Årets kapitalförändring enligt resultaträkning		
	Årets kapitalförändring består av resultat i avgiftsfinansierad verksamhet		-
	<i>Avgiftsfinansierad verksamhet</i>		-
	Delgivning	-3	-
	- Djurskyddsavgifter	-44	-
	Total summa	-47	-

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Not 10 Immateriella anläggningstillgångar		
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
Anskaffningsvärde – IB	2 347	2 347
Årets anskaffningar	-	-
Årets avskrivningar	-	-
Ackumulerade avskrivningar	-2 347	-2 347
Bokfört värde: Immateriella anläggningstillgångar	0	0
Not 11 Materiella anläggningstillgångar		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Anskaffningsvärde – IB	399	326
Årets anskaffningar	34	73
Årets avyttringar		
Korrigerig av tidigare års avskrivningar		
Årets avskrivningar	-62	-53
Ackumulerade avskrivningar	-222	-169
Bokfört värde: Förbättringsutgifter på annans fastighet	149	177
Maskiner, inventarier, installationer mm		
Anskaffningsvärde – IB	8 681	8 681
Årets anskaffningar	191	-
Årets avyttringar		-
Korrigerig av tidigare års avskrivningar		-
Årets avskrivningar	-463	-550
Ackumulerade avskrivningar	-7 779	-7 229
Bokfört värde: Maskiner, inventarier, installationer mm	630	902
Bokfört värde: Materiella anläggningstillgångar	779	1 079
Avskrivning sker månadsvis.		
Not 12 Kundfordringar		
Kundfordringar	401	305
Summa	401	305
Not 13 Fordringar hos andra myndigheter		
Diverse fordringar andra myndigheter	389	1280
Mervärdeskatt	923	1192
Summa	1 312	2 472

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Not 14 Övriga fordringar		
Övriga fordringar	757	2959
Summa	757	2 959
 Not 15 Periodavgränsningsposter		
Förutbetalda hyreskostnader, inomstatliga	1 303	1 384
Förutbetalda hyreskostnader, utomstatliga	100	100
Övriga förutbetalda kostnader		
- inomstatliga	-	-
- utomstatliga	180	197
Summa	1 583	1 681
 Periodavgränsningsposter		
Upplupna bidragsintäkter		
- varav Arbetsmarknadsverket	22	29
- varav Statens Jordbruksverk, UID program	1 529	2 269
- varav Naturvårdsverket		-
- varav Länsstyrelserna	309	-
- varav Riksantikvarieämbetet	44	11
- varav Konsumentverket	-	202
- varav Energimyndigheten	45	-
- varav Valmyndigheten	18	-
- varav Försäkringskassan	12	-
- varav Kammarkollegiet	0	107
- varav Migrationsverket	972	-
Summa	2 951	2 618
 Övriga upplupna intäkter	0	0
 Summa totalt periodavgränsningsposter	4 534	4 299

Not 16	Avräkning med statsverket	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	Uppbörd		
	Ingående balans (-)	-2 820	-1 767
	Redovisat mot inkomstittel (-)	-3 147	-3 477
	Uppbördsmedel som betalas till icke räntebärande flöde (+)	5 208	2 424
	<i>Fordringar/skulder avseende uppbörd</i>	-759	-2 820
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	-	-
	- Redovisat mot anslag (+)	3 120	3 120
	- Medel hänförliga till transfereringar mm. som betalas till icke räntebärande flöde (-)	-3 065	-3 120
	<i>Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde</i>	55	-
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-241	-55
	- Redovisat mot anslag (+)	74 882	73 713
	- Anslagsmedel som tillförs räntekonto (-)	-74 845	-73 899
	- Återbetalning av anslagsmedel (+)		-
	<i>Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-204	-241
	Avräkning med statsverket		
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	1 099	1 472
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-384	-373
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	715	1 099
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
	Ingående balans	17 779	16 177
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	23 207	40 339
		-21	
	Utbetalningar icke räntebärande flöde (-)	122	-39 433
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+ -)	-2 143	696
	Saldo	17 721	17 779
	Belopp under utredning		-
	<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken</i>	17 721	17 779
	Summa fordran avräkning med statsverket	17 528	15 817

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLANDS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not 17	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	Räntekonto i Riksgälden	9 574	21 517
	Summa behållning	9 574	21 517
Not 18	Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret		
	Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	472	569
	Summa behållning	472	569
Not 19	Balanserad kapitalförändring		
	Balanserad kapitalförändring består av resultat i avgiftsfinansierad verksamhet		
	Balanserad kapitalförändring	0	0
	Summa	0	0
	Kapitalförändring enligt resultaträkning		
	<i>Avgiftsfinansierad verksamhet</i>		
	Delgivning	3	-
	- Djurskyddsavgifter	44	-
	Totalt summa	47	0
Not 20	Fonder		
	Älgårdsfonden		
	IB 2013	-102	237
	 Intäkter		
	- fällavgifter	884	354
	Summa	782	591
	 Kostnader		
	- arvoden m.m. länsvilt-nämnd	-34	-578
	- bidrag Kammarkollegiet	0	0
	- bidrag övriga	0	-15
	- administrationskostnad	-290	-100
	Summa	-324	-693
	Total summa	458	-102
	 Avsättning till fond 458 tkr.		

Not 21	Avsättningar för pensioner (delpension)	<u>2013</u>	<u>2012</u>
	Avsättningar för pensioner (delpension)		
	Ingående avsättning	161	208
	Årets pensionskostnad	87	229
	Årets pensionsutbetalningar	-196	-276
	Utgående avsättning	52	161
	Övriga avsättningar		
	Kompetensutvecklingsmedel		
	Ingående avsättning	215	271
	Avsatta kompetensutvecklingsmedel	179	170
	Upplösning av kompetensutvecklingsmedel	0	-226
	Utgående avsättning	394	215
	Summa avsättningar	446	376
Not 22	Lån Riksgäldskontoret (RGK)		
	Länsstyrelsen disponerar en låneram på 4 000 tkr i RGK för investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål.		
	IB lån RGK per 2013-01-01	1 079	1 609
	Lån 2013	225	73
	Amorteringar	-525	-603
	UB lån RGK per 2013-12-31	779	1 079
Not 23	Skulder till andra myndigheter		
	Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	3 158	4 629
	Lagstadgade arbetsgivaravgifter	1 541	1 430
	Mervärdeskatt	101	83
	Summa skulder till andra myndigheter	4 800	6 142
Not 24	Leverantörsskulder		
	Leverantörsskulder	2 193	5 260
	Summa leverantörsskulder	2 193	5 260

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Not 25 Övriga skulder		
Personalens källskatt	1 354	1 243
Övriga skulder - utomstatliga	206	766
Summa övriga skulder	1 560	2 009
 Not 26 Depositioner		
Depositioner	472	569
Summa depositioner	472	569
 Not 27 Periodavgränsningsposter		
Upplupna kostnader		
Upplupna löner, arvoden inkl. sociala avg.	454	620
Upplupna semesterlöner inkl. sociala avg.	4 409	5 170
Övriga upplupna kostnader	498	526
Summa upplupna kostnader	5 361	6 316
 Oförbrukade bidrag		
<i>Inomstatliga</i>		
Post och Telestyrelsen	8 175	9 153
Naturvårdsverket	1 205	4 917
Socialstyrelsen	358	1 396
Statens folkhälsoinstitut	42	1 134
Kammarkollegiet	397	569
Havs och vattenmyndigheten	1 309	1 815
Länsstyrelserna	5 648	4 433
Övriga	691	1 070
<i>Utomstatliga</i>		
Kommuner, landsting m.fl.	1 510	2 881
		27 368
Summa	19 335	27 368
 Summa totalt periodavgränsningsposter	24 696	33 684

Upplysning om oförbrukade bidrag från statliga myndigheter för 2013 enligt FÅB 7 kap 1 § föreskrift				
Myndighet	Upp till 3 månader	Mer än 3 månader - upp till 1 år	Mer än 1 år – upp till 3 år	Mer än 3 år
Post och Telestyrelsen			8 175	
Naturvårdsverket		1 205		
Socialstyrelsen		358		
Statens folkhälsoinstitut		42		
Kammarkollegiet		397		
Havs och vattenmyndigheten		1 309		
Länsstyrelserna		3 470	2 178	
Övriga		691		
Summa totalt	-	7 472	10 353	-

Not 28 Uppgifter inom linjen**2013****2012***Omvända ansvarsförbindelser*

Glesbygdsstöd, landsbygdsstöd

IB 2013

7

28

Avskrivning

-5

-21

Utbetalda lån

-

Summa

2

7

Ingående balans 2012 är rättad enligt kvarvarande skuldbrev. Vår bedömning är att det troligtvis inte kommer att bli aktuellt med någon återbetalning från ansvarsförbindelserna.

NOTER TILL ANSLAGSREDOVISNINGEN**Not 29 Anvisade medel**

Anslag som får disponeras av länsstyrelsen framgår av regleringsbrev för 2013. Länsstyrelsen har bemyndigande att disponera vissa anslag för utgifter under kommande budgetår.

01 05 001 003**Länsstyrelsens ramanslag**

Länsstyrelsen hade vid räkenskapsårets slut ett anslagssparande på 204 tkr. Länsstyrelsen har enligt angivna datum i uppdrag 1 i regleringsbrevet lämnat utgiftsprognoser för anslaget i system Hermes. Enligt regleringsbrevet får 2013 skall länsstyrelsen betala 1 891 tkr av anslaget till Regionförbundet Sörmland. Dessa medel har betalats ut med en tolfedel per månad.

19 01 001 003**Regionala tillväxtåtgärder**

Länsstyrelsen hade vid räkenskapsårets slut ingen anslagssparande.

Not 29 Redovisning av Länsstyrelsens ramanslag (01 05 001 003) TKR

	Nummer	Belopp	Omdisponerat
Regeringsbeslut IV:7	S2011/9565/SFÖ	74 845	
Regleringsbrev	S2012/8609/SAM	-	
Regeringsbeslut IV: 8		-	
	S2013/2126/SFÖ		
Regeringsbeslut IV: 2	S2013/7202/SFÖ	-	
Regeringsbeslut IV: 4		-	-
	S2013/8354/SFÖ		
Summa		74 845	0

Anslag	Anslags- kredit	Kredit räntekonto	Låneram	Uppföljning/ Utvärdering	Utvecklings eller landsbygdslån	Bemyndigande
01 05 001 003	2 994	4 900	4 000			
Länsstyrelsens rampost						
- varav utnyttjat	-	-	779			
19 01 001 003		-	-	300		
	312					6 500
Regionala tillväxtåtgärder						
- varav utnyttjat	-	-	-	300		
						2 625

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Not 30 Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras av myndigheten		
Expeditions- och ansökningsavgifter	217	352
Miljöskyddsavgifter	2856	2947
Avgifter enligt avfallsförordningen	74	100
Sanktionsavgifter m.m.	-	47
Övriga inkomster av statens verksamhet	-	28
Lotteriavgifter	-	2
Summa upplupna kostnader	3 147	3 476

Inkomsttitel – Intäkterna minskar något bå 2013 – 2012

Den väsentligaste posten 2013 utgörs av miljöskyddsavgifter 2 856 tkr.

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län